

Etkin Öğretim Kılavuzu

2021-2022

Hazırlayanlar: Didem Mutçalıoğlu, Perihan Çayirezmez, Sinem Kasarcı, Fatma Erden ve Sabri Ağırman

İçindekiler

GİRİŞ.....	5
Öğrenci Merkezli Sınıflar, Öğrenci Katılımı ve Aktif Öğrenme	5
YÜKSEKÖĞRENİMDE DERS TASARIMI	6
Geriye Doğru Ders Tasarımına Bakış.....	6
Ders Müfredatı İncelemesi.....	12
EMI – İKİNCİ DİLDE DERS ANLATMA YÖNTEMLERİ	14
DERS PLANLAMA VE AŞAMALARI	17
Giriş Aşaması.....	17
Ders Öğretme Aşaması.....	18
Ders Sonrası	18
Ders Kapanış Aktiviteleri ve Özet Aşaması.....	18
ÖĞRENCİ MERKEZLİ EĞİTİM VE ÖĞRENCİ KATILIMINI ARTIRMA.....	20
Öğrenci Katılımından Neyi Kast ediyoruz?	20
Basit Araç/Gereç ve Aktivitelerin Sınıfta Kullanımı	30
ÖĞRENCİNİN DERSE KATILIMINI DESTEKLEYECEK YENİLİKÇİ ÇEVİRİMİÇİ VE MOBİL UYGULAMALAR ...	32
Answergarden.....	32
Kahoot!.....	32
Quizizz	33
Mentimeter	33
Edpuzzle	33
TedEd	34
Prezi & Prezi Video.....	34
Zunal.....	34
Padlet	35
QR Code Generator.....	35
Kişisel Yanıt Sistemleri (Klikerler).....	35
Poll Everywhere	36
Socrative	36
Quizlet	36
Thinglink.....	37
Nearpod	37
Kialo.....	38

Tricider	38
Jamboard	38
Flipgrid	39
Wonder.me	39
Canva & Canva Live	39
KALABALIK SINIFLARA DERS VERMEK	41
Kalabalık Sınıflarda Nelere Dikkat Edilmeli?	41
Büyük Sınıflardaki Küçük Gruplar	42
Tanışma ve Kaynaşma Aktiviteleri	42
İlk Gün Aktiviteleri.....	44
Kalabalık sınıflara nasıl geri bildirim verebilirim?	46
Kalabalık Sınıflarda Bazı Özel Problemleri Nasıl Çözebilirim?	49
GERİ BİLDİRİM VERME	51
Yüz-Yüze Dersler Sırasında Kalabalık Gruplara Geri Bildirim Verme:.....	51
Akran geri bildirim.....	53
Öğrencilere Yazılı Geri bildirim:	55
Öğrencilere bireysel sözlü geri bildirim verme.	55
DEĞERLENDİRME ŞABLONU – NE, NEDEN, VE NASIL	57
Değerlendirme Şablonu Nedir ?.....	57
Bir değerlendirme şablonunun bileşenleri.....	57
Sınıf-İçi Uygulamalar İçin Değerlendirme Şablonu Kullanmanın Faydaları	57
Önerilen Dört Değerlendirme Şablonu oluşturma adımı.....	58
“Değerlendirme Şablonu Oluşturma” (n.d.) den uyarlanmıştır.	58
Performans Kalitesini Tanımlamak İçin Faydalı Sıfatlar ve Zarflar	58
Değerlendirme Şablonu Kullanım İpuçları	59
Değerlendirme Şablonu Tipleri	59
ÇEVİRİMİÇİ ÖĞRETİM VE ÖĞRENME.....	62
Ders Tasarımı Modelleri.....	63
Karma (Blended) Derslerde Göz Önüne Alınması Gereken Hususlar	63
Ters-yüz öğretim modeli	65
Örnek Bir Çevrimiçi & Yüz yüze Dersin Öğeleri.....	66
Örnek Bir Karma Dersin Çevrimiçi & Yüz yüze Öğeleri.....	67
Çevrimiçi Öğretim Aktiviteleri Tipleri.....	67

Çevrimiçi Bir Ders Nasıl Tasarlanır	71
Prensip 1: Öğrenme Yöntemine Karar Vermek.....	72
Prensip 2: Farklı Uzmanlıkların Harmanlanması	72
Prensip 3: Kaynakları Gözden Geçirmek	72
Prensip 4: Çevrimiçi Dersler & Açıklamalar Vermek	72
Moodle Sanal Sınıf (Zoom).....	73
Çevrimiçi Derslerde (Senkron ve Asenkron) Öğrenci Katılımı ve Takibi.....	78
ÇEVİRİMİÇİ ÖLÇME-DEĞERLENDİRME VE GERİ BİLDİRİM	80
Ölçme-Değerlendirme Türleri ve Amaçları	80
Çevrimiçi Ölçme Değerlendirme Araçları.....	80
H5P Interactive Content (Etkileşimsel İçerik) Aracı:	83
Çevrimiçi Araçlarda Geri bildirim	86
Çevrimiçi Araçlarda Değerlendirme Şablonu ve Geri bildirim	86
BİLGİ'DEKİ ÖĞRETİM ELEMANI EĞİTİMİ FIRSATLARI	88
Bilgi Öğretim Elemanlarına Sağlanan Hizmet-İçi Eğitimler	88
KAVRAMLAR DİZİNİ	90
REFERANSLAR.....	93

GİRİŞ

Her bir Bilgi Üniversitesi öğretim üyesi akademisyen oldukları kadar aynı zamanda öğretim elemanıdır. Zamanımızın ve enerjimizin çoğu öğrencilerimize bir şeyler öğretmek ve daha etkin öğretim yöntemlerini bulmaya çalışmak için harcanır. Bununla birlikte, kariyerimizin başlangıcında sınıfa ilk adımımızı atmadan önce öğretim becerileri üzerine eğitimi almamız nadir bir durumdur. Genellikle, deneyimleme yoluyla daha iyi öğretim yöntemleri ve daha etkin sınıf yönetimi tekniklerini kendimiz bulmaya çalışırız.

Bir üniversitenin en temel etkinliği olan 'Sınıf içi aktiviteler' yükseköğrenim ortamlarında uzun zamandan beri göz ardı edilmiştir. Nihayet son on yıllık dönemde 'Sınıf' önemli bir odak noktası haline gelmiş ve yükseköğrenim kurumları sınıf ortamına ve öğrenmeye odaklanmaya başlamışlardır.

Bu kılavuzun amacı, sizlere sınıflarınızı nasıl daha fazla öğrenci odaklı hale getirebileceğiniz ve gerçek öğretim ortamını nasıl sağlayabileceğiniz konusunda bazı ipuçları ve fikirler sunmaktır. Kalabalık sınıflar, zaman yetersizliği ve öğrenci profili farklılıkları gibi sorunları olağan karşılamakla birlikte, bu kılavuzda sınıflarınızda eğitim kalitesinden ödün vermeksizin bu tür sorunlarla nasıl başa çıkacağınız konusunda sizlere bazı fikirler sunmayı amaçlamaktayız.

Öğretim elemanı ve öğretme odaklı bir yaklaşımdan, öğrencinin ve öğrenmenin odak haline geldiği bir çağa geçişin bir sonucu olarak, yeni yöntem ve stratejiler denenmekte ve geliştirilmektedir. Umarız ki sizlere bu kılavuzda sunulan farklı öğretim modelleri ve stratejilerini kendi sınıf ortamınıza uyarlayarak daha öğrenci ve öğrenme merkezli ve daha ilgi çekici ve motive edici hale getirmenizde yardımcı oluruz.

Öğrenci Merkezli Sınıflar, Öğrenci Katılımı ve Aktif Öğrenme

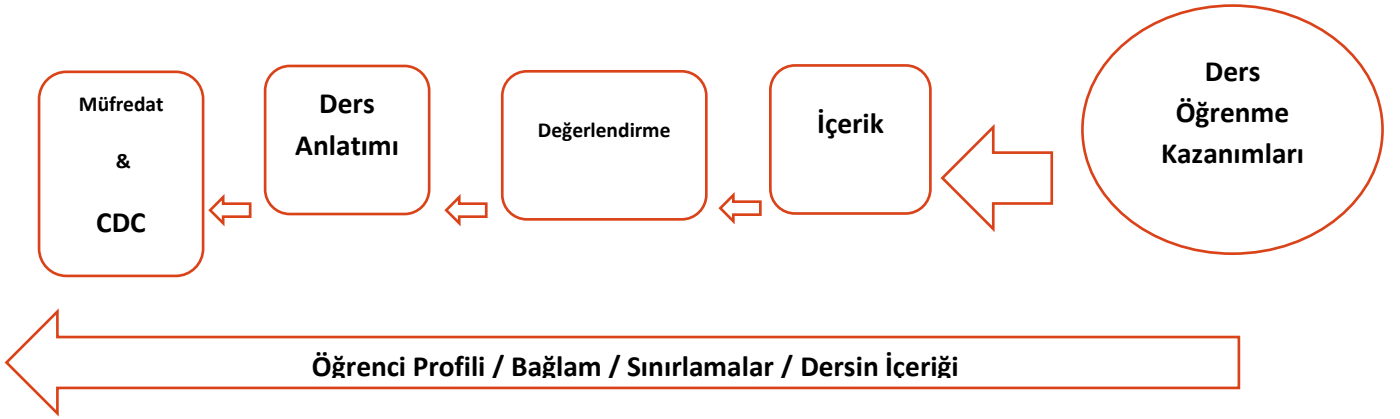
Bu kılavuz, sınıf içi aktivitelerde aktif öğrenmenin ve öğrenci katılımının anahtar konumda olduğu öğrenci merkezli eğitim sisteminin prensipleri temel alınarak oluşturulmuştur. Bu kılavuzda sunulan aktiviteler ve ders anlatım yöntemleri, öğrencilerin aktif katılımını artırmak ve dolayısı ile daha etkin öğrenmenin gerçekleşmesini sağlamak konusunda sizlere yardımcı olmayı hedeflemektedir.

YÜKSEKÖĞRENİMDE DERS TASARIMI

Etkin ders tasarımı sınıf içi aktivitelerin dersin amaçlarına uygunluğu açısından ilk ve en önemli adımdır. Anlamlı ve ulaşılabilir öğrenme kazanımlarına sahip iyi tasarlanmış ve planlanmış bir ders sınıf içi aktivitelerin etkinliğini artıracaktır. Bu nedenle, bu kılavuzun ilk bölümü Etkin Ders Tasarımı üzerinedir.

Geriyeye Doğru Ders Tasarımına Bakış

Geriyeye doğru ders tasarımı, ilk önce ders öğrenme kazanımlarını belirleyerek dersi tasarlamaya başlama sürecidir. Öğrencilerinizin ulaşmasını istediğiniz hedefi biliyorsanız, o hedefe ulaşmak için gereken yolu, yani ders öğrenme kazanımlarını oluşturmanız daha kolay olacaktır. Ancak bu hedeflere ulaşmak için ders içeriğine bağlı sınırlılıkları, öğrenci profilini, öğretim elemanı olarak sahip olduğunuz güçlü yönleri ve dersinizin müfredatının önceden belirlenen ders kazanımlarına uygun olup olmadığını dikkate almanız gerekir.

Adım 1. Ders Öğrenme Kazanımlarınızı yazmadan önce göz önüne almanız gereken noktalar

“Öğretim Konuşmaları, Stanford Üniversitesi Öğretme ve Öğrenme Merkezi”. (n.d.)’den uyarlanmıştır.

Öğrenci: Bu dersi alacak öğrenciler kimlerdir? Ders öğrenciler için bölüm ana dersi mi yoksa başka bir alan dersi mi? Bu ders zorunlu ders mi olacak seçmeli mi? Öğrenciler birinci sınıf ve ikinci sınıf öğrencileri mi? Yetişkin öğrenciler mi genç öğrenciler mi? Daha önceki öğrenimleri ve öğrenim deneyimleri nedir? Bunu belirlemenin en iyi yolları nelerdir? Daha önceki öğrenme deneyimleri açısından öğrencilerin neleri ‘unutmalarını’ bekliyoruz? Öğrenciler dersi ne sebeple alacak (öğrencilerinizin dersinizi neden aldığını umduğunuzun aksine)? Ve bu öğrencileri geçmişlerine, eksikliklerine ve güçlü yönlerine göre nasıl destekleyeceğim?

Bağlam: Haftada kaç saat sınıfta ve/veya çevrimiçi ders vereceğim? Dersin her bir sınıfında kaç öğrenci olacak? Ne gibi eğitim teknolojileri kullanabilirim? Kaç haftam var? Bağlama uymayan konular var mı? Bunlarla nasıl başa çıkacağım?

Öğretim elemanı olarak siz: Bir öğretim elemanı olarak güçlü yönleriniz nelerdir (ör. Dersi içeriğinin etkili olarak aktarılması, sınıf içi tartışma aktivitelerini yürütmek, yazılı ödev ve sınavları hazırlamak vb.)? Dersi tasarlarken öğrencilerinizin hedeflenen amaçlara ulaşmasına öğretim elemanı olarak yardım edecek güçlü yanlarınız nelerdir?

Ders: Ders uygulama gerektiren bir ders mi yoksa teoriye dayalı bir ders mi? Kalabalık ya da küçük bir sınıfa mı ders vereceğim? Ders müfredat içerisinde başka bir dersin devamı ya da başka bir dersin içerik olarak devamı mı? Mevcut bulunan bir ders mi, eğer öyle ise ders ile ilgili en son nasıl geri bildirim alındı? Geri bildirim sonucu eyleme geçildi mi (ör. ne tür değişiklikler veya iyileştirmeler yapıldı)? Sınavlardaki ve ödevlerdeki öğrenci performansı öğrenim kazanımlarına ilişkin neler göstermektedir? Veya bu ders tasarlanan yeni bir ders midir? Öyleyse ders için ileriye yönelik hedef ve öngörüler nelerdir? Bu derste öğrencilerinizin hangi öğrenim kazanımlarını edinmesini bekliyorsunuz?

Adım 2. Ders Öğrenme Kazanımlarına yönelik ders tasarımı

Dersinizi tasarlamak için, ilk önce dersin sonunda öğrencilerinizin hangi bilgi davranış ve becerileri kazanmış olmalarını beklediğinizi belirlemeniz gerekir. Bu, dersinizi tasarlarken yaptığınız her bir seçim için temel oluşturacaktır. Ders öğrenme kazanımlarını belirlemek ders sonunda öğrencilerin neleri başarmış olmalarını ve neleri öğrenmelerini hedeflememiz açısından faydalı olacaktır. Dersin öğrenme kazanımlarını belirlemek ders sonunda öğrenciyi hedeflenen başarıya götürecek bir ders tasarlamayı sağlayacaktır. Dersiniz, içerik, ders aşamaları, ders materyalleri, değerlendirme ve ders içeriğini aktarma teknikleri ve sınıf içi aktiviteler ders öğrenme kazanımları ile uyumlu olmalıdır.

Ders Öğrenme Kazanımları Nasıl Yazılır:

Ders Öğrenme Kazanımı öğrencilerin derste edindiği deneyimler sonucunda kazandığı bilgi ve beceriler düzeyi olarak tanımlanabilir (Ewell, 2001).

Ders Öğrenme Kazanımları:

- belirgin, özel, gözlemlenebilir ve ölçülebilir (değerlendirilebilir),
- dersin sonunda gerçekçi ve başarılabılır,
- açıkça ifade edilmiş ve öğrenciler tarafından açıkça anlaşılır (anlamlı),
- müfredat, eğitim, ödevler, kaynaklar ve değerlendirmenin tasarımını yönlendirecek şekilde,
- ders öğeleri ile belirgin bir şekilde bağlantılı (ders içi aktiviteler, ödevler, okumalar, vb.) (Driscoll & Wood, 2007),
- Program Öğrenme Kazanımları ile ilişkili ve uyumlu olması gereklidir; diğer bir deyişle, bir dersin öğrenme kazanımları programın öğrenme kazanımları dikkate alınarak yazılmalıdır.

Aşağıdakiler Öğrenme Kazanımının uygun ifadesi değildir...

- öğrenme aktivitelerinin listelenmesi ve tanımlanması
- müfredat içeriğinin listelenmesi ve tanımlanması

Ders Öğrenme Kazanımlarını yazmanın en kolay yolu “Dersin sonunda, öğrenciler yapmayı becerebileceklerdir” cümlesi ile başlamak ve gözlemlenebilir bir eylem ifadesi ve öğrencilerinin dersin sonunda ne yapabileceklerini tanımlayarak devam etmektir.

Bazı Ders Öğrenme Kazanımları örnekleri:

- Dersi başarı ile tamamlayan öğrenciler batı müziği tarihindeki belli başlı dönemlerin önemli özelliklerini özetleyebileceklerdir.
- Dersi başarı ile tamamlayan öğrenciler psikolojinin önemli kavram ve prensiplerini örnek verilerden sonuç çıkarmak amacıyla uygulayabileceklerdir.
- Dersi başarı ile tamamlayan öğrenciler finansal kuruluşların faaliyetlerini ve sağladıkları hizmetleri listeleyp açıklayabileceklerdir.

Bloom’un Öğrenim ve Öğrenci Öğrenme Kazanımları Taksonomisi (Sınıflandırılması)

1956 yılında, Benjamin Bloom ve meslektaşları Eğitim Hedeflerinin kategorize edilmesi için *Eğitimsel Hedeflerin Taksonomisi (Sınıflandırılması)* adı ile bilinen bir çerçeve çalışması yayınlamışlardır. Bu çalışma o zamandan bu yana birçok kez gözden geçirilmiş ve geliştirilmiştir, ancak temel çerçeve zamana direnmiş ve öğrenmede önemli olan entelektüel davranış düzeylerini sınıflandırmak için güçlü bir araç olarak kalmaya devam etmiştir. Bu sınıflandırma bizlere hem sınıflarda öğrenmeyi nasıl destekleyeceğimizi hem de öğrencilerin öğrenme kazanımlarını giderek ileri düzeylerde nasıl ifade edebileceğimizi göstermektedir. Aşağıda belirtilen altı temel aktivite kategorisi bu çerçeveyi oluşturmaktadır.

Hatırlama - İlgili terminolojiyi, alanla ilgili gerçekler veya bilgi ve ders konularıyla ilgili farklı içerik aşamalarını hatırlamaktır. Bu düzeyde, bir öğrenci bir şeyi hatırlayabilir, ancak bunu gerçekten anlayamayabilir.

Anlama - Aktarılan bilginin anlamını (gerçekler, tanımlar, kavramlar, vb.) kavrayabilme becerisidir.

Uygulama - Daha önce öğrenilen bilgiyi farklı durumlarda veya problem çözmede kullanabilmektir.

Analiz etme - Bilgiyi bileşen parçalarına ayırabilme becerisidir. Analiz ayrıca, sebep ve sonuç, sebebi yorumlama, çıkarımda bulunma ya da ifadeleri/görüşleri desteklemek için kanıt bulmaya ilişkin bir sonuç çıkarmaya yardım eden bilgiyi inceleme sürecidir.

Değerlendirme - Kişisel değerler veya görüşlere dayalı bilgi ve/veya bilgi kaynaklarının değerini değerlendirme becerisidir.

Yaratma - Önceki bilgi ve/veya becerileri yeni ve özgün fikirler, görüşler, süreçler üretmek için yaratıcı ya da özgün bir şekilde uygulayabilme becerisidir. Bu seviyede öğrenciler kendi düşüncelerini ve fikirlerini yaratma sürecine dahil olurlar.

“Program Düzeyi Kazanımlarını Geliştirme”den alınmıştır. (n.d.)

Aşağıdaki tabloda, yukarıda açıklanan farklı öğrenme düzeyleri için öğrenci öğrenme kazanımlarını yazarken kullanılacak fiiller yer almaktadır. Aynı fiillerin, tanımlanan kazanımın karmaşıklığına bağlı olarak farklı düzeylerde tekrar kullanılabilceğini lütfen unutmayın. Ayrıca, aşağıdaki liste size bir fikir vermek için yalnızca bir başlangıç noktasıdır, lütfen aşağıdaki listeyle sınırlı hissetmeyin.

Hatırla	Anla	Uygula	Analiz et	Değerlendir	Yarat
Kopyalamak	İlişkilendirmek	Uygulamak	Tanıtmak	Değerlendirmek	Adapte etmek
Belirlemek	Alıntı yapmak	Değiştirmek	Analiz etmek	Değerlendirmek	Aranje etmek
Açıklamak	Sınıflandırmak	Seçmek	Değerlendirmek	Tartışmak	Birleştirmek
Çoğaltmak	Sınıflandırmak	Tamamlamak	Hesaplamak	Değerlendirmek	Derlemek
İncelemek	Kıyaslamak	Hesaplamak	Hesaplamak	Seçmek	Yönetmek
Kimliklendirmek	Kontrast oluşturmak	İnşa etmek	Sınıflandırmak	Karşılaştırmak	İnşa etmek
Göstermek	Dönüştürmek		Karşılaştırmak	Kontrast oluşturmak	Yaratmak
Bilmek	Göstermek	Göstermek	Sonuçlandırmak	Kritik etmek	Tasarlamak
Etiketlemek	Açıklamak	Belirlemek	Kontrast oluşturmak	Karar vermek	Faydalanmak
Listelemek	Ayırt etmek	Geliştirmek	Kritik etmek	Savunmak	Formüle etmek
Yerini Bulmak	Tartışmak	Keşfetmek	Müzakere etmek	Tahmin etmek	Yönetmek
Karşılaştırmak	Ayrırmak	Dramatize etmek	Belirlemek	Değerlendirmek	Değiştirmek
Ezberlemek	Açıklamak	Çalıştırmak	Şemalandırmak	Derecelendirmek	Organize etmek
Adlandırma	İfade etmek	Kurmak	Ayırt etmek	Yargılamak	İfa etmek
Hatırlamak	Kapsamlaştırmak	İncelemek	Ayrırmak	Ölçmek	Hazırlamak
Tanımak	Çıkarım yapmak	Deney yapmak	İncelemek	Oranlamak	Üretmek
Kaydetmek	Yorumlamak	Açıklamak	Deney yapmak	Revize etmek	Teklif etmek
İlişkilendirmek	Kimliklendirmek	Örnek vermek	Teftiş etmek	Not vermek	Ayarlamak
Tekrar etmek	Yerini bulmak	Yorumlamak	Envanter yapmak	Seçmek	Yazmak
	İzah etmek	Göstermek	Sorgulamak	Özetlemek	
Çoğaltmak	Tanımak	Yorumlamak	İlişki kurmak	Değerlendirmek	
Tekrar söylemek	İlişkilendirmek	Araştırmak	Çözmek		
Seçmek	Raporlamak	Manipüle etmek			
Belirtmek	Raporlamak	İşletmek			
Altını çizmek	Araştırmak	Organize etmek			
	Yeniden belirtmek	Uygulamak			
	Gözden geçirmek	Tahmin etmek			
	Yeniden yazmak	Hazırlamak			
	Göstermek	Üretmek			
	Önermek	İlişki kurmak			
	Özetlemek	Raporlamak			
	Söylemek	Çözmek			
		Kullanmak			

Değerlendirme Alanı Değerlendirme aktiviteleri aşağıdakilerden oluşabilir:

Analiz etme ve eleştirel düşünme becerileri

- Bilgiyi sınıflandırılma, kategorize etme ve sıralama
- İki olayın, teorinin ve/veya sürecin farklılık ve benzerliklerini karşılaştırma
- Görüşleri analiz etme, değerlendirme ve ifade etme
- Verileri inceleme, analiz etme ve toplama
- Araştırma
- Bir olayın sonuçlarını tahmin etme ve teorileri test etme

'Ne' den daha çok 'Nasıl' konusunda öğrenmeye ilişkin becerilerdir.

- Tartışma/Münazara
- Grup tartışmalarına katılma
- Hikayeleri farklı bir perspektiften veya bakış açısından yeniden yazma

Değerlendirme Alanı

Değerlendirme aktiviteleri aşağıdakilerden oluşabilir:

Uygulama ve performans becerileri

Bu beceriler, bilginin, becerilerin ve anlayışın performans yolu ile uygulanmasına ilişkindir.

- Başka sözcüklerle ifade etme ve düzeltme
- Model yaratma ve kullanma
- Bir olayı göstermek için diorama (canlandırma) yapma
- Poster hazırlama
- Grup veya kişisel olarak performans sunma
- Rol-oynama
- Münazaralara katılma
- Akran öğretimi
- Diğerlerine tanıtma ve açıklama yapma
- Anket, uygulama ve araştırma projeleri
- Video veya podcast yapma (senaryo yazma ve film/ses prodüksiyonu dahil)

Değerlendirme becerisi

Bu beceriler, değerlendirme yapmak / karar vermek için bilgi ve anlama becerisinin kullanılması ile ilgilidir.

- Genelleme ve ilişkileri göstermek için kavram ve zihin haritalaması
- Günlük, süreçler, blog ve wiki yazıları yoluyla öz-değerlendirme yapma
- Öz-değerlendirme, akran değerlendirmesi ve akran geri bildirim aktivitelerine katılma
- Grafikler ve diyagramlar yaratma ve bunları yorumlama
- Çeşitli bağlam ve durumlar için problemler oluşturma
- Araştırmayı değerlendirme
- Değerlendirme ve eleştiriler (kitap eleştirisi gibi) yazma
- Fikirlerin, kavramların, materyallerin ve yöntemlerin değerini kriterler kullanarak yorumlama
- Bilgi toplamak için anketler tasarlama
- Kritik aşamaları betimleyen akış şemaları hazırlama

"Etkin Öğrenme ve Değerlendirmenin Tasarlanması" ndan alınmıştır. (n.d.)

Öğrenim Kazanımları Kontrol Listesi

- Kazanımlar “Dersi başarı ile tamamlayan öğrenciler (şunları) yapabilecekleridir” ifadesi ile başlamaktadır.
- Kazanımlar öğrencinin arzu edilen performansını tanımlayan bir eylem fiili ile ifade edilmiştir.
- Tüm kazanımlar gözlemlenebilir ve ölçülebilirdir (değerlendirilebilir) (kazanımları ifadeye bakarak değerlendirmenin yollarını açıklamak mümkün olmalıdır).
- Kazanımlara bir dersin/programın veya çalışmanın/etüdün sonucunda ulaşılmıştır.
- İfadeler müfredat girişlerine veya öğretim elemanının neler yaptığına değil kazanımlara ve öğrencinin neler yaptığına odaklanmıştır.
- Kazanımlar okuyucu için anlaşılır şekildedir.

Adım 3. Ders içeriğine ve materyallerine karar verilmesi

Ders Öğrenim Kazanımlarınızı yazdıktan sonra, artık ders içeriği üzerine karar verebilir ve böylece ders kazanımlarını göz önüne alarak ders materyallerini seçebilirsiniz. Ders içeriğinin ve materyallerin öğrenme kazanımları ile uyumlu ve öğrencinin profiline uygun olduğundan emin olun. Ders kazanımlarının ve ders içeriklerinin uyumluluğunu sağlamak için, kazanımları listelemek ve her birinin altına her bir kazanım ile uygun olan materyalleri ve içeriği yazmak iyi bir yöntemdir.

Adım 4. Ödev ve değerlendirme aktivitelerinin/yöntemlerinin tasarlanması ve kararlaştırılması

Değerlendirme yöntemleri, ödevler konusunda karar vermek için öğrenme kazanımlarınızın listesini yazarak ve her bir öğrenme kazanımının altında öğrencilerinizin o dersteki hedeflere ulaştığını göstermesine yardımcı olacak ödevleri ve değerlendirme aktivitelerini listeleterek başlayabilirsiniz. Böyle bir liste yapmanız hedeflediğiniz ders öğrenme kazanımlarınıza ne oranda ulaşabildiğinizi gösterecektir.

Daha önemli bir nokta ise, değerlendirme yöntemlerinin ders öğrenme kazanımları ile uyumlu olduğundan emin olmaktır. Bir örnek vermek gerekirse, yazdığınız bir öğrenme kazanımı öğrencilerinin bir performans sergilemelerini gerektiriyorsa, çoktan seçmeli bir sınav bu sonucu değerlendirmek için uygun bir araç olmayacaktır.

Adım 5. Dersi Verme Şeklini Planlama

“Öğretim Konuşmaları, Stanford Üniversitesi Öğretme ve Öğrenme Merkezi” nden uyarlanmıştır. (n.d.)

Bu kılavuzda, dersiniz için çeşitli planlama ve dersi aktarma yöntemleri ve bir takım öneriler bulacaksınız. Farklı ders verme yöntemleri öğrencileri her zaman motive edecek bir faktördür. Eğer ders verme yöntemlerinizi, önceden hazırlanmış öğrenme kazanımlarınızı doğrudan doğruya desteklemek üzere planlıyorsanız (çeşitlilik sağlamak adına değil) derslerimizin içeriği kadar yapıları da pedagojik bir tutarlılığa sahip olacağı gibi, öğrencilerin dersin öğrenim kazanımlarına ulaşabilmesi için kalıcı bir başarı mekanizması olacaktır. Ders verme yöntemi, dersin önceden planlanmış

bileşenleri, yani ders öğrenme kazanımları, değerlendirme yöntemleri, içerik, bağlam ve öğrenci profili ile uyumlu ve uygun olmalıdır.

Adım 6. Ders Programı ve CDC (Ders Verileri Toplama) Platformu

“Öğretim Konuşmaları, Stanford Üniversitesi Öğretme ve Öğrenme Merkezi” nden uyarlanmıştır. (n.d.)

Yukarıdaki adımlara karar verip planladıktan sonra, artık bunları bir araya getirmenin ve öğrenciler ile ve diğer ilgili birim ve kişilerle ile paylaşmanın zamanı gelmiştir.

Ders izlencesi ve CDC, Ders Öğrenme Kazanımları, ders içeriği, dersi verme yöntemleri, değerlendirme araçları, öğrencilerden beklentiler ve genel öğretim felsefenizin ana hatlarını gösterebileceğiniz yerlerdir. Ders izlencesi, dersin başarılabilmesi için gereken koşulların yanı sıra sizin öğretim elemanı olarak beklentilerinizi içeren öğrencilerle yaptığınız bir tür aktif sözleşme olduğundan, izlencenize ders ve üniversitenin ilkelerini belirten bir bölüm eklediğinizden emin olun (CDC’de öğrencilerle paylaşmak için halihazırda bu bölüm mevcuttur). Bu bölümde notlandırılmış ödevler ve sınıf içi ders katılımının en son başarı notuna etkisi, devam ve devamsızlık, geç teslim edilen ödevler, telafi dersleri, devamı etkileyecek engeller gibi unsurlar belirtilebilecektir (ECTS web sayfasında paylaşımına açıktır).

Ders Müfredatı İncelemesi

Müfredat Geliştirme aslında sonu olmayan bir süreçtir. Yukarıdaki tüm adımlar uygulandıktan ve müfredat oluşturduktan sonra, belirlediğiniz ders öğrenme kazanımlarında öğrencinin başarısını gösterecek verileri bir dönem boyunca topluyor olacaksınız. Dönem sona erdiğinde ve muhtemelen dersin fiili verilmesi sırasında bazen öğrenciler için ifade edilen amaçlanan öğrenme sonuçlarının ve fiilli başarılarının birbiri ile uyuşmadığını fark edebilirsiniz. Bu başarıların kanıtı (ders, ödevler, sınavlar vb. sırasındaki öğrenci performansı olan doğrudan kanıtlar yoluyla) ve ders değerlendirme kazanımları, odak grup toplantıları, not dağılımı verisi gibi diğer dolaylı kanıtlara dayanarak dersinizi her akademik yılın başlamasından önce tekrar gözden geçirip gerekli değişiklikleri yapmanız gerekir.

Dersler ve programlar için müfredat incelemesinin istenilen bir döngüsü aşağıda görülebilir:

Yukarıdaki diyagramdan da görülebileceği gibi, derslerinizi hedeflediğiniz öğrenme kazanımları ve öğrencilerinizin bu kazanımlara nasıl ulaşabileceğini dikkate alarak başlayabilirsiniz. Ardından, dersinizi verdiğiniz, değerlendirme yaptığınız ve aynı zamanda ödevler ve sınavlar yoluyla öğrencilerin performansları ile ilgili veri topladığınız aşama gelir. Aynı dersi tekrar elde edilen veriler doğrultusunda müfredata uygun olarak geliştirmek gerekir. Bu süreç her akademik yılın başında tekrarlanmalıdır.

EMI – İKİNCİ DİLDE DERS ANLATMA YÖNTEMLERİ

EMI (English as a Medium of Instruction) Nedir?

EMI öğretim dilinin İngilizce olduğu bir sistemdir ve bu sistemde dersler özellikle anadili İngilizce olamayan öğrencilere İngilizce verilir (https://en.wikipedia.org/wiki/English-medium_education). Türkiye’de 178 yükseköğretim kurumundan yaklaşık 110’u bu sistemi kullanmaktadır. İstanbul Bilgi Üniversitesi de bu kurumlardan biri olup bu sistem zorunludur ve bölüm ve programların birçoğunda dersler İngilizce olarak yürütülmektedir.

YÖK düzenlemelerine göre ders dilinin İngilizce olduğu bölüm ve programlarda eğitim almak için öğrencilerin İngilizce dilinde yeterli olmaları ve bunu TOEFL ve benzeri ya da kurumların kendi yeterlilik sınavlarından (Bilgi BİLET gibi) aldıkları puanla resmi olarak belgelendirmeleri zorunludur. Aksi takdirde bir yıllık (başladıkları düzeye göre farklılık gösterir) İngilizce Hazırlık Programını tamamlamaları gerekmektedir.

Yükseköğretim Kurumları Neden Öğretim Dili Olarak İngilizceyi Tercih Etmektedir?

Yükseköğretim kurumları ikinci dilde öğretimi eğitim niteliğini artırmak ve öğrencilerin küresel ihtiyaçlarını karşılamak için önemli bir fırsat olarak görmektedir. İkinci dilde eğitimin avantajları şöyle sıralanabilir:

- Günümüz küresel dünyasında İngilizce bir dünya dilidir ve neredeyse herkesin İngilizce öğrenmesi zorunlu hale gelmiştir.
- İkinci dilde öğretim veren kurumlardan mezun olan öğrenciler için daha iyi iş olanakları vardır.
- Bu tür programlardaki öğrenciler için ERASMUS gibi öğrenci değişim programlarına katılma fırsatı bulunmaktadır.
- Öğrenciler akademik hayatlarına yurtdışında devam edebilir.
- Öğrenciler özellikle kendi anadillerinde bulunmayan ya da çok az olan araştırma ve yayınlara ikinci dilde ulaşma şansına sahiptirler.
- Öğrenciler dil seviyelerini daha da ilerletme fırsatı bulurlar.
- Öğrenciler uluslararası iletişim becerilerini geliştirebilir ve özgüvenlerini artırabilirler.
- Yükseköğretim kurumları daha çok yabancı öğrenci çekebilirler.

İkinci Dilde Öğretime İlişkin Yanlış Bilinenler ve Beklentiler

İkinci dilde öğretime ilişkin birçok öğretim elemanı bu sistemin etkinliğine ilişkin olumsuz fikirlere sahiptirler. Eğitimciler ikinci dilde eğitim hakkında aşağıdaki gibi bir takım ön yargılı görüşleri benimsemiş olabilirler:

- Bölüm ve programlardaki öğrenciler beklenen dil yeterliliğine sahiptirler.
- Bölüm ve programlardaki öğrenciler ikinci dile ilişkin sorun ve eksikliklerini akademik hayatlarına başlamadan önce gidermişlerdir.

- İkinci dilde ders anlatan bir öğretim elemanı öğrencilerin İngilizce dil seviyeleri arasındaki farklılıkları dikkate almak zorunda değildir.
- Bölüm ve programlara gidecek öğrencilere İngilizce dil yeterliliği ve temel akademik becerileri kazandırmak ve bu becerilerin geliştirilmesi İngilizce Hazırlık Programı eğitmenlerinin görevidir.
- İkinci dilde bölüm dersleri veren öğretim elemanlarının öğrencilerin dil gelişimine katkıda bulunmak gibi bir sorumlulukları yoktur.

İkinci Dilde Eğitim Alan Öğrencilerin Karşılaşabileceği Sorunlar

Özellikle akademik eğitimlerine başlamadan İngilizce Hazırlık programını tamamlamak zorunda kalan birçok öğrenci için ikinci dilde eğitim yeni bir eğitim modelidir. Bu yüzden birçok öğrenci bu yeni sistem içinde başarısızlık kaygısıyla motivasyon kaybı yaşayabilir. İkinci dilde eğitim bağlamında öğrencilerin yaşayacağı temel sorunlar şu şekilde sıralanabilir:

- Alana / içeriğe özel kelimeler: Bu tür kelimelerin çoğu öğrenciler için kendi anadilinde bile yeni kavramlardır.
- Özgün materyallerdeki ileri düzey dil kullanımı: Özgün materyaller eğitim amacıyla hazırlanmadığı için öğrencilerin anlamasını zorlaştıran dilbilgisi yapıları ve ileri düzey kelimeler içerirler.
- İkinci dil ortamına uyum sağlama ve motivasyona ilişkin zorluklar: Öğrenciler için derisi ikinci bir dilde takip edebilmek zor olabilir. Hatta bu durum yeni bir alan içeriği anadilde öğrenirken bile kolay değildir.
- Sınıf dili olarak ileri seviyede İngilizce kullanımı: Öğretim elemanının karmaşık yönergeleri, uzun açıklamaları ve dil seçimi (dilbilgisi yapılarının ve kelimelerin güçlük seviyesi, resmi dil) öğrencilerin cesaretini kırabilir.
- Kapsamlı içeriğin sunulması: Çoğu zaman eğitmenlerin en temel sorunlarından biri sınırlı zamanda belli bir ders içeriğini öğretmektir. Bu nedenle de, ders çoğunlukla öğretim elemanının sürekli bilgi ve içerik aktarımı yaptığı uzun ders anlatımına dönüşmektedir.

Alan İçeriğinin İkinci Dilde Etkin Bir Şekilde Aktarılması İçin Öneriler

İkinci dilde öğretim hem öğrenciler hem de öğretim elemanı için zorlu bir süreçtir. Ancak eğitmenler bu zor süreci avantaja dönüştürebilir. Aşağıdaki öneriler ikinci dilde eğitim için faydalı olabilir:

- Öğrencilerinizi alana özel kelimeler sözlüğü oluşturmaları için teşvik edin. Moodle Sözlük/Glossary Aracını ya da diğer çevrimiçi araçları kullanarak (ör. Quizlet) öğrencilere sözlük oluşturma konusunda model oluşturabilir ve onları da katkıda bulunmaları için yönlendirebilirsiniz (bk. 'Öğrencinin Derse Katılımını Destekleyecek Yenilikçi Çevrimiçi ve Mobil Uygulamalar').

- Bir önceki bölümde belirtildiği gibi bölüm derslerinde öğrencilerin özgün okumalar yapmaları ve aynı şekilde zor ders anlatımlarını dinlemeleri ve takip etmeleri gerekmektedir. Bu durum öğrencilerin anlamasını güçleştirebilir. Öğrencilerinize ders öncesi aktarmayı planladığınız içerik ile ilgili ön bir bilgi edinebilmeleri için daha kolay bir okuma ve basit bir ödev verin (Flipped Learning/Ters-yüz Eğitim Modeli). Ders öncesi verilen bu tür okumaları yapmaları için öğrencilere ders öncesi bir amaç ve görev vermek gereklidir.
- Sınıf içi yönergeler verirken daha basit bir dil kullanın. Uzun ifade ve açıklamalardan kaçının. Uzun yönergelerinizi kısa adımlara bölün.
- Farklı ses tonunuzla, işitsel ve görsel materyallerle öğrencilerinizin dikkatini çekin.
- Öğrencilerinizin performansını sözlü olarak ya da davranışlarınızla ödüllendirin (sınıfınızda başka ülkelerden öğrenciniz yoksa bunu öğrencilerinizin anadilinde yapabilirsiniz).
- Aktardığınız içerik ne kadar alana özel olursa olsun, öğrencilerinizin verdiğiniz bilgiyi kişiselleştirmesini sağlayacak aktiviteler kullanın. Gerek siz öğretim elemanlarınızın gerekse öğrencilerinizin kişisel deneyim ve bilgilerini kullanmak istediğiniz içeriğin hatırlanması ve kalıcı öğrenme için faydalı olacaktır.
- Hem İngilizce dil öğreniminde hem de alanda aldığınız eğitimle ilgili deneyimlerinizi, eskiden bir öğrenci olarak yaşadığınız sorunları öğrencilerinizle paylaşın.
- Ders anlatımında sınıf içi dil seviyesini öğrencilerin ortalama dil seviyesine göre ayarlayın. Alana özel kelimeler dışında kullandığınız kelimelerin her öğrencinin bildiği ortak kelimeler olmasına dikkat edin.
- Ders esnasında özellikle öğrencilerin dikkatinin dağıldığını ya da yorulduklarını düşündüğünüz anda onlara ders içi kısa bir ara fırsatı verin. 2-3 dakikalık bu kısa ders içi arada öğrencileriniz ders notlarını gözden geçirebilir, sormak istedikleri soruları not alabilir, sınıf arkadaşları ile dersle ilgili konuşabilirler. Unutmayınız ki bu yaş gurubunda bile dikkat aralığı ya da odaklanma süresi 25-30 dakikadır.
- Ders esnasında dersin daha iyi anlaşılması için önemli noktaları tekrar edin, anlaşılmayan bir şey varsa basitleştirin.
- Uzun ders anlatımlarında öğrencilerin gerçekten anlayıp anlamadıklarını belirlemek zordur. Dolayısıyla dersin bir sonraki aşamasına geçmeden önce dersin içeriği ile ilgili anlamayı test eden sorular sorun.
- Dersin bir sonraki aşamasına geçmeden önce durun ve özetleyin.
- Bazı öğrenciler yönergelerinizi anlamadığında yönergeleri başka bir şekilde aktarmanın yanı sıra diğer öğrencilerden de yönergeyi tekrar etmesini isteyebilirsiniz.
- Eğer bir aktiviteniz yolunda gitmiyorsa değiştirin. Her zaman alternatif bir aktiviteniz olsun.
- Özellikle kalabalık sınıflarda öğrencilerin derse aktif katılımını artırmak için teknolojiye yararlanın (bk. 'Öğrencinin Derse Katılımını Destekleyecek Yenilikçi Çevrimiçi ve Mobil Uygulamalar').
- Düzenli olarak dersiniz ile ilgili neyin zor, kolay ya da yararlı olduğunu öğrenmek için öğrencilerinizden sözlü veya yazılı geri bildirim alın.

DERS PLANLAMA VE AŞAMALARI

Ders aşamaları planlanırken öğrencilerin başlangıç aşamasında içerik ile ilgili neyi bilip bilmediklerinin farkındalığı göz önüne alınmalıdır. Dolayısı ile bir ders planlanırken öğretim elemanı bu gerçeği aklından çıkarmamalıdır. Öğrencilerin öğrenmeleri beklenen şey tamamen yeni olduğundan, dersin öğrenim kazanımları açık ve net olmalıdır. Dersin başlangıcında öğretim elemanının öğrencilere o gün ne öğreneceklerini ve bunları neden öğrenmeleri gerektiğini açıklaması son derece önemlidir.

Bir dersi belirli aşamalara bölmek, dersinizin planlandığı gibi ilerlemesi için faydalı olacaktır. Dersin aşamalara bölünmesi hayatınızı kolaylaştıracak, zaman kazandıracak ve daha etkili bir öğrenme ortamı sağlayacaktır. Aşağıda, bir dersin bölümleri, aşamaları ve öğretim sürecini verimli ve etkili hale getirmek için her aşamada yapılabilecekler hakkında bazı pratik fikirler bulunmaktadır:

Giriş Aşaması

Başlangıç aşaması olarak 'giriş', ders planlama ve uygulama aşamalarının ayrılmaz bir parçasıdır. Bu aşama öğretim elemanının bir önceki ders ile bir sonraki ders arasında düzgün bir geçiş yapabileceği aşamadır. Bu aşama, öğrencileri dersin içine dahil etmek, dikkatini çekmek, onları aktif olarak motive etmek ve öğrencileri yeni ders için hazırlamak için gereklidir.

Bu aşamada, öğrencilerin derse ısınması ve derse katılmaya hazır olmaları için bir aktiviteye ihtiyacınız olacaktır. Bir derse giriş aktivitesi 5-10 dakika civarındadır. Bu aynı zamanda öğrencilerin yerleşmesine, geç gelenlerle ilgilenmeye ve öğrencilerin dikkatini çekmeye yardımcı olur.

Bu aşamadaki en kullanışlı tekniklerden birisi Söyletim Tekniğidir (öğrencilerden bir konu hakkında ne bildiklerini sorular yoluyla öğrenmeye çalışmak); aşağıda bazı söyletim tekniğinin kullanıldığı aktiviteler bulabilirsiniz:

Alternatif 1. Bir önceki dersin ana konusu ile ilgili bir resim yansıtın (veya alternatif olarak yeni dersin temel kavramını tahmin aracı olarak), öğrencilere düşünmeleri için zaman verin (30 saniye) ve ardından öğrencileri eşleştirip resmin bir önceki dersle ilgili ne hatırlattığını konuşmalarını ve tartışmalarını isteyin. Bu bir önceki ders ile bir bağlantı oluşturacaktır.

Alternatif 2. Yeni dersinizin ana konusunu temsil edebilecek anahtar bir kelimeyi (bir makalenin başlığını) tahtaya yazın, öğrencilere tahminde bulunmaları için bir düşünme süresi verin, öğrencilerden çiftler/gruplar halinde ne düşündüklerini paylaşmalarını isteyin ve bunları sınıf ile paylaşmalarına izin verin.

Alternatif 3. Sınıf tartışmasını başlatmak için ders içeriği ile ilgili ilgi çekici bir açıklama veya alıntı yazın.

Alternatif 4. Tahtaya anlık sınav sorusu yazın ve bunu bir kâğıda cevaplamalarını isteyin; rastgele bazı cevapları seçin ve bunları sesli şekilde sınıfa okuyun ve öğrencilerden bunları tartışmalarını isteyin.

Alternatif 5. Bir önceki veya o günkü dersinizin ana konusu ile ilgili kısa bir video gösterin ve öğrencilerinizin bu konu ile ilgili tartışmasını sağlayın; öğrencilerinize videoyu izlemek için bir amaç vermeyi unutmayın (videoyu izlerken cevaplamaları gereken birkaç kısa soru gibi).

Alternatif 6. Yeni dersi ve materyali bir önceki ders ile ve öğrencinin eski bilgileriyle ilişkilendirin.

Ders Öğretme Aşamaları

Bu aşama dersin ana bölümünü oluşturur. Bu bölümde yararlı olabilecek bazı ipuçları, aktiviteler ve teknikler şunlardır:

- Dersinizde her 20 dakikada bir, iki dakika ara verin. Öğrencileriniz bu 'Bireysel Zamanı' not almak veya sınıf arkadaşlarına ders ile ilgili soru sormak için kullanabilirler.
- Zaman zaman durun ve öğrencilerin ilgisini çekmek için sorular sorun.
- Öğrencilerinizi izleyin (not alıyorlar mı, dinliyorlar mı? vb.).
- Bir öğrenciyi derste not alması için görevlendirin ve her derste sırayla başka bir öğrenciye bu görevi verin; not tutan öğrenciden notları düzenlemesini ve bunları bütün sınıf arkadaşları ile paylaşmasını isteyin (örneğin not tutan öğrenci bunları Bilgi Learn'e yükleyebilir).
- Dersin ana hatlarını ve anahtar kelimelerini içeren öğrencilerin ders esnasında not almaları için bir taslak materyal (outline) hazırlayın. Yönlendirmek için yazdığınız ana başlıkların altında öğrencilerin not almaları için boşluklar bırakın.
- İçeriğin orijinal metninden bir bölüm verin ve öğrencilerden şunları düşünmelerini isteyin 1) yazar bundan önce ne söylemiş olabilir? 2) yazar bu paragraftan sonra ne söylemiş olabilir?
- Dersinizin metnini sunun ve öğrencilerinizden metni incelemelerini ve metnin cevabını verdikleri düşündükleri 2-3 soru yazmalarını isteyin.

Ders Sonrası

Bu aşama, öğrencilerinizin daha katılımcı hale getirebileceğiniz ve daha çok iletişim kurabileceğiniz bir aşamadır. Dersin bu aşamasında öğrenciler kendi kişisel görüşlerini ifade edebilir ve görüşlerini akranları ile paylaşabilirler ve öğrenmiş oldukları şeyleri değerlendirebilirler.

- İçerikle ilgili bir durum/vaka sunun, sınıfı gruplara ayırın (3-5 öğrencilik gruplar), grup üyelerine roller atayın, grup tartışması veya problem çözümü için yönlendirici sorular sorun.
- O günkü dersin konusunu/başlığını temsil eden bir dizi ilginç resim, görsel, sembol hazırlayın ve bu resim dizisini 3-5 öğrencilik bir guruba verin. Her bir grup üyesi bir resim seçsin ve o gün öğretilen konu ile bağlantı kurarak diğer grup üyelerine resim hakkında anlatım yapsın.

Ders Kapanış Aktiviteleri ve Özet Aşamaları

Bu aşama öğretim elemanının önemli ana noktaları özetlediği ve ne kadar öğrenildiğini kontrol etme aşamasıdır.

Aşağıda bazı ipuçları, aktiviteler ve teknikler önerilmiştir:

Adım 1: Öğrencilerden o gün öğrendikleri 3-4 şeyi yazmalarını isteyin (bunlar kelimeler, ifadeler, kavramlar olabilir. Öğrencilerinizi beklenen cevapları vermeleri için yönlendirmeniz gerekir).

Adım 2: Öğrencilerinizden o günün dersinin ana noktalarını/fikirlerini ifade eden 'bir özet cümlesi' yazmalarını isteyin.

Adım 3: Öğrencilerin neler öğrendiklerini kontrol etmek için kısa bir çevrimiçi araç (ör. Kahoot, Quizizz, Socrative) (bk. 'Öğrencinin Derse Katılımını Destekleyecek Yenilikçi Çevrimiçi ve Mobil Uygulamalar') sınavı yapın (5-7 çoktan seçmeli soru).

Adım 4. Her bir öğrenciden (veya çiftten/gruptan) dersin anlaşılması en zor noktalarını bir post-it üzerine yazmalarını ve teslim etmelerini isteyin.

Adım 5. Öğrencilere ne öğrendiklerini anlamada yardımcı olması için kendi öğrenme deneyimlerini değerlendireceği soruları cevaplayabilecekleri bir form hazırlayın. (ör. 'bugün öğrendiğiniz en ilginç /en önemli konu neydi?', 'derste en zor kısım neydi?' 'derste ne kadar konuştunuz ve neden konuştunuz?')

Adım 6. Öğrencileri haftanın/ayın dersleri konusunda en az bir soru sormaları konusunda cesaretlendirmek için bir çevrim içi tartışma forumu (Moodle Forum Aracı) açın ve öğrencilerden en az 2 öğrencinin sorularını yanıtlamalarını ya da cevaplara yorum yapmalarını isteyin.

Adım 7. Çalışılan konuyla ilgili Doğru/Yanlış ifadeler içeren bir alıştırmayı verin ve öğrencilerin bireysel olarak cevaplamalarını isteyin. Ardından öğrencilere cevaplarını karşılaştırmalarını söyleyin. Sınıf olarak cevapları kontrol etmek için öğrencilerin Doğru/Yanlış tercihleri için sağ/sol elini kaldırmalarını isteyebilirsiniz. Kahoot gibi çevrimiçi araçlar (bk. 'Öğrencinin Derse Katılımını Destekleyecek Yenilikçi Çevrimiçi ve Mobil Uygulamalar') cevapları kontrol etmek için alternatif bir araç olabilir.

Adım 8. Dersinizin içeriği hakkında bir Doğru/Yanlış ifadeleri hazırlayın, bunları okuyun ve öğrencilerin Evet/Hayır çizelgesi doldurmasını ve doğru değilse (dinleme etkinliği) cevapları düzeltmesini isteyin. Öğrencilerin akran kontrolü yaptırın ve tüm sınıf olarak rasgele kontrol edin. Sonunda, cevap anahtarını gösterin ve sorunlu ifadeler ile ilgili geri bildirim verin.

Adım 9. Bir sonraki dersin başlığını/konusunu gösterin ve öğrencilerden bir sonraki ders hakkında öngörülerde bulunmalarını isteyin (T-P-S: Düşün-Eşleş-Paylaş aktivitesi). Bu, bir sonraki ders ile bağlantı oluşturacaktır.

ÖĞRENCİ MERKEZLİ EĞİTİM VE ÖĞRENCİ KATILIMINI ARTIRMA

Eğer öğrenciler sınıftaki zamanlarının etkin bir şekilde anlamlı aktiviteler ile kullanıldığından emin değillerse, başarılı olmak için sınıfa gelmelerine gerek olmadığını veya ders materyallerini ve notlarını ders dışında okumalarının yeterli olacağını düşüneceklerdir. Böylece, sınıfa gelmenin gereksiz olduğunu düşüneceklerdir ve sınıfa gelmenin öğrenimlerine veya notlarına bir şey katmadığı hissine kapılacaklardır.

Öğrencileri sınıfa gelme konusunda teşvik etmek için sınıfta geçirdikleri süre boyunca anlamlı ve yararlı şeyler yapmalıdırlar ve sınıfta ders dışında öğrencilerin tek başına yapamayacakları aktiviteler yapılmalıdır. Dersinize destekleyici değerlendirme araçları kullanabilir, sınıftaki öğrenciler için sadece evde okumaktan çok daha iyi bir şekilde öğrenmelerine yardımcı olan ve öğrencilerin aktif olduğu ve dönem boyunca sınıfta farklı noktalardan öğrendiklerini göstermelerine fırsat veren etkinlikler/aktiviteler yapabilirsiniz. Sonuç olarak, öğrenciler sınıfa gelme isteğini, sınıfların tadını çıkarmayı ve sınıf zamanını çok daha anlamlı bulduklarını hissedeceklerdir. Bu tür etkinliklerin örnekleri aşağıda ve bu kılavuzun farklı bölümlerinde bulunabilir.

Dersler, geleneksel olarak bir konunun genel bir görünümünü sunmak ve öğrencilerin eksikliği olan bilgileri aktarmak için bir yöntem olarak düşünülür ve bu nedenle çoğu ders "öğretim elemanından öğrencilere" etkileşim biçimindedir. Ancak, dersler daha ilgi çekici olabilir ve öğrenciler aktif katılımcılar olabilir.

Öğrenci Katılımından Neyi Kastediyoruz?

Öğretim elemanları genellikle öğrenci katılımını öğrencinin 'konuşması' olarak değerlendirmekte ve derslerinde çok az öğrenci konuştuğu zaman bunu bir öğrenci katılımı problemi olarak görmektedir. Dahası, özellikle kalabalık sınıflarda ders vermek durumunda olan eğitimciler bütün öğrencilerin derse katılımını sağlamanın imkansız olduğuna inanmaktadırlar. Ancak derse katılım sadece konuşmayla sınırlı değildir. Derse katılım konuşma dışında bilişsel ve fiziksel olarak katılımı da içerir. Aktif düşünme ve bilişsel katılım en az konuşma kadar sınıf katılımının temelini oluşturur. Öğrencilerin ders içinde aktif düşünmesini sağladığımızda aktif katılımı sağlamış olabiliriz. Bu nedenle sınıf içi aktivitelerin sadece konuşma değil öğrencilerin aktif düşünmelerini sağlayacak türden olmalarını sağlamak gerekir. Ayrıca, öğrenme sonuç odaklı değil süreç odaklı bir olgudur. Öğrencilerin bu süreç içinde öğretim elemanının vermek istediği içeriği pasif bir şekilde almak yerine o içeriği anlamlandırmaları önemlidir. Eğitimcinin görevi bilgi aktarmak değildir. Önemli olan öğretim elemanının aktardığı bilgiden öğrencilerin anlam çıkarmasıdır. Aktarılan bilginin öğrenci tarafından kişiselleştirilmesi öğrenci katılımını artıracak diğer bir unsurdur. Öğrenciler öğrendikleri şeyler ile kendi yaşantıları arasında bir bağlantı kurabildikleri zaman derse daha fazla ilgi duyabilir ve aktif olarak konuşmasalar da bilişsel olarak derse katılmış olurlar (bk. 'Bilginin Kişiselleştirilmesi'). Bu yaklaşıma göre, öğrenciler ders içerisinde her ne kadar konuşmasa da yazarak, izleyerek, düşünerek, sorgulayarak derse katılmış olurlar.

Ayrıca, öğrenci katılımı sadece sınıf içi aktivitelere katılımı sınırlı değildir. Öğrencilerin ders dışı eğitim ve değerlendirme aktivitelerine katılımı da aktif öğrenmeyi destekleyecektir. Özellikle tamamen çevrimiçi derslerde öğrenci katılımını artırmak için çevrimiçi araçlar önemli bir role sahiptir. Bunun için, ders dışı öğrenci katılımını artıracak Moodle (Bilgi Learn) araçları bulunmaktadır.

Moodle’da (Bilgi Learn) Öğrenci Katılımını Artıracak Araçlar

Öğrencilerinizin aşağıdaki araçları kullanarak ‘öğrencinin derse katılımını’ artırabilirsiniz.

- Forum
- Virtual Classroom/Zoom (Çevrimiçi sanal sınıf)
- Wiki
- Günlük
- Sohbet
- Anketler (Geri bildirim, Hazır Ölçekli, Mini Anket)
- H5P Etkileşimli İçerik
- Etiket
- Edpuzzle

Öğrenci Odaklı Eğitim

Öğrenci odaklı eğitim modeli öğrencilerin öğrenme sürecinde aktif rol üstlendiği, eğitimin her aşamasında sorumluluk aldığı bir süreçtir. Öğrenci odaklı sınıf modelinde öğrenciler öğrenme sürecinde öğretim elemanına göre daha aktif durumdadırlar. Özellikle kalabalık sınıflarda öğretim elemanının her öğrenciye ulaşması ve iletişim kurması zor olduğundan sınıf içi aktivitelerin öğrenci odaklı olması önemlidir. Öğrenci odaklı bir sınıfın özellikleri şöyle sıralanabilir:

- Öğrenciler öğrenme sürecinde bağımsızdır; kendi başlarına öğrenebilirler.
- Sınıf içinde öğrenciler etkileşim içindedirler.
- Öğrenciler soru sorabilir.
- Öğrenciler birbirine öğretir.
- Öğrenciler dersin işleyişi sürecinde karar verebilir (içerik, aktivite değerlendirme, ödev)
- Öğrenciler işbirliği yaparak öğrenirler (grup çalışmaları, ekip projeleri)
- Öğretim elemanı öğrencilere performansları ile ilgili, öğrenciler de eğitmene öğrenme süreci ile ilgili geri bildirim verir (karşılıklı geri bildirim).
- Öğretim elemanı ders sürecince gözlem ve rehberlik yapar.

Derslerin (özellikle de anlatım şeklinde) daha interaktif (etkileşimsel) hale getirilmesini ve öğrencilerin daha fazla katılımını sağlayacak hem yüz yüze hem de çevrimiçi canlı derslerde kullanılabilecek bazı teknikler/aktiviteler şöyle sıralanabilir:

Ders İçi Ara Verme

Özellikle kalabalık sınıflarda bir dersin verilmesi sırasında, öğrenciler bilginin alıcısı olduklarından ve sadece not aldıklarından dolayı genellikle pasiftir. Aslında, öğrencilerin dikkat süresi sınırlıdır ve bu nedenle her 20-25 dakikada bir 2-3 dakika ara verilmesi gerekir. Çevrimiçi canlı derslerde öğrenciler çoğunlukla sadece dinleyici pozisyonda olurlar ve dikkatleri daha çabuk dağılır; daha da önemlisi canlı

ders esnasında öğrencilerin dinleyip dinlemediğini, not alıp almadıklarını anlamak yüz yüze derslere kıyasla çok daha zordur. Bu 2-3 dakikalık ders içi arada, öğrencilerin pasif kalmaları beklenmemekte ve not almaları, notlarını düzeltmeleri, belirsiz noktaları not etmeleri veya soru sormaları gerekmektedir (Rowe, 1980; 1986; Ruhl, Hughes, & Schloss, 1980).

Böyle bir ara, yavaş öğrenenler ve bazı noktaları kaçıranlar için de yararlıdır. Bu öğrencilerin arkadaşlarından ve öğretim elemanlarından yardım alması için bir fırsattır.

Tahmin Teknikleri

Dersin başında, o dersin konusunu/içeriğini tanıtan öğretim elemanı, doğrudan konuyu sunmak yerine tahmin teknikleri kullanabilir. Gerek yüz yüze gerekse çevrimiçi canlı derslerde öğrencinin dikkatini çekmek ve derse zihinsel olarak katılımını sağlamak için bu tür teknikler oldukça etkilidir.

Alternatif 1. Örneğin Quizizz, Padlet gibi çevrimiçi araçlar kullanarak (bk. 'Öğrencinin Derse Katılımını Destekleyecek Yenilikçi Çevrimiçi ve Mobil Uygulamalar') metnin başlığı gösterilebilir ve öğrencilerden kendilerine öğretilcek şeyi tahmin etmeleri istenebilir.

Alternatif 2. Alternatif olarak, öğretim elemanı ders konusunu/içeriğini tanıtmak için bazı resimler, grafikler veya semboller gösterebilir. Bu gibi tahmin teknikleri öğrencilerin dikkatini çekmek ve onları sınıfa dahil etmek için kullanışlı olabilir.

Eğer büyük sınıflara ders veriyorsanız tahmin tekniklerini dersinizin tahmin aşamasında tüm öğrencilerin katılımını sağlamak için çeşitli yollarla kullanabilirsiniz.

Alternatif 1. Örneğin öğrenciler dersin konusu/içeriği hakkındaki tahminlerini Kahoot gibi çevrimiçi araçlar (bk. 'Öğrencinin Derse Katılımını Destekleyecek Yenilikçi Çevrimiçi ve Mobil Uygulamalar') yoluyla sunabilirler veya tahminlerini gruplar halinde kartonlara yazabilir ve gerekçelerini açıklayabilirler. Canlı derslerde Ara Odalar bu tür bir teknik için uygun bir araçtır.

Alternatif 2. Alternatif olarak, öğrencileri gruplara bölün ve her bir guruba dersin içeriği/konusu ile ilgili bir anahtar kelime verin ve öğrencilerden tahmin yapmalarını isteyin. Ardından her bir grup grubun tahminini sınıfla tartışmak üzere bir konuşmacı seçsin. Gruplar birbirlerini dinlesin ve kendi anahtar kelimeleri ve tahminlerine göre katkıda bulunsun.

Öğretim elemanının ders öncesi herhangi bir tahmini onaylaması ya da reddetmesi önemlidir. Tahmin sürecinin tamamlandığından emin olmak için, öğrencilerin ders sonrası tahminlerinin doğru olup olmadığını kontrol etmelerini isteyin.

Düşün (+Not Al)-Eşleş-Paylaş / Think-Pair-Share (T-P-S)

Ortak çalışmaya dayalı bir öğrenme stratejisi olan T-P-S, öğrencilerin katılımını artırmak ve özellikle kalabalık sınıflarda mümkün olduğu kadar çok öğrenciyi dahil etmek için kullanılan bir tekniktir.

Adım 1. Öğretim elemanı bir soru veya problem sunar. Öğrencilere bireysel olarak cevaplarını düşünmeleri için zaman verilir (Düşün).

Adım 2. Ardından, öğrencilerden cevaplarını akranları ile karşılaştırmaları istenir (Eşleş). Sunulan içeriğin uygunluğuna göre bu adım çevrimiçi canlı derslerde Breakout Rooms (Ara Odalar) üzerinden yürütülebilir.

Adım 3. Sonra, eşler sonuçlarını ve görüşlerini diğerlerine anlatır (Paylaş), ki böylelikle bütün sınıf katılmış olur (çevrimiçi canlı derslerde Zoom Main Room’da – Ana Oda).

Kalabalık sınıflarda, her bir çiftin veya grubun yanıtlarını sözlü olarak tüm sınıfla paylaşmasının mümkün olmadığı hatırlanmalıdır. Çoğu durumda olduğu gibi, her öğrencinin öğretim elemanına ve sınıftan tamamına karşılık vermesine gerek yoktur.

Bazen sözlü yanıtların daha küçük bir grup içerisinde paylaşılması mantıklı olur. Ardından, her öğrencinin/çiftin/grubun yanıtlarını alıp paylaşmak için daha pratik çevrimiçi araçlar kullanılabilir (ör. Kahoot) (bk. ‘Öğrencinin Derse Katılımını Destekleyecek Yenilikçi Çevrimiçi ve Mobil Uygulamalar’). Ya da yanıtlarını öğretim elemanına e-posta ile gönderebilirler ve öğretim elemanı yanıtları tüm sınıfla paylaşır ve bunu bir geri bildirim aracı olarak kullanır. Oldukça kalabalık bir sınıfa sahipseniz, öğrenciler arasında rekabet sağlamak için en hızlı üç e-postanın görüntüleneceği hatırlatılabilir (ancak bu öğrencilerin ödüllendirildiğinden emin olunmalıdır; eğer bir rekabet varsa bir ödül olmalıdır).

Anlaşılması En Zor Noktalar Kâğıdı

Adım 1. Tercihen dersin sonuna doğru olmak üzere her bir öğrenciye bir post-it verin ve öğrencilerden kendileri için anlaşılması en zor olan noktaları yazmalarını isteyin. Sorunun yazılı olarak gösterilmesi önerilir (örneğin, ‘bugünkü derste en açık olmayan nokta neydi?’ veya ‘bugünkü derste anlaşılması en zor nokta neydi?’). Öğrenciler post-it’leri duvara yapıştırırlar.

Adım 2. Ders zamanını boşa harcamamak için öğretim elemanı anlaşılması en zor noktalar kâğıtlarını dersten sonra toplar ve okur.

Öğrencilerin cevaplarından elde edilen veriler bir sonraki dersin hızla gözden geçirilmesine yardımcı olabilir. Bu ayrıca, iyi bir sınıf değerlendirme gereci olarak kullanılabilir.

Özellikle kalabalık sınıflarda geri bildirim almak zordur. Ayrıca post-it kullanmak yüz yüze derslerde kullanılacak bir tekniktir. Bu işlem alternatif olarak çevrimiçi olarak ta yapılabilir. Öğrenciler anlaşılması en zor nokta notlarını (veya sorularını) forum tartışmalarına gönderebilir veya ‘Answer Garden’ gibi çevrimiçi araçlarla iletebilirler (bk. ‘Öğrencinin Derse Katılımını Destekleyecek Yenilikçi Çevrimiçi ve Mobil Uygulamalar’).

Soru-Cevap Tekniği

Bu teknik öğrencileri derse dahil etmek için kullanılan geleneksel yüz yüze derslerde sıklıkla başvurulan bir yöntemdir ve genellikle öğretim elemanı tüm sınıfa bir soru sormaktadır. Durum böyle olduğunda, genellikle soruları yanıtlayan öğrenciler her zaman aktif katılım gösteren öğrencilerdir ve diğer öğrenciler sessiz kalır. Bunun bir nedeni, çoğu öğrenci derhal cevaplamaları gerektiğini

düşünmekte ve bu da gerçek yaşamda zorlayıcı olmaktadır. Bu nedenle, tüm öğrencilere 'düşünme zamanı ve bekleme süresi' ve cevaplayabilmeleri ve düşüncelerini organize etmek için yeterli fırsat verilmesi gerekmektedir. Aksi takdirde birçok öğrenci sessiz kalmayı tercih edecektir.

Böylesi bir durumdan kaçınmak için bir cevap beklemeden önce '**Düşünme Süresi/Bekleme Süresi**' verebiliriz.

Örneğin, soruyu sormadan önce, "az sonra slaytta bir soru göreceksiniz. Soruyu sessizce okuyun, cevabınızı bir dakika düşünün, cevabınız için anahtar kelimeleri yazın. Bir dakika geçmeden önce cevap vermeyin." diyebilirsiniz. Yargı gerektiren sorular öğrencilerin ilgisini bilgi sorgulayan sorulardan daha çok çeker. Ayrıca, öğrencilerin dersin başında soru sormaya teşvik edilmesi derse katılımı kolaylaştırır.

Soru-Cevap tekniği şu şekilde uygulanabilir:

Alternatif 1. Bir öğrenci soruyu başka bir öğrenciye sorar, öğrenci diğer öğrencilere sorular sorar, öğrenciler bir öğrenciye sorular sorar, öğrenciler öğretim elemanına sorular sorar vb. Böylece ders daha çekici ve etkileşimsel bir etkinlik haline gelir.

Alternatif 2. Dersin konusunu/içeriğini/başlığını söyledikten sonra öğrencilerden bireysel olarak birer soru yazmalarını isteyin; ardından, öğrencilerinizi gruplara ayırın ve onlardan sınıfa sorulacak en iyi soruyu seçmelerini isteyin. Ya da soruları daha sonra kullanmak için toplayabilirsiniz veya öğrenciler sorularını dersin sonunda sınıfa sorabilir. Grupların sorularını uygunluk ve anlamlılık açısından kontrol etmeniz gerekebilir.

Öğrencilerin Hazırladığı Sorular

Eğer öğretim elemanı dersin konusunun/içeriğini daha önceden paylaşmış ve bunlara ilişkin okumalar vermiş ise bu teknik faydalı olabilir.

Adım 1. Öğrencilerden dersin konusu ile ilgili bir veya iki soru hazırlamalarını isteyin ve bu soruları ders başlamadan önce duvara/tahtaya yapıştırın.

Adım 2. Dersin sonunda öğrencilerden ders sırasında cevabı verilmiş olan soruları kaldırmalarını isteyin ve hala cevaplanması gereken soruları duvarda bırakın.

Adım 3. Sonunda kalan soruları daha ilerde öğretim amaçları için bir kaynak olarak kullanmak üzere toplayın.

Alternatif bir öneri:

Adım 1. Dersin konusunu/içeriğini açıkladıktan sonra öğrencilerden bir veya iki soru yazmalarını isteyin (eğer sınıf kalabalık bir sınıfsa tercihen çiftler veya gruplar halinde) ve bunları dersin sonuna kadar muhafaza edin.

Adım 2. Sonuç aşaması sırasında öğrencilerin sorulara cevap alıp alamadıklarını kontrol edin. Eğer cevap alamamışlarsa sorularını sorabilirler (öğretim elemanı bu soruları cevaplamak için çeşitli stratejilerden birisini seçebilir).

Çevrimiçi derslerde Soru-Cevap tekniği ders tasarımında tamamlayıcı bir araç olarak son derece faydalıdır. Örneğin canlı bir ders öncesi çevrimiçi araçlar yolu ile (Tartışma Panosu gibi) ile ders içeriği ya da bir makale ile ilgili sorular sormak öğrencileri derse hazırlamak açısından önemli bir rol oynar. Bu teknik canlı ders esnasında Zoom Ana Odalarda bir grup çalışması olarak uygulanabilir. Ders sonrası bir tekrar tekniği olarak da kullanılabilir.

Basın Toplantısı

Bu yöntem bir sınıf rutini olarak ayda bir (ya da alternatif olarak her ünitenin sonunda) uygulanabilir.

Adım 1. Öğrencilerinizi bir sonraki derste o güne kadar işlenen konular hakkında veya belirli bir başlık/konu hakkında bir basın toplantısı yapacağınız konusunda bilgilendirin ve öğrencilerinizden gruplar halinde sınırlı sayıda soru (2-3) hazırlamalarını isteyin.

Adım 2. Öğrencileriniz sorularının uygunluk ve niteliğinden emin olmak için yeterli bir hazırlık süresine ihtiyacı olacaktır. Buna ek olarak, öğretim elemanının bir basın toplantısında ne tür soruların sorulmasının uygun olacağı konusunda öğrencileri önceden eğitmiş olması gereklidir.

Adım 3. Basın toplantısı sırasında gruplara sorulacak en iyi soruları seçmek için soruları gözden geçirmeleri için birkaç dakika verin.

Adım 4. Konuk konuşmacı siz olacağınız için bir öğrenciyi basın toplantısının başkanı olarak belirleyin.

Adım 5. Başkan konuk konuşmacıya (öğretim elemanı) soru sormak üzere bir grup belirlesin.

Adım 6. Diğer grupların aynı veya benzeri bir soruyu sormaması için sorulan soruyu dikkatli dinlemeleri gerekmektedir. Böyle bir durumda sorularını değiştirmek zorunda oldukları hatırlatılmalıdır.

Adım 7. Belirlediğiniz bir basın toplantısı sekreteri soruları ve öğrencilerden gelecek cevapları not alıp size teslim etmesini isteyin.

Adım 8. Ardından notları kontrol edip düzenleyin ve bunları ‘basın toplantısı özeti’ olarak öğrencilerle paylaşın.

KWL Tekniği

Bu teknik öğrencileri ders boyunca yönlendiren üç aşamalı bir stratejidir. Bu aşamalar şunlardır:

- “K” – Bilmek: ‘İçerik/Konu hakkında neler biliyorum?’ Bunu söyletim (elicitation) tekniklerini kullanarak dersin başında yapın.
- “W” – İstemek: ‘Bu içerik/konu hakkında daha fazla neler bilmek istiyorum’ Bunu dersinize başlamadan önce yapın.

- “L” – Öğrenmek: ‘Bu içerik/konu hakkında neler öğrendim?’ Bunu dersinizin sonunda yapın.

Uygulamada, öğrencilerin her bir aşamada kendi notlarını yazacakları bir KWL çizelgesi hazırlayabilirsiniz. Bu çizelge bireysel olarak doldurulabilir, ancak öğrenciler çizelgelerini çiftler/gruplar halinde de karşılaştırabilirler. Öte yandan, kalabalık sınıflarda, öğrenciler küçük gruplar halinde flip chartlarda (ayaklı sunum tahtası) KWL grafiklerini doldurabilirler. Ardından, öğrenciler dolaşarak diğer grupların yazdıklarını okuyabilir.

Aşağıda örnek bir KWL Çizelgesi verilmiştir:

Ne biliyorum	Ne bilmek istiyorum	Ne öğrendim
<ul style="list-style-type: none"> • Yerçekimi yerde sabit durmamızı sağlar. 	<ul style="list-style-type: none"> • Yerçekimi nedir? 	<ul style="list-style-type: none"> • Yerçekimi objeleri yer yüzeyine doğru çeken güçtür.
<ul style="list-style-type: none"> • Eşyaların havalanmasını engeller. 	<ul style="list-style-type: none"> • Aydaki yerçekimi neden daha düşüktür? 	<ul style="list-style-type: none"> • Yerçekiminin miktarı ilgili objelerin kütlelerine bağlıdır. Ayın kütlesi dünyadan daha düşüktür, bu nedenle ayda dünyadan daha düşük bir yerçekimi vardır.
<ul style="list-style-type: none"> • Aydaki yerçekimi daha düşüktür. 	<ul style="list-style-type: none"> • Newton yerçekimini nasıl bulmuştur? 	<ul style="list-style-type: none"> • Hava direnci bir şeyin yere düşme hızını belirler.
<ul style="list-style-type: none"> • Yerçekimini Isaac Newton bulmuştur. 	<ul style="list-style-type: none"> • Bir şeyin yere ne kadar hızlı düşeceğini belirleyen nedir? (<i>öğretim elemanı sorusu</i>) 	

Alındığı yer: <http://www.nea.org/tools/k-w-l-know-want-to-know-learned.html>

KWL tekniği çevrimiçi derslerde şu şekilde uyarlanabilir:

- Bu konuda ne biliyorum (canlı ders öncesi öğrenciler bir Tartışma Panosu aktivitesi ile ne bildiklerini öğretim elemanı ve arkadaşları ile paylaşabilirler)
- Ne öğrenmek istiyorum (yine ders öncesi aynı Tartışma Panosu aktivitesinin ikinci aşaması olarak bilmek istediklerini – örneğin sorular şeklinde, sınıfla paylaşabilirler, diğerleri bu sorulara kendi bilgileri ölçüsünde cevap yazabilirler)
- Ne öğrendim (canlı ders sonrası Padlet gibi bir araç üzerinden ne öğrendiklerini öğretim elemanı ve arkadaşlarıyla paylaşabilirler)

Bilginin kişiselleştirilmesi

Öğrenciler konuyu/içeriği kendi kişisel yaşamları ve deneyimleri ile ilişkilendirebildiklerinde derse daha çok ilgi gösterir.

Örneğin, 'AB'ye tam üye olursa Türkiye'de ne değişir?' sorusu yerine, 'Türkiye AB'ye tam üye olursa hayatında neler değişir?' gibi bir soru öğrencilere daha ilgi çekici gelebilir ve derse katılmaya daha istekli olabilirler.

Bilginin kişiselleştirilmesi kalabalık sınıflarda öğrencilerin katılımını artırmak için T-P-S (Düşün-Eşleş-Paylaş) tekniği kullanılarak yapılabilir. Öğrenciler çiftler veya gruplar halinde konu hakkındaki kişisel görüşlerini birbirlerine aktarabilirler. Padlet gibi çevrimiçi araçlar, Forum, Wiki, Günlük gibi Moodle araçları bilginin kişiselleştirilmesinde kullanılacak uygun araçlardır.

Bir Cümlelik Özet

Bir Cümlelik Özet özellikle dersin genel tekrarı için kullanışlı bir teknik olabilir. Öğrencilerin bir dersi nasıl özetleyecekleri konusunda önceden eğitilmesi gerekir; aktiviteye başlamadan önce bir özet cümlesinin nasıl yazılacağı öğretilmelidir.

Alternatif 1. Öğrencilerden öğretilen konu/içerik hakkında bir cümlelik bir özet yazmalarını isteyin. Ardından öğrencilere cümlelerini bir arkadaşı ile (veya küçük gruplar halinde) karşılaştırmalarını söyleyin ve dersin genel bir özeti olarak kısa bir sınıf tartışması yaptırın.

Alternatif 2. Alternatif olarak bireyler özet cümlelerini post-itlere yazabilir ve bunları duvara yapıştırabilir. Öğretim elemanı bazılarını rastgele seçebilir, bunları yüksek sesle okur ve öğrencilerden özet hakkında geri bildirim vermelerini isteyebilir (o günkü dersin konusunun ana fikrini / ana konusunu temsil ediyor mu? Vb.).

Alternatif 3. Ya da öğrenciler bireysel olarak özet cümlesi yazdıktan sonra gruplar halinde en iyi özet üzerinde karar verebilirler. Gruplar daha sonra bunu bir kartona yazar ve gruplar dolaşarak diğer grupların özet cümlelerini okur.

- Son olarak gruplar dersi en iyi özetleyen cümle için oy verirler. Özet cümleleri paylaşmanın diğer bir yolu ise öğrencilerin cümlelerini öğretim elemanına iletmesi veya e-posta ile göndermesi ve öğretim elemanının en iyilerini diğer öğrenciler ile paylaşmasıdır.
- Daha sonra tek cümlelik özetler, öğrencilerin konuyla ilgili hangi önemli noktalarını anladığını belirlemek için toplanabilir.

Çevrimiçi canlı ders sırasında Breakout Rooms (Ara Odalar) özelliği bu teknik için oldukça uygundur.

Galeri Yürüyüşü

Galeri yürüyüşü bir kinestetik aktivite olarak tüm öğrencilerin katılımını sağlamak ve derse ilgilerini çekmek için kullanılacak bir tekniktir ve bir önceki dersin gözden geçirilmesi veya dersin özetlenmesi gibi farklı amaçlarla kullanılabilir. Galeriyürüyüşünün etkin bir biçimde uygulanması için aşağıdaki adımlar önerilmektedir (<http://serc.carleton.edu/introgeo/gallerywalk/step.html>):

Adım 1. Sorular üretin: dersinizde/sınıfınızda öğrettiğiniz kavram ile ilgili 4-5 soru düşünün ve bunların her birini büyük bir kâğıda yazın.

Adım 2. Soruları iletin: sorularınızı sınıfın duvarlarına yapıştırın ve soru kâğıtlarının aralarında yeterli boşluk bıraktığınızdan emin olun. Eğer sınıfınız çok kalabalıksa daha fazla soru yazmak yerine bazı soruları ayrı kâğıtlara tekrar yazın.

Adım 3. Öğrencileri gruplayın: Sınıfınızı küçük gruplara bölün (3-5 öğrenci) ve grupların iş birliği içinde çalıştığından emin olun, her bir grup üyesine bir görev/rol verin (örneğin lider, yazıcı, gözlemci, aktarıcı, casus vb.). Her gruba birer renkli kalem (tahta kalemi) verin.

Adım 4. Galeri yürüyüşünü başlatın: Her bir gruptan duvardaki bir soru sayfasına (istasyon) gitmesini ve bu sayfadaki soru için bir cevap veya yorum yazmasını isteyin (2-4 dakika). Bu uygulamayı daha organize bir şekilde yapmak için yazıcı rolündeki öğrenciye madde işaretleri kullanmasını söyleyin.

Adım 5. Yeni istasyona geçiş ve yeni cevap/yorum ekleme: Gruplardan saat yönünde ilerlemelerini ve bir sonraki istasyona geçmelerini söyleyin. Onlardan soru kâğıtlarına kendi cevaplarını/yorumlarını eklemelerini isteyin. Gruplar ayrıca bir önceki grubun cevaplarına/yorumlarına da yorum yapabilirler. Ayrıca, farklı öğrencilerin katılımını sağlamak için bu noktada yazıcı rolündeki öğrenciyi değiştirebilirsiniz. Gruplar tüm istasyonları ziyaret edene kadar yer değiştirme devam etmelidirler.

Adım 6. Gözlemleyin ve yönlendirin: Öğrenciler çalışma esnasındayken performanslarını izleyin ve gönüllü olarak aktif rol almayanları cesaretlendirin; eğer soruyu yanlış anlamış/yorumlamışlar ise onlara yardımcı olun, yönlendirmek için onlara ipuçları verin.

Adım 7. Başlama noktasına / ilk istasyona dönüş: Gruplar nihayet ilk soruyu cevapladıkları başlangıç noktasına dönerler. Tüm grupların cevaplarını/yorumlarını toplarlar ve bunları kendi raporlarında kullanırlar.

Adım 8. Raporlama: Gruplardan diğer grupların cevaplarını / yapılan yorumları sentezlemelerini isteyin (10 dakika). Bu aşamada cevapları/yorumları raporlamanın alternatif yolları bulunmaktadır. Kullanışlı yollardan birisi raporlamayı yapacak öğrenciden çeşitli grupların ürettiği cevap, fikir ve yorumları sunmasını istemektir (beş dakikalık sözlü sunum). Alternatif olarak, öğrencilerden tüm grupların verdiği cevapları / yaptığı yorumları kullanarak bir özet yazması istenebilir (bireysel yazma veya grup olarak yazma).

Adım 9. Geri bildirim ve toparlama/özetleme: Doğru şekilde ifade edilmiş cevapları/yorumları pekiştirin ve yanlış anlaşılma / yanlış yorumlanmış bilgileri düzeltin. Gerektiğinde eksiklikleri gidermek için öğretim elemanı olarak ilave yorumlar/cevaplar ekleyin.

Kavram Haritası Hazırlama

Kavram haritası, derslerinizin içeriğinde önemli olan terim veya kavramlar arasındaki bağlantıların/işkililerin gösterilmesinin bir yoludur; öğrenciler, terimleri çizgilerle birleştirerek her bir terim seti arasındaki ilişkiyi gösteren kavram haritaları oluşturabilirler. Kavram haritasında bulunan terimler birçok terimle ilişkilendirilebilir. Bir kavram haritasının geliştirilmesi öğrencilerin bilgiyi

tanımlamasını ve organize etmesini ve bilgi parçaları arasında anlamlı bağlantılar kurmasını gerektirir.

Diktogloss – Dikte Ettirme

Bu aktivite öğretim elemanının kısa bir metin okuduğu ve öğrencilerin bu metni aynen yazmaya çalıştığı bir aktivitedir. Bu aktivite öğrencilerinizin bir kavramın tanımını öğrenmesini istediğinizde yararlı olabilir.

Alternatif 1

Adım 1. Öğretim elemanı veya bir öğrenci kısa bir metni yüksek sesle iki kez okur ve öğrenciler bu metni aynen yazmaya çalışır.

Adım 2. Ardından öğrenciler gruplar halinde yazdıklarını bir araya getirerek öğretim elemanı tarafından dikte edilen özgün metni oluşturmaya çalışırlar.

Adım 3. Süre dolduktan sonra öğrenciler kendi metinlerini duvarlara/yazı tahtasına yapıştırırlar. Bir sonraki adımda öğretim elemanı öğrencilere özgün metni gösterir. Özgün metni yazan gruba ödül verilebilir.

Alternatif 2

Aynı aktiviteyi farklı bir yöntem kullanarak uygulayabilirsiniz. Dikte edilecek metni daha küçük fontlar kullanarak yazdığınız bir kâğıdı duvara/tahtaya asın. Sınıfınızı 3-4 kişilik gruplara ayırın ve her bir gruba bir sözlü aktarıcı atayın. Bu öğrencilere, yazılı metne gelip, okuyup gruplarına dönerek hatırladıkları kadarı ile yazdırmalarını söyleyin. Bu işlem sözlü olarak aktaran öğrenci tüm metni grup arkadaşlarına aynı şekilde yazdırıncaya kadar devam eder. Bu aktivite için bir zaman sınırlaması belirlemelisiniz. Sözlü aktarım yapan öğrenci metni özgün haliyle aktarmaya ve grup arkadaşlarına yazdırmaya çalışır. Zaman dolduğunda metni tamamlayan ya da özgün metne en yakın metni yazabilen grup birinci olur.

Bir Kavramın/Konunun Anlaşıp Anlaşılmadığını Test Eden Sorular

Öğrencilere “anladınız mı?” veya “bu açık mı?” gibi sorular sormak size öğrencilerin gerçekten anlayıp anlamadığını göstermeyecektir. Bunun yerine öğrencilere anlamayı test eden sorular sormak daha iyi bir yoldur. Örneğin, dersinizin ana konusu fikir hırsızlığından kaçınma ise “eğer yazar ile aynı fikirde isek, kaynağını aynı şekilde düşündüğümüz gibi alıntılar yapmak zorunda kalmayız – Bu doğru mu?” gibi anlamayı ölçen kavram soruları sorabilirsiniz.

Basit Araç/Gereç ve Aktivitelerin Sınıfta Kullanımı

Çoklu Yazı Tahtaları/Kartonları

Öğrencilerin Fikirlerini Alma:

Adım 1. Sınıfta farklı yerlere yerleştirilmiş her bir yazı kartonuna farklı sorular/başlıklar/kavramlar yazın. Bunların her birinin yanında 3-4 tahta kalem bulunduğundur.

Adım 2. Öğrencilere yazı kartonlarında yazılı olan sorular/kavramlar hakkında düşüncelerini söyleyin ve ne zaman hazır hissederseniz gidip fikirlerini yazmalarını isteyin. Bu öğrencilere düşünmek için zaman verecek, yavaş öğrencilere kendi fikirleri ile ortaya çıkmasına yardımcı olması için diğer öğrencilerin neler yazdığını görme fırsatı verecektir ve bireysel öğrencileri hedefe koymaksızın öğrenci katılımını sağlayacaktır.

Adım 3. Kartlarda yazılı fikirlerin yeterli olduğunu düşündüğünüzde öğrenciler ile birlikte bunların üzerinden geçin, gerektiği zaman onlara açıklamalar yapın ve eğer bazı şeylerin eksik kaldığını düşünüyorsanız kendi fikirlerinizi ekleyin.

Bir önceki bölümde açıklanan galeri yürüyüşü ve tek cümlelik özet aktiviteleri sınıfta Çoklu Yazı Kartonları çalışmasının etkin kullanımına ilişkin iyi birer örnektir.

Böylece süreç boyunca öğrenciler birbirlerinden öğreniyor olacaklar, öğretim elemanı olarak tek bilgi kaynağı siz olmayacaksınız. Farklı özelliklerdeki öğrencilere sorulara cevap vermek için ihtiyaç duydukları özerklik sağlanacaktır. Aynı zamanda bu sayede kinestetik öğrencilere hareket etme şansı verilmiş olacaktır.

Yegâne gereç olarak bir beyaz tahta

Ders süresince öğretim elemanına görsel veri sunma imkânı verdiği için beyaz tahta muhteşem bir araçtır. Beyaz tahtanın etkin bir şekilde kullanımı başlı başına bir beceridir çünkü öğrencilerin dersi daha iyi takip etmesini sağlar.

Bununla birlikte, beyaz tahtayı başka amaçlarla da kullanabilirsiniz. Örneğin, “Çoklu Yazı Kartonları” bölümünde açıklanan bir aktiviteyi burada uygulayabilirsiniz, bu şekilde yapılacak uygulamanın tek farkı beyaz tahtanın iki veya üç bölüme ayrılması ve öğrencilerden gelip fikirlerini/yorumlarını tahtanın ilgili bölümün altına yazmalarının istenmesidir. Görsel öğrencilerin hatırlamasını kolaylaştırmak için, bu aktiviteyi her bir bölüme bir renk kodu verip öğrencilere her bir bölüm için farklı renkte kalem kullandırarak yapabilirsiniz.

Bu aktivitenin faydaları bir önceki aktivitenin faydaları ile benzerdir.

Çevrimiçi senkron ve asenkron derslerde Zoom’da ekran paylaşımı özelliklerinden biri olan Whiteboard (Tahta-Kalem) aracı bu amaca hizmet eder.

Post-itler

Öğrencilerden cevap almak istediğinizde, yukarıda açıklanan aktiviteyi, öğrencilerin bir post-it üzerinde en az bir fikir yazmasını ve ardından ilgili bölümün altına yapıştırmasını isteyerek yapabilirsiniz.

Post-it aktivitesi ayrıca dersin sonunda anlamayı test etme veya dersi özetleme/toparlama aracı olarak da kullanılabilir. Öğrencilere ders boyunca öğrendikleri kavramlar hakkında sorular sorabilirsiniz veya ders boyunca öğrendikleri şeyleri yazmalarını vb. isteyebilirsiniz. Ders sonunda post-itleri toplayarak o derste öğrencilerin neler öğrendikleri hakkında bilgi sahibi olursunuz.

Posterler / Poster olarak yazı kartonları

Özet Posterleri: Öğrencilerden ders sonunda birer özet posterini hazırlamalarını isteyebilirsiniz veya öğrencileri gruplara ayırarak bu gruplara özet poster hazırlayacakları bir kavram/soru verebilirsiniz. Öğrenciler posterlerini hazırladıklarında bunları sınıfın duvarlarına asarlar. Ardından tüm öğrenciler sınıf içinde dolaşarak diğerlerinin hazırladıkları posterleri inceler ve posterlerin altına yorumlar/sorular yazabilirler. Bu yorum ve sorular daha sonra sınıf tartışması için kullanılabilir. Ayrıca gruplar birbirlerinin posterlerine puan verip en beğendiklerini seçebilirler; böylelikle ders sonunda en yüksek puan alan poster birinci olur.

Soru Posterleri: Öğrenciler gruplar oluşturur ve birer yazı kartonu veya poster kâğıdı alırlar. Bunların üzerine yapılan ders hakkında herhangi bir kavram veya soru yazarlar. Tüm grup üyeleri bu sorulardan/kavramlardan habersiz olmalıdır, aksi halde bunları birbirlerine açıklarlar ve bunları posterin üzerine yazmazlar. Poster üzerindeki net olmayan kavram/soru hakkında bilgi aldıktan sonra bu posterleri asarlar. Öğretim elemanı her bir postere bakar ve ilk önce öğrencilere cevabı bilip bilmediklerini veya açıklamaları olup olmadığını sorar; ardından öğretim elemanı cevabı sınıfa açıklar. Böylece, öğretim elemanı öğrencilerin en çok neyi öğrenmekte zorlandıklarını görme şansına sahip olur.

Bu aktivite yine öğrenciyi sınıfın merkezine koyar ve öğretim elemanına da yardımcı ve gözlemci rolü üstler; bu sayede öğrenciler birbirlerinden öğrenirler.

ÖĞRENCİNİN DERSE KATILIMINI DESTEKLEYECEK YENİLİKÇİ ÇEVİRİMİÇİ VE MOBİL UYGULAMALAR

İnternet, sınıf içi aktivitelere çeşitlilik katmak ve çağa uygun bir eğitim ortamı sağlamak için kullanılacak çeşitli ücretsiz araç ve uygulamalar sunar. Bu kaynaklar oldukça zengindir ve birçoğu kullanım bakımından oldukça kolaydır.

Yüz yüze derslerde yaygın olarak kullanılabilen bu araçlar, özellikle çevrimiçi derslerde hem senkron hem de asenkron olarak kullanılabilir. Çevrimiçi derslerde öğrencilerin derse ilgisini çekmek ve katılımı artırmak en öncelikli hedeflerdendir. Bu tür araçlar bu hedeflere ulaşmada ders aktivitelerine çeşitlilik ve zenginlik katar.

Aşağıda, eğitimde maksimum etkinlik için diğer sınıf içi (çevrimiçi ve çevrimdışı) aktiviteleri destekleyecek sınırsız kullanım kolaylığına sahip çevrimiçi araçlardan ve uygulamalardan örnekler bulunmaktadır.

Answergarden

Answergarden (<https://answergarden.ch>) Bu gereç *Wordle* sitili formatında bireysel katılımı teşvik etmek için kullanılacak gerçek zamanlı bir gereçtir. Öğrencilerin bir kullanıcı hesabı oluşturması gerekmez; sadece hazırladığınız Answergarden aktivitesinin bağlantı adresini öğrencilerinizle paylaşmanız ve ders esnasında öğrencilerinizin bu bağlantıya tıklamaları yeterlidir. Bir moderatör olarak grupta paylaşmak istediğiniz zamana kadar öğrenci katkılarını gizli tutabilirsiniz. Öğrencilerin answergarden üzerinde yazdıkları anonimdir.

Bu çevrimiçi araç aşağıdaki amaçlar için kullanılabilir:

- Dersin herhangi bir aşamasında beyin fırtınası yoluyla sözcük dağarcığı, mevcut bilgi birikimi veya genel fikirleri almak.
- Bir resim veya görsel bir ipucu göstererek öğrencilerden deneyimlemek üzere oldukları yeni derste neler öğrenecekleri konusunda tahminde bulunmalarını sağlamak.
- Öğrencilerin bir önceki dersten neler hatırladığını öğrenmek.
- Dersin sonunda öğrencilerden gizli geri bildirimler almak. Örneğin bugünkü dersten “neler aldıkları” sorulabilir. Bugünkü derste öğrendikleri bir şeyi yazmaları istenebilir.
- İçerikle ilgili soruya kısa bir cevap almak.

Kahoot!

Kahoot (<https://getkahoot.com/>) Bu çevrimiçi araç, sınıf içi anketler ve kısa sınavlar tasarlamak için kullanıcı dostu bir gereçtir. Öğrencilerin bilgisi test etmek için kısa bir sınav, anket veya araştırma tasarlayın veya önceden hazırlanmış bir Kahoot materyalini kullanın (örneğin, İkinci dünya savaşının nedenleri veya sinir sistemi terminolojisi). Gerçek zamanlı rekabetçi bir araç olan Kahoot, verilen testin detaylı istatistiksel analiz bilgisini de sunmaktadır. Kısa sınavlar ve anketler “Kahootlar” olarak anılır ve öğrenim ortamında oyun benzeri bir atmosfer yaratmak için tasarlanmıştır.

Bu çevrimiçi aracı kullanarak şunları yapabilirsiniz:

- Dinamik ve eğlenceli teknoloji tabanlı bir aktivite ile sınıfın hızını değiştirebilir ve motivasyonu azalmış sınıfı tekrar motive edebilirsiniz.
- Öğrencilerin bir önceki derste veya sınıf dışında yapılan bir işte neler öğrendiklerini gözden geçirmek için hızlı kısa bir sınav yapabilirsiniz.
- Öğrencilerin yeni bir konuya geçmeden önce yeni içerik/konu hakkında neler bildiklerini belirlemek için bu aracı kullanabilirsiniz. Ardından aynı kısa sınavı daha sonraki bir aşamada tekrar edebilirsiniz; böylelikle hem siz hem de öğrencileriniz neler öğrenildiğini görebilir.
- Öğrencilerin diğer öğrenciler için gönüllü olarak Kahoot materyali hazırlamaları için teşvik edebilirsiniz.

Quizizz

Quizizz (<http://quizizz.com/>) çevrimiçi aracı Kahoot'a alternatif olacak işlemlere sahiptir. Aynı özellikleri sağlamaktadır. Bu gereç mobil telefon veya tablet kullanan birçok kullanıcı için gerçek zamanlı kısa sınavlar yaratmak için kullanılan diğer bir gereçtir. Çoktan seçmeli cevapları olan içerik tabanlı kısa sınavlar hazırlayın veya sitede tüm kullanıcılara açık sınavlardan birini kullanın. Kahootlar gibi bunlar da dersin sonunda veya dersin başında bir önceki dersin materyallerini gözden geçirmek için kullanılabilir. Bu araç dersin temposunu değiştirmek ve öğrencilerinizi canlandırmak için oldukça uygundur. Quizizz üzerinde hazırlanan kısa testler sınıfta canlı olarak kullanılabilirdiği gibi ödev olarak da verilebilir.

Mentimeter

Mentimeter ([https://www.mentimeter.com](https://www.mentimeter.com;); <https://menti.com>) özellikle etkileşimsel sunum hazırlamak, anket ve küçük sınavlar yapmak için kullanılacak bir araçtır. Ayrıca informal bir değerlendirme aracı olarak kullanmak için uygundur. Alternatif bir sunum aracı olarak kullanılacak bu araç ile sunum içerisinde farklı değerlendirme araçlarını kullanarak anket, kelime bulutu, çoktan seçmeli sorular, açık uçlu soru, soru-cevap, beyin fırtınası gibi slaytlar oluşturulabilir, ders esnasında canlı olarak uygulanabilir. Bu araç sunum formatı ile farklı değerlendirme araçlarını birleştirebileceğiniz görsel bir deneyim sunar. Öğrencilerin sunum/testlere ulaşması için hesap açmaları gerekmez. Hazırladığınız bir aktiviteye ait verilen kod numarasını öğrencilerle paylaşmak yeterlidir.

Edpuzzle

Edpuzzle (<https://edpuzzle.com>) internet üzerinde erişebileceğiniz videolara (ör. YouTube videolarına Edpuzzle içeriğinden ulaşmak mümkündür) ders materyali hazırlamak için oldukça ilgi çekici bir araçtır. Bir internet videosunu içerik listenize ekledikten sonra video üzerinde düzenlemeler yapabilirsiniz; videoyu kesip istenilen kısımları kaydedebilir, orijinal video üzerine kendi sesinizi ekleyebilir, videonun istediğiniz bölümleri için sorular ekleyerek (çoktan seçmeli, açık uçlu) öğrenciler için bir mini test hazırlayabilirsiniz. Aktivitenizin linkini paylaşarak öğrencilerinize ödev olarak verebilirsiniz. Edpuzzle, Bilgi Learn/ Moodle üzerinde 'Etkinlikler' listesine bir araç olarak

entegre edilmiştir. Edpuzzle üzerinde kaynak aramalarda YouTube doğrudan entegre edilmiş olsa da seçilen videoların telif hakları konusunda hassas olmak tavsiye edilir.

TedEd

TedED (<http://ed.ted.com/>) Bu site hazır videolar ve çoktan seçmeli sınavları olan kısa etkileşimsel çevrimiçi dersler, açık tartışma cevapları ve kısa cevaplar sunmaktadır. Birçok alanda kullanılabilir kaynaklar bu sitede mevcuttur; aşağıda bazı belli başlı kısa görsel ders örnekleri sunulmuştur “Anestezi nasıl çalışır?”, “İrrasyonel sayıları mantıklı hale getirme”, “Psikoterapi ve Sigmund Freud”, “Sherlock Holmes Kimdir?” Ya da eğer ilham aldıysanız kendi dersinizi yaratabilirsiniz.

Bu çevrimiçi araç aşağıdaki amaçlar için kullanılabilir:

- Ders sırasında yeni bir içerik koymak için alternatif ve motive edici yeni bir medya sunmak.
- Öğrencileri dersten önce konu üzerinde çalışmaya teşvik etmek ve birlikte veya gruplar halinde ne öğrendiklerini tartışmak.
- Moodle üzerinde çevrimiçi ödevler vermek.

Prezi & Prezi Video

Prezi (<https://prezi.com/>) web tabanlı bir sunum uygulama aracıdır. Geleneksel slaytlar yerine tek bir kanvas kullanır. Metinler, resimler, videolar ve diğer objeler sonsuz bir kanvasa yerleştirilir ve “çerçevesel” içerisinde gruplandırılır. Kullanıcılar, slayt yerine tuval aracılığıyla, görsel bir haritaya zoom yapan ve uzaklaşan, doğrusal olmayan sunumlar oluşturabilir. Hangi bilginin sunulduğunu temsil etmek için kanvas üzerinde bir “yol” yaratılır. Sunum bir tarayıcı penceresinde geliştirilebilir ve ardından kullanıcıların bilgisayarlarına indirilebilir, böylelikle internet bağlantısı gerekmez.

Ayrıca Prezi Video (<https://prezi.com/video/>) Prezi üzerinde hazırladığınız bir ders sunumunu videosunu çekmek için oldukça etkin bir araçtır. Hazırladığınız ders/sunum videosunun linkini öğrencilerinizle paylaşarak asenkron olarak izlemelerini sağlayabilirsiniz.

Bu çevrimiçi aracı aşağıdaki amaçlar için kullanabilirsiniz:

- PowerPoint sunumlarının yerine kullanabilirsiniz.
- Görsel olarak teşvik edici çoklu ortam sunumları hazırlayabilirsiniz.
- Öğrencilerin çalışmalarını daha gelişmiş bir formatta sunmalarını sağlayabilirsiniz.
- Hazırladığınız ders/sunumlarınızı videoya çekip linkini paylaşabilirsiniz.

Zunal

Zunal (<http://zunal.com/>) web aramaları tasarlamak için ücretsiz bir teknoloji formatı sunar. Öğretim elemanlarının, öğrencilerin çalıştığı bilgilerin çoğunun veya tamamının web'den geldiği, hazır yapılmış web sorgularının kamuya açıklanmış bir arşivine erişiminin olduğu, araştırmaya yönelik

dersler oluşturmasına olanak tanır. Öğretim elemanı için başlangıçta zor bir iş olmasına rağmen bir kez hazırlandığında otonom öğrenmeye doğru kontrollü bir yol geliştirir (Webquest hakkında daha fazla bilgi için <https://en.wikipedia.org/wiki/WebQuest> sayfasına gidin).

Padlet

Padlet (<http://padlet.com/>) eğitmenin dersin herhangi bir aşamasında sorduğu soruya öğrencilerin anonim olarak cevap verebileceği bir çeşit çevrimiçi 'Duvar'dır.

Padlet öğrencileri kolayca derse çeken ve ortak çalışmaya dayalı öğrenmeyi teşvik eden bir araçtır. Eğitmenin verdiği bir konuda öğrenciler fikir ve görüşlerini anonim olarak yazabilirler. Cevapların anonim olması çekingen öğrencileri de cesaretlendirmesi açısından önemlidir. Özellikle kalabalık sınıflarda yüz yüze eğitimde öğretmenlerin her öğrenciden bir soruya sözlü olarak cevap almaları mümkün değildir. Padlet öğrenci katılımını artırmak için bu amaca hizmet etmektedir. Padlet için eğitmenin ücretsiz bir Padlet hesabı açması, hazırladığı Padlet aktivitesinin İnternet bağlantısını öğrencilerle paylaşması yeterlidir. Bağlantı üzerine tıklayarak öğrenciler sorulan soru ya da verilen konu üzerinde cevaplarını ya da düşüncelerini kısa ifadelerle yazabilirler. Eğitmen uygun görmediği ya da ilgisiz cevapları anında silebilir. Bir Padlet 'duvarı' sınıf içinde hemen ders öncesinde bir dakikada oluşturulabildiğinden hazırlık gerektirmeyen pratik çevrimiçi bir araçtır.

Padlet şu amaçlarla kullanılabilir:

- Beyin fırtınası
- Sorulara cevap alma
- Anlamayı test etme
- Öğrencilerden geri bildirim alma
- Ekip çalışmaları

QR Code Generator

QR Code Generator (<http://goqr.me>) akıllı telefonlar tarafından okunabilen bir barkod uygulamasıdır. Bu uygulama ile herhangi yazılı bir metin (4000 karaktere kadar), bir web sayfası, bir resim ya da imge görsel olarak taranıp akıllı cihazlara indirilebilir. Hazırladığınız bir QR Code için öğrencilerinizin akıllı telefonlarına QR Code Reader (QR Kod Okuyucu) indirmeleri ve kodu okutmaları gerekmektedir.

Kişisel Yanıt Sistemleri (Klikerler)

Kişisel Yanıt Sistemi, kalabalık sınıflardaki tüm öğrencilerin aktif olarak katıldığı sınıf içi aktivitelerini kolaylaştıran bir yazılım programıdır; ayrıca bir önceki dersin gözden geçirilmesi ve ders tekrarı amacıyla kullanıldığında öğretim elemanı için iyi bir geri bildirim aracıdır. KYS ayrıca sunumlardan ve rekabetçi aktivitelerden sonra oylama yapmak için kullanışlı bir gereçtir. KYS'lerin ana uygulamaları aşağıdaki gibidir:

Adım 1. Öğretim elemanı öğrencilerine projeksiyon kullanarak çoktan seçmeli bir soru sorar.

Adım 2. Her bir öğrenci ellerindeki bir iletici araç ile (kliker) soruya bir cevap verir. Öğretim elemanının bilgisayarı her bir öğrencinin cevabını iletici araç (kliker) yoluyla alır.

Adım 3. Öğretim elemanının bilgisayarındaki yazılım öğrencilerin cevaplarını toplar ve verilen cevaplar için bir grafik hazırlar.

Adım 4. Seçeneklerin analizi ve değerlendirmesi çiftler /gruplar halinde tartışma yoluyla yapılabilir.

Poll Everywhere

Poll Everywhere (www.polleverywhere.com/) Google uygulaması Apple ve Android uyumlu KYS'lere iyi bir örnektir. Öğretim elemanı Poll Everywhere uygulaması ile oylamalar yapabilir ve oylama şeklini istediği gibi yönlendirebilir. Bu uygulama sınıf araştırmaları, kısa sınavlar, yarışmalar için kullanılabilir ve oylama sonuçları sayılar, grafikler, istatistikler vb. ile gösterilebilir. Bu araç üzerinde anketlerinizi oluşturmak için ücretsiz bir hesap açabilirsiniz (uygulamalar Applestore ve Googlestore'da mevcuttur).

Socrative

Socrative (<https://www.socrative.com>) hazırladığınız mini sınavları (çoktan seçmeli, Doğru/Yanlış, Açık uçlu sorular) geri bildirim amacıyla ders esnasında canlı olarak uygulamanızı sağlayan bir araçtır. Sınavınızı hazırlarken ekleyeceğiniz doğru cevapların yanı sıra sorulara ilişkin açıklamalar sayesinde öğrencilerinize anında geribildirim verebilirsiniz. Öğrencilerinizin testinize erişebilmesi için Socrative'in ana sayfasında giriş yaparken sizin vereceğiniz Oda Adını girmeleri yeterli olacaktır. Bu esnada sizin ilgili sınavı aktif hale getirmeniz gerekmektedir. Testin sonunda bireysel ve tüm sınıfın performansına ait rapora erişmek ve bu raporu dosya olarak indirmek mümkündür. Sınıfınızı gruplara bölerek uygulayacağınız testi bir 'yarışma' aracı olarak kullanabilirsiniz; bu özellikle her öğrencinin akıllı telefonu yoksa ya da internet erişimi sıkıntısı varsa uygun bir çözüm olabilir. Bunlara ek olarak 'Exit Ticket/Çıkış Bileti' özelliği ile ders sonunda öğrencilerden geribildirim alarak faydalı bir ders kapanış aktivitesi uygulanabilir.

Quizlet

Quizlet (<https://quizlet.com>) ders içeriğinin terminoloji bakımından yoğun olduğu durumlarda kullanılacak bir araçtır. Quizlet hesabınızda oluşturacağınız bir sınıf/ders için sözlük oluşturmaya başlayabilirsiniz. Düzenli aralıklarla (ör. haftalık olarak) önemli olduğunuzu düşündüğünüz terminoloji için 'terim' ve 'tanım' girebilir zamanla sözlüğünüzü yeni terim/tanımlarla güncelleyebilirsiniz. Sınıfınıza ait sözlüğün linkini öğrencilerinizle paylaştığınızda öğrencileriniz bireysel olarak kelime çalışmaları yapabilir. Quizlet'in sözlüğünüzde girmiş olduğunuz terim ve tanımlardan rasgele/otomatik olarak oluşturacağı testler ile (Çoktan seçmeli, Doğru/Yanlış, Kelime yazımı,

Terim/Tanım eşleştirme gibi sorular) öğrencileriniz kelime çalışması yapabilecek, test sonuçlarına anında ulaşabilecektir. Bu bağlamda öğrencilerinizin istedikleri zaman asenkron olarak kendi başlarına pratik yapabileceklerdir. Siz sözlüğünüzü güncelledikçe Quizlet'in oluşturacağı testler daha da kelime ve soru adeti bakımından zenginleşecek, her seferinde farklı testler yaratılacaktır. Bu aracı aynı zamanda ders esnasında canlı olarak (Quizlet Live) bir test aracı olarak kullanabilirsiniz.

Thinglink

Thinglink (<https://www.thinglink.com/>) bir görsel üzerinde seçilen noktalara (resim, harita, şema vs.) içerik yükleyerek aktiviteler oluşturmaya yarayan bir araçtır. Görsel üzerinde bir noktaya bağlantı yaparak her hangi bir metin ya da o noktaya web sayfası bağlantısı eklenebilir. Özellikle bir ders öncesi (yüz yüze veya çevrimiçi) hazırlık amacı ile bir okuma, video gibi içerik ekleyerek ve ardından yine linkler yoluyla entegre edilmiş diğer harici çevrimiçi araçlar (Quizizz, Socractive, Kahoot, Mentimeter) üzerinden bir küçük sınav vererek derse hazırlık aktiviteleri hazırlanabilir. Alternatif olarak, ders sonrası tekrar, özetleme, geri bildirim, öğrenmeyi test etme amaçlı içerik, web bağlantısı eklemek amacıyla kullanılabilir. Aynı görsel üzerinde aynı anda farklı içerikler eklenebileceği için hem öğrenciye seçenek sunmak hem de farklı öğrenme şekillerine hizmet etmek (görsel, işitsel) açısından zengin bir araçtır. Ayrıca öğrenciye kendi hızında ilerleme fırsatı verilmiş olur. Özetle, hem görselliği hem de çeşitliliği sayesinde Thinglink öğrencinin ilgisini çekmek, öğrenciyi ders öncesi derse çekmek, öğrenciyi derse hazırlamak amacıyla kullanılacak etkin bir araçtır.

Nearpod

Nearpod (<https://nearpod.com/>) temel olarak sunum hazırlama amacına yönelik çevrimiçi araçtır. Nearpod ile farklı aktiviteler oluşturmak yoluyla etkileşimsel dersler hazırlayabilirsiniz. Bu anlamda Nearpod sunum içerisine etkileşimsel aktiviteler (video, küçük sınav, anket, tartışma panosu aktiviteleri) entegre ederek PowerPoint vb. sunum araçlarına alternatif bir araç olarak kullanılabilir. Bu tür etkileşimsel araçlar ve aktivitelerle zenginleştirilmiş sunum materyali sınıfta canlı bir ders materyali olarak kullanılabilir gibi, sunumun linkini paylaşarak öğrencilere ödev olarak verilebilir. Bu sayede öğrenciler kendi hızlarında sunum içeriğinde hem aktarılan ders içeriğini kendi hızlarında takip edebilir hem de yanı sunuma entegre edilmiş aktive ya da küçük sınavlar (quiz, boşluk doldurma, vb.) pratik yapabilirler. Ayrıca, aynı sunum üzerinde farklı becerilerin bir arada kullanılabilirliği (okuma, dinleme, yazma) başlı başına bir ders planlaması yapılabilir. Belki de en güzel işlevlerinden biri, bir başka çevrimiçi araç olan Edpuzzle'daki gibi sunuma entegre edilen video üzerine küçük sınav soruları (çoktan seçmeli ve/veya açık uçlu) eklenebilir (Bk. 'Edpuzzle'). Tüm bu işlevleri ile Nearpod üzerinde hazırlanmış bir sunum materyali bir 'Bicimlendirici (Formative) Değerlendirme ve/veya geri bildirim aracı' olarak oldukça uygundur.

Kialo

Kialo (<https://www.kialo-edu.com/>) eleştirel düşünme becerilerin kullanımını ve gelişimini teşvik eden oldukça kullanışlı bağımsız bir tartışma platformudur. Örneğin, öğretim elemanı uygun bir konuda bir 'tez/varsayım' sunar. Öğrenciler bu konuda kendi 'Görüş ve Karşıt Görüş' geliştirirler. Öğrenciler kendi görüşlerini ekleyebildikleri gibi, diğer öğrencilerin görüşlerini okuyup 'Karşıt Görüş' bildirir, diğerlerinin görüşlerini oylayabilir, beğenebilir, ya da beğenmediklerini işaretleyebilir. Ayrıca, 'Canlı Sohbet' özelliği ile bu görüşler üzerine detaylı olarak tartışabilirler. Moodle'da bulunan 'Tartışma' aracından farklı olarak, verilen bir konu başlığının altında öğrenciye 'Lehte' ve 'Aleyhte' görüş ve karşıt görüşlerini yazabilecekleri iki seçenek sunulur. Öğretim elemanı ayrıca her bir öğrenciye belli sayıda 'görüş/iddia/karşıt iddia' yazma, belli sayıda öğrencinin görüşlerine 'görüş/karşıt görüş' yazma zorunluluğu/sınırı getirebilir. Bu araç, içerik olarak tartışmaya uygun derslerde akademik kurallar ve ölçütlerde tartışma ve eleştirel düşünme becerilerinin gelişmesine destek olan, öğrencilerin belli konuda akademik olarak 'tez ve antitezlerini' ifade edebilme ve savunabilme becerilerinin geliştirilmesinde oldukça faydalıdır.

Tricider

Tricider (<https://www.tricider.com/>) bir konu üzerinde öğrencilerin fikirlerini yazarak tartışabileceği bir araç olmanın yanı sıra, öğrencilerin bir konu/problem üzerinde beyin fırtınası yaparak çözüm bulma ve ortak karar verme platformu olarak kullanılabilir. Örneğin, öğretim elemanı bir konuda seçim yapabilmeleri için soru sorar. Öğrenciler kendi tercihlerini destekleyecek şekilde kendi kararlarını, önerilerini açıklar ve savunurlar. Birbirlerinin kararlarını ve düşüncelerini oylarlar ve sonunda tüm grup halinde bir karara ya da çözüme ulaşırlar. Bu yönüyle, basit bir anket işlevine sahip görünse de, Tricider üzerinde öğrenciler tercihlerini kendi neden ve gerekçelerini destekleme, diğerlerinin tercihlerini değerlendirme ve oylama fırsatı bulacağı için sıradan bir anket daha etkileşimsel bir şekilde uygulanabilir.

Jamboard

Bir Google uygulaması olan Jamboard (<https://jamboard.google.com/>), internet ortamında etkileşimsel bir beyaz tahta oluşturarak, bu tahta ile uzaktan bağlanan öğrencilerle işbirlikli çalışmalar oluşturmaya olanak sunan bir araçtır. Jamboard'a erişim için kullanıcıların bir Google hesabı olması gerekir. Öğretim elemanı Google Jamboard sitesinde bir beyaz tahta oluşturarak sayfanın linkini öğrencilerle paylaşarak kullanıma açar. Katılımcılar aynı anda beyaz tahta üzerinde Jamboard'un sağladığı birçok aracı kullanarak paylaşımlarda bulunurlar. Bunlardan en temel olanları bir Post-it ekleyip yazı yazmak, bir metin kutusu yoluyla yazı yazmak, şekiller eklemek, resim eklemektir. Genel olarak Moodle 'Annotation' aracına benzer, ancak kullanıcılar sayfanın linkine sahip oldukları ve öğretim elemanı linki aktif tuttuğu sürece asenkron olarak öğrenciler eklemeye devam edebilirler. Ayrıca, öğretim elemanı çalışma sonrası Jamboard üzerinde geri bildirim vermek yoluyla bu sayfayı bir ders materyali olarak kullanabilir. Özellikle kalabalık sınıflarda grup çalışmalarında (proje, problem çözme, karar verme, beyin fırtınası vb.) Jamboard son derece

kullanışlıdır. Canlı bir Zoom dersi esnasında Ara Odalarında grup çalışmalarını Jamboard üzerinde yapmak oldukça etkin bir yöntem olabilir. Öğretim elemanı her bir Ara Oda katılımcıları için ayrı bir Jamboard linki oluşturup paylaşabilir, ya da tek bir Jamboard linki üzerinde her grup için bir sayfa oluşturup tek bir Jamboard linki paylaşır; gruplara ilgili sayfa üzerinde çalışmalarını ister. Ayrıca, bir Jamboard aktivitesi 'Grup Sunumu' için son derece uygun bir araç olabilir.

Flipgrid

Flipgrid (<https://flipgrid.com/>) en genel tanımı ile bir 'Video Tartışma Aracıdır'. Örnek bir uygulaması şu şekilde özetlenebilir: Öğretim elemanı bir konu ile ilgili 'Konu Başlığı' (bir tartışma sorusu) oluşturup kısa bir video (ek olarak belki bir okuma parçası da ekleyerek) yükler. Oluşturulan aktivite linki öğrencilerle paylaşıldığında, öğrenciler öğretim elemanının videosunu izler (varsa makaleyi okur) ve kendi kısa videolarını sayfa üzerinde yaratarak cevaplarını video olarak paylaşırlar. Öğrenciler, diğer öğrencilerini videolarını izleyip yorum ve görüş ekleyebilirler. Özellikle sınıf ortamında konuşmaya çekinen öğrencilerin sözel katılımını sağlamada son derece teşvik edici bir araçtır. Ücretsiz üyelik öğrenci videolarını yaklaşık 2 dakika ile sınırlandırmaktadır. Bu süre kısa görünse de, belli bir konu üzerinde görüş bildirmek için yeterli bir süredir ve zaten özellikle utangaç öğrenciler için teşvik edicidir. Dahası, çok kalabalık sınıflarda çok sayıda öğrencinin kısa videoları daha kontrol edilebilir hale gelir.

Wonder.me

Wonder.me (<https://www.wonder.me/>) katılımcıların bir araya gelip video yoluyla 'sohbet' ettiği bir 'Sanal Alan/Odadır'. Hesabınızla oluşturduğunuz Sanal Oda'nın linkini paylaştığınızda, öğrencileriniz kendi profillerini oluşturarak odanın üyelerinden bir olurlar (Video ve mikrofon ayarlarını kontrol ederek). Odanın ana sayfasında diğer katılımcıların resimli ikonları görünür. Öğrenciler, istedikleri diğer katılımcılara kendi görüntü ikonlarını yaklaştırarak doğrudan iletişime geçerler ve canlı sohbet başlatabilirler. Bir araya gelen katılımcılar bir küme halinde ekrana yansır ve isteyen diğer katılımcılar kendi ikonlarını sürükleyerek grubun içine dahil olabilirler. İstedikleri zaman kendilerini sürükleyerek grup dışına çıkarabilirler. Araç üzerinde ayrıca 'Yazılı Sohbet/Chat' yapmak mümkündür. Bu özellikleriyle Wonder.me öğrencilere 'Serbest Konuşma Alanı' sunar. Dileyen istediği kişi ya da gruplara 'Yaklaşarak' canlı video görüşmelerine katılırlar. 'Grup çalışmaları, tartışma, karar verme' gibi aktivitelerin kullanılabilmesi son derece etkileşimsel ve katılımı artırıcı bir platformdur.

Canva & Canva Live

Canva (<https://www.canva.com/>) PowerPoint'e alternatif görsel bakımdan oldukça zengin ve son derece etkileşimsel çevrimiçi bir sunum aracıdır. Canva üzerinde ücretsiz bir kullanıcı hesabı ile çevrimiçi sunumlar hazırlayabilir, bu sunumları İnternet ortamında hesabınızda saklayabilir, sunum linklerinizi öğrencilerle paylaşarak çevrimiçi erişime açabilirsiniz. Ayrıca çevrimiçi sunumlarınızı PDF dosyası olarak indirebilirsiniz. Canva oldukça ilgili çekici görsel şablonlar, hareketli resim, imge,

sembol ve hareketli arka plan görüntüleri ekleyebilirsiniz. Ücretsiz kullanım sınırları için de dahi, Canva çok zengin bir görsel içerik seçeneği sunar. Canva'nın sunduğu en faydalık bir diğer özellik ise CANVA LIVE işlevidir. Canva Live, yüz yüze bir derste bir Canva sunumu esnasında ekranda öğrenciler için bir 'Sohbet Odası' oluşturulmasını sağlar. Sunum sırasında öğretim elemanı Canva Live fonksiyonunu seçtiğinde sunum ekranı üzerinde bir Kod Numarası görülecektir. Öğretim elemanı öğrencilerden <https://www.canva.com/presentation/join>) adresine tıklayarak verilen kodu girmek suretiyle, Canva Live Sohbet Odasına girmiş olurlar. Bu özelliğiyle Çevrimiçi Zoom derslerinde kullandığımız Zoom Sohbet/Chat özelliğinin yüz yüze derslerde kullanımının aynısıdır ve yüz yüze derslerde öğrencinin aktif katılımını ve öğrenci motivasyonunu artıran ilgi çekici bir araçtır.

Sonuç olarak, bu tür çevrimiçi araçları kullanırken dikkate alınması gereken bazı noktalar vardır:

- Bu çevrimiçi araçlara ulaşmak için Chrome tarayıcısının kullanılması tavsiye edilir (özellikle kullanıcı hesabı oluşturmak için).
- Bu araçlardaki değişiklik ve yenilikleri takip etmek önemlidir. Ayrıca derste uygulamadan önce aktiviteleri denemek tavsiye edilir.
- Bu araçların kullanımı ile ilgili öğrencileriniz için bir yönerge hazırlamak faydalıdır.
- Bu çevrimiçi araçlara İnternet'e bağlanabilen her türlü elektronik araç ile erişmek mümkündür. Ancak, eğitmenlerin bu araçları kullanarak bir aktivite hazırlamaları için masa üstü bilgisayarlarını kullanmaları tavsiye edilir.
- Ders öncesi aktivitelerin İnternet bağlantılarının öğrencilerle paylaşılması önemlidir (ör. çevrimiçi senkron bir ders esnasında bağlantı linkini 'Sohbet/Chat' aracılığı ile anında paylaşabilirsiniz).
- Dersi pedagojik olarak destekleyici bir araç olan bu araçların bir 'eğlence' unsuru olmakla birlikte hazırlanan aktivitelerin öğrenme kazanımlarına ulaşılmasına hizmet edilecek bir içeriğe sahip olması, uygun yer ve zamanda kullanılması unutulmamalıdır.
- Bu tür çevrimiçi araçlar informal değerlendirme yapmak, öğrenme ile ilgili geri bildirim almak için son derece uygun olduğundan formal değerlendirme aracı olarak kullanılması pek doğru değildir.
- Canlı dersler esnasında kullanıldıklarında öğrencilerin derse katılımını gözlemlemeye yardımcı olurlar (ör. aktiviteye tüm sınıftan kaç öğrenci katılmış). Ders içeriğinin sınıf tarafından hangi oranda anlaşılıp anlaşılmadığını test etmek için anında geri bildirim alma fırsatı olur.

Unutulmamalıdır ki; tamamen çevrimiçi derslerde (senkron ya da asenkron) öğrencilerin ilgisini yüksek düzeyde tutmak, derse duygusal, zihinsel ve bilişsel olarak katılımını, öğrenciler arası iletişim ve etkileşimi sağlamak, dersi eğlenceli hale getirmek ve bunları sağlarken de aynı zamanda 'öğrenme' hedeflerine ulaşmak kolay iş değildir. Moodle üzerindeki çeşitli araçların yanı sıra destek olarak kullanılacak bu tür bağımsız çevrimiçi araçlar öğretim elemanlarına zengin bir kaynak sunarlar.

KALABALIK SINIFLARA DERS VERMEK

Bilgi'deki fakülte ve bölümlerde sınıf mevcutları 20 ila 100 öğrenci arasındadır ve farklı ders içerikleri göz önünde bulundurulması gereken diğer unsurlar nedeniyle kalabalık sınıflara ders vermek zor olabilir. Kalabalık sınıflarda tüm öğrencileri derse çekmek ve derse aktif katılımını sağlamak zordur; ayrıca öğrencilerin birbirleri ile etkileşim halinde olmasını sağlamak zordur. Dahası, öğrenciler kendi görüşlerini söylemek veya bir soruyu cevaplamak istediklerinde sınıfın kalabalık olması problemlere yol açabilmektedir.

Çoğu kez, kalabalık bir sınıfta ders anlatmak ve sınıfı daha iyi yönetebilmek öğretim elemanları öğrencilerin pasif bilgi alıcıları olduğu öğretmen merkezli ders yöntemini seçebilir.

Kalabalık Sınıftan Ne Anlıyoruz?

Sınıf büyüklüğüne bağlı olarak, bu gibi sorun ve endişeler çeşitli öğretim teknikleri ve aktiviteler ile giderilebilir. Ancak bu tür sınıflarda uygulanabilecek tekniklerden söz etmeden önce 'kalabalık sınıf' kavramını açıklamak gerekir. Kalabalık sınıf kavramını tanımlarken öğrenci sayısından ziyade dersin içeriği, kullanılan yöntem ve teknikler, hedef öğrenci kitlesini dikkate almak önemlidir. Sadece sınıftaki öğrenci sayısına bakarak bir sınıfın kalabalık olup olmadığına karar vermek doğru değildir. Hangi sınıf bağlamında ve hangi öğrenci topluluğuna ne tür bir aktivite verildiğine göre bir sınıfın kalabalık olup olmadığı sonucuna varılabilir. Kısacası, bir öğretim elemanı sınıfının kalabalık olduğunu söylüyorsa bizlerin bunu kabul etmesi gerekir.

Bir sınıfın kalabalık olduğuna dair yeterli ve mantıklı gerekçeler öne sürüldüğünde o sınıf içinde karşılaşılacak zorlukları belirlemek ve bu zorlukları aşmak için bazı strateji, teknik ve aktiviteler önermek mümkündür. Kalabalık bir sınıfta etkin bir öğrenme ortamının oluşması için öğretmenin o sınıfta kullanacağı teknik ve aktivitelerin seçimini etkileyecek unsurları dikkate alması gerekir. Bir sonraki bölümde kalabalık sınıflarda eğitim için bazı öneriler yer almaktadır.

Kalabalık Sınıflarda Nelere Dikkat Edilmeli?

Kalabalık bir sınıfta aşağıdaki durumlar dikkate alınmalıdır:

- Öğrencinin derse aktif katılımı
- Öğretmenin kalabalık bir sınıftaki genel duruş ve tavrı
- Farklı öğrenme şekillerine, ihtiyaçlara, ilgi ve becerilere sahip öğrenci profili
- Öğrencilerin farklı geçmişleri (dil geçmişleri, dil becerileri, alan bilgileri)
- Öğrenme sürecinin etkin bir şekilde gözlemlenmesi ve takip edilmesi

Sonuç olarak, iyi bir ders planlaması ve hazırlık yukarıda bahsedilen konularda hem öğretmenlere hem de öğrencilere kalabalık sınıflarda yaşanabilecek sıkıntıların çözümünde yardımcı olacaktır.

Kalabalık Sınıflarda Karşılaşılabilecek Sorunları Çözebilmek İçin Teknik ve Aktiviteler

Kalabalık sınıflarda öğretim metodu, kullanılan teknik ve aktiviteler etkin bir öğrenme ortamının oluşturulmasında önemli role sahiptir.

Büyük Sınıflardaki Küçük Gruplar

Küçük sınıflarda sınıf içi yönetim daha kolay olabileceği için, kalabalık sınıflarda öğretim elemanının öğrencileri aktiviteler yoluyla küçük gruplara bölmeye çözüm olabilir.

Ders başında, sınıfınızı 4-5 öğrencilik gruplara bölün (sınıfın boyutuna bağlı olarak) ve ders boyunca birlikte çalışacaklarını söyleyin. Toplu sınıf tartışmaları yerine, sorulara cevap verme vb. gibi aktivitelerin gruplar halinde yapılması daha uygundur. Küçük gruplar enerji sağlayacak, daha fazla etkileşimi teşvik edecek ve daha iyi bir sınıf organizasyonuna sağlayacaktır.

Grup çalışması aktivitelerini yönetmesi ve size yardımcı olması için bir grup lideri seçebilirsiniz. Örneğin grup lideri olarak belirlediğiniz öğrenciler ders materyallerinin dağıtımında, öğretim elemanının yönergelerinin anlaşılması konusunda yardımcı olarak kalabalık diyebileceğimiz bir sınıfta küçük gruplar oluşturarak sınıf yönetimini kolaylaştırabilir. Bunu yaparak, öğretim elemanı öğretim/öğrenme faaliyetlerinin sorumluluğunu paylaşır ve öğrenciler küçük bir grup içerisinde daha fazla konuşma ve derse katılma şansına sahip olurlar. Bu aynı zamanda daha küçük gruplarda öğrencilerin endişe seviyesini de azaltır.

Kalabalık sınıflar ders modeli hangisi olursa olsun (yüz yüze ya da çevrimiçi) her zaman etkin öğretimin gerçekleşmesini zorlaştıran en temel faktörlerden biridir. Özellikle çevrimiçi canlı derslerde kalabalık bir öğrenci grubuna ders vermek, öğrencileri yönetmek, maksimum öğrenci katılımını sağlamak (ör. tüm öğrencilerin konuşmasını, söz almalarını sağlamak) pek kolay ve mümkün değildir. Dolayısı ile, tıpkı yüz yüze derslerde kalabalık sınıfların küçük gruplara bölünebileceği gibi çevrimiçi canlı derslerde de öğrencilerin küçük gruplar halinde çalışması teşvik edilebilir. Bunun için Zoom'daki Ara Odalar aracı oldukça uygundur (bk. 'Moodle Sanal Sınıf – Zoom').

Tanışma ve Kaynaşma Aktiviteleri

Etkili bir öğrenme ortamı, bireylerin birbirlerini tanıdıkları bir öğrenme ortamı gerektirir ve bu, daha iyi bir öğrenmenin gerçekleşmesi için gereklidir. Bu nedenle öğretim elemanlarının öğrencilerini tanıması, öğrencilerin öğretim elemanlarını tanımaları ve öğrencilerin birbirlerini tanımaları önemlidir. Aşağıda öğrencilerin ve eğitmenin birbirlerini tanımalarına yarayabilecek bazı alternatif önerileri bulabilirsiniz.

Alternatif 1. Öğretim elemanı hakkında tahminlerde bulunmak

İlk günden itibaren öğrencilerle iyi bir uyum ve iletişim kurabilmek için öğrencilere önce öğretim elemanını tanıma fırsatı verilebilir:

- Öğretim elemanı öğrencilere kendisi hakkındaki bazı bilgileri yüksek sesle okuyacağını ve bunların bazılarının doğru, bazılarının ise doğru olmadığını söyler (ör. '15 Yıldır Bilgi'de ders veriyorum' veya Fotoğrafçılıkla ilgileniyorum', 'Ceza Hukuku üzerine yayınlanmış bir kitabım var', 'Seyahat organizasyonları yapmaktan hoşlanıyorum' gibi). Genellikle bu ifadeler öğretim

elemanının mesleki hayatı ile ilgili olmakla birlikte, çok özele girmemek şartıyla kişisel yaşantısıyla ilgili de olabilir (hobiler, boş zaman aktiviteleri).

- Öğrenciler öğretim elemanı ile ilgili bu ifadelerin doğru olup olmadığını tahmin edip gerekçelerini önce yanındaki arkadaşı ile tartışır, daha sonra tüm sınıf tahminlerini paylaşır. Bu tür birkaç tahmin ifadesi ile öğretim elemanı kendisi ile ilgili bilgiler sunarak kendini tanıtmış olur.

Bu aktivite öğrencilerin öğretim elemanları hakkında bilgi edinmeleri ilgi çekici bir etkinlik olabilir. Kalabalık bir sınıfta öğrencilerin katılımını artırmak amacıyla öğretim elemanı öğrencilerin Doğru/Yanlış tahmini için sağ/sol elini kaldırmasını isteyebilir.

Bunu takiben, öğrenciler kendileri hakkında doğru/yanlış bilgiler verip gruplar halinde birbirleriyle ilgili tahminlerde bulunup tanışma ve kaynaşma fırsatı bulabilirler.

Alternatif 2. Öğrencilerin adını öğrenmek

Öğrencilerin isimlerini öğrenmek ve hatırlamak, karşılıklı bir bağ ve saygının bir işareti olduğu için önemlidir ve bir sosyal birliktelik oluşturulmasına yardımcı olur. Ayrıca öğrencinin katılımını teşvik eder. Bununla birlikte, kalabalık bir sınıfta öğrencilerin isimlerini öğrenmek zaman alır ve özellikle bir çok sınıfı olan öğretim elemanları için bu neredeyse imkansızdır. Bu nedenle öğretim elemanının bir seferde 5-10 öğrenciyi tanımaya başlaması önerilir. Aşağıdaki teknikler öğrencileri tanımak için yardımcı olabilir.

- Kalabalık bir sınıfta öğrencilerin isimlerini öğrenmenin bir yolu, adlarını kolayca hatırlamak için her öğrenciden konuştuğunda kendi adlarını söylemelerini istemektir. Adlarını hafızada tutmak için, öğrenciler bir aktivite üzerinde çalışırken gözlerinizi öğrencinin üzerine sabitleyin ve adını sessizce üç kez söyleyin. Bunu farklı öğrencilerle farklı zamanlarda yapın.
- Öğretim elemanı olarak, sınıfa girmek üzere olan öğrencilerinize siz adlarını doğru söyleyinceye kadar sınıfa giremeyeceklerini söyleyin. Kalabalık sınıflarda bu işlemi bir defada birkaç öğrenci için yapabilirsiniz.

Alternatif 3. Sıfat-Ad oyunu

Bu öğrencilerin birbirlerinin adlarını öğrenmesini kolaylaştıran bir aktivitedir ve öğrencilerin en azından bazı öğrenciler hakkında bir şeyler öğrenmesini sağlar.

- Kalabalık sınıflarda, öğrencilerinizi 6-8 öğrencilik gruplara ayırın (insanlar bir seferde en fazla 7-8 isim öğrenebilir ve hatırlayabilirler). Her grup bir lider seçsin ve grup lideri üyelere, adıyla aynı harfle başlayan bir sıfat bulmasını söylesin. Sıfat o kişiyi tanımlamalıdır (ör. 'Hırslı Ayşe'). Lider, adını söyleyerek başlar. Her üye, üst üste, önce bir önceki kişinin 'sıfat + adı' ve sonra onun sıfatıyla ismini söyler ve neden bu sıfatı seçtikleri açıklanır.

Alternatif 4. Post-it bilgileri/soruları

- **Öğrencilerle ilgili soru/bilgi:** Öğrencilerinizden bir post-it üzerine kendileri hakkında kısa bilgi (bu konuda onlara rehberlik edebilirsiniz) yazmalarını ve sınıftan ayrılırken bunları duvarlara yapışmalarını isteyin. Bunların hepsini dikkatli bir şekilde okumanız gerekmez; ancak grubunuzun profili, geçmişi, ilgi alanları vb. hakkında genel bir fikre sahip olabilirsiniz.
- **Dersle ilgili bilgi/sorular:** Alternatif olarak, öğrencilerinizden dersle ilgili sorularını post-it üzerine yazmalarını isteyebilirsiniz (ör. 'Yazılı projeler var mı? / Sözlü sunumlar ", " Çoktan seçmeli sınavlara mı gireceğiz?"). Öğrenciler bu soruları yazdıkları post-it'leri sınıftan çıkarken öğretim elemanına teslim ederler. Sonra, öğretim elemanı bunları en yaygın, uygun ve ilginç olanları seçerek harmanlayabilir ve bir sonraki derste öğrencilerle paylaşabilir, bu soruları kısaca cevaplayabilir (veya cevaplamadan önce öğrencilerden cevaplar alabilirsiniz; bu, 'İlk Gün Etkinliği' olarak yapılabilir).

Alternatif 5. Kısa anketler

Öğrencileriniz hakkında bilgi edinmeniz, ayrıca onların dersten beklentilerini ve öğrenme süreci ile ilgili algılarını öğrenmeniz için yararlı olabilecek sorular içeren kısa bir anket hazırlayın. Örneğin, anketinizde 'Topluluk önünde konuşmada zorlanıyor musunuz?', 'Sınav kaygısı var mı?' veya 'Ekip halinde çalışmayı seviyor musunuz?' gibi Evet/Hayır soruları sorabilirsiniz. Alternatif olarak, 'Bölümünüzde veya çalışma alanınızdaki İngilizcenin rolü nedir?', 'Ne şekilde daha iyi öğreneceğinizi düşünüyorsunuz?', 'Sınavların öğrenmede rolü nedir?', 'Nasıl yapabilirim?', 'Teknoloji öğrenmenize yardımcı olur mu?' gibi açık uçlu sorular sorulabilir. Anketiniz 3-5 soruyu aşmamalıdır. Bu soruları sınıf profiline ve derse göre hazırlamak gerekir. Öğrencilerin verdiği cevapların hepsini detaylı incelemek zorunda değilsiniz. Anket sorularına verilen cevaplar size tüm sınıf hakkında genel bir fikir verecektir. Bu tür anketler hem ilk ders gününde hem de ders dönemi esnasında yapılabilir. Moodle üzerinde farklı amaçlara hizmet edebilecek farklı 'Anket Araçları' bulunmaktadır (Bk. 'Moodle Anket Araçları')

Hangi anket yöntem ve aracı kullanılırsa kullanılsın, bu anketlerden elde edilecek yığınla verinin nasıl değerlendirileceğini hesaba katmak gerekir. Öncelikle, her bir cevabın detaylı bir şekilde değil de genel olarak incelenmesi, ortak noktaların belirlenip tüm sınıf hakkında genel bir değerlendirme yapılması önerilebilir. Ayrıca, genel değerlendirme sonuçları öğrencilerle paylaşılabilir (ör. ilk ders günü aktivitesi olarak).

İlk Gün Aktiviteleri

Birçok öğretim elemanı için dersin ilk gününden ders içeriğini öğretmeye başlamak zaman açısından önemli olabilir. Bu yüzden de çoğunlukla öğretim elemanları müfredatı yetiştirme kaygısıyla ilk derste içeriği öğretmeye başlar. Ancak müfredat ne kadar yoğun olursa olsun, ders içeriğini aktarmaya başlamadan önce ders içeriğinden bağımsız İlk Gün Aktivitelerine zaman ayırmak önemlidir.

'İlk Gün' aktiviteleri, uygun bir öğrenme ortamı yaratmak için önemlidir. Öğretim elemanının, ilk günden itibaren birbirlerini tanımak suretiyle öğrencilerle iletişim kurmasını ve yakınlık kurmasını sağlar. Ayrıca, dersin amaçlarını, beklentileri ve dersin gerekliliklerini öğrencilere aktarmak için de yararlıdır. Öğretim elemanının içeriği öğretmeye başlamadan önce neler yapabileceğine ilişkin bazı örnekleri aşağıda bulmak mümkündür. Bu kılavuzda adı geçen herhangi bir "**Tanışma ve Kaynaşma**" aktivitesi, "**İlk Gün Aktivitesi**" olarak da kullanılabilir. 'İlk Gün' görevleri / etkinlikleri için bazı örnekler şunlardır:

Alternatif 1. Ders beklentilerinin ve gerekliliklerinin aktarılması

Öğretim elemanı akademik yılın başında dersin amaçlarını, öğrenme kazanımlarını, dersle ilgili beklentilerini ve şartlarını öğrencilerin de görüş ve beklentilerini dikkate alarak belirler. Öğretim elemanı tarafından öğrencilere uygulanan 'kurallar' yerine, hem öğretim elemanı hem de öğrencilerin birlikte karar verdiği bir kurallar/beklentiler listesi oluşturulur. Öğretim elemanı, beklentilerinin ardındaki mantığı açıklamalıdır. Öğrenciler ders ve öğretim elemanlarından beklentilerinin makul ve kabul edilebilir olduğuna ikna etmelidir. Beklentiler şu şekilde belirlenebilir:

- Öğrencileri gruplara ayırabilir ve her bir gruptan öğretim elemanından ve dersten beklentilerini bir yazı kartonuna yazmalarını isteyebilirsiniz.
- Ardından iki grup bir araya gelir ve en önemli 3-4 maddeyi/beklentiye seçer.
- Küçük gruplar birleşerek her seferinde daha büyük bir grup oluşturur ve en önemli beklentilere birlikte karar verirler.
- En sonunda tüm sınıf dersten ve öğretim elemanından beklentilerine karar verir ve bunu öğretim elemanı ile tartışır.

Çevrimiçi derslerde ve uygulamalarda öğrenci beklentilerini çevrimiçi araçlar yoluyla almak mümkündür. Moodle Anket Araçları bu amaçla kullanılabilir (Bk. 'Moodle Anket Araçları'). Yine Moodle üzerinde Forum aracı öğrencilerden beklentilerin alınması, tartışılması, müzakere edilmesi için son derece uygun etkileşimsel bir araçtır. Bunun yanında Padlet, Mentimeter gibi diğer harici çevrimiçi araçlar bu amaca uygun araçlardır. Yine bu araçlar yüz yüze derslerde canlı olarak aynı amaç için kullanılabilir.

Alternatif 2. Ders içeriği, müfredat/izlençe ve ders materyalinin incelenmesi

Çoğunlukla öğrencilerin dersin içeriği ile ilgili yeterli bir bilgisi ya da fikri yoktur. Bu yüzden, öğretim elemanı dersin ilk gününde bunları açıklamak için biraz zaman ayırmalıdır:

- Projeksiyon cihazı üzerinde ders müfredatı/izlençe, ders kitabının içeriği, destekleyici materyaller ve çevrimiçi araçların üzerinden geçin. Öğrencileri bunları nasıl kullanacakları, yöntemleri (eğer olması gerekiyorsa) ve derslerin nasıl işleneceği (örneğin, doğrudan ders anlatımı, sınıf tartışması projeler, sunumlar vb. şeklinde) konusunda bilgilendirin.

- Alternatif olarak, öğrencilerinize ders içeriği, değerlendirme (ve ders materyalleri) vb. hakkında sorular içeren bir liste hazırlatın; ardından izleneyi ve ders materyallerini inceleyerek soruları cevaplamalarını isteyin.
- Veya bir öğretim elemanı olarak, siz bazı sorular hazırlayabilirsiniz (örneğin dönem boyunca kaç sınav yapılacak? Yazılı ödevler olacak mı?). Ders müfredatını dağıtabilirsiniz ve öğrencilerden soruları cevaplamasını isteyip sonunda akran kontrolü yaptırabilirsiniz.

Bununla birlikte, ders müfredatının/izlencesinin Moodle üzerinden paylaşılması öğrencilerin dersi takibi açısından önemlidir. Ancak, özellikle haftalık içerik ve akışta değişiklikler olduğunda bu izlencenin sık sık güncellenmesi ve öğrencilerin bilgilendirilmesi önemlidir. Alternatif olarak, izlencenin ilgili hafta içerik, ders akışı, materyaller ve benzeri bilgileri Moodle Haftalık Klasör üzerinden güncellenmiş haliyle ayrıca paylaşılabilir.

Alternatif 3. İkinci gün hızlı kontrolü

Daha önce belirtildiği gibi, bir sonraki derse katılanların sayısı değişebilir. Bu yüzden, öğretim elemanı bazı öğrencilerin devamsızlığı nedeniyle bir önceki ders içeriğine dönmek zorunda kalabilir. Aşağıda verilen bazı öneriler hem devamsızlık yapan öğrenciler hem de sınıfta bulunan öğrenciler için faydalı olabilir. Eğer ilk derste devamsızlık yapan öğrencilerin sayısı önemli derecede yüksek ise, bu öğrenciler derse gelen öğrenciler ile eşleştirilebilir.

- Öğretim elemanı, öğrencilerin ders içeriğini, beklentilerini ve gereksinimlerini ne kadar hatırladığını test eden kısa bir sınav yapabilir. Kahoot gibi çevrimiçi araçlar bu sınavın verilmesi için oldukça uygundur (bk. 'Öğrencinin Derse Katılımını Destekleyecek Yenilikçi Çevrimiçi ve Mobil Uygulamalar').
- Ders içeriği, materyali, gereksinimleri vb. hakkında ne bildiklerini/hatırladıklarını kontrol etmek için bir Doğru/Yanlış testi hazırlayın. Aşağıda örnek bir Doğru/Yanlış sorusu görebilirsiniz.

DERS İLE İLGİLİ DOĞRU/YANLIŞ TESTİ

- Daha önce ilk dersin gününde yapılan aktiviteleri, sizinle paylaşılan izleneyi dikkate alarak aşağıdaki ders içeriği ve değerlendirme sistemi hakkındaki ifadelerin yanına doğru (D) veya yanlış (Y) yazınız.

_____ 3 saat devamsızlık sınırını aşmayan her öğrenci 5 puan alacaktır.

_____ ...

Kalabalık sınıflara nasıl geri bildirim verebilirim?

Her şeyden önce, geri bildirim öğrencilerin zayıf yönlerini ve güçlü yönlerini öğrenmeleri için en iyi araçlardan biridir ve bu nedenle öğrenme süreci içinde geri bildirim ihtiyacı duyarlar. Yazılı ödevler,

sınavlar, sunumlar, sınıf performansları vb. üzerine hem sözlü hem de yazılı geri bildirim gereksinim vardır. Etkili geri bildirim, öğrencilerin yeteneklerini, ne kadar başarabildiklerini ve performanslarını neyin engelleyeceğini görmelerine yardımcı olur. Ayrıca öğretim elemanının sonraki derslerini planlaması için iyi bir araçtır.

Kalabalık sınıflarda öğrencilere bireysel olarak geri bildirim vermek öğretim elemanı için zor olup epey zaman almaktadır ve verimsiz olabilmektedir. Aşağıdaki hususlar, daha verimli ve etkili geri bildirim sağlamak için yararlı olabilir:

Akran-Geri bildirim

Daha önce de belirtildiği gibi etkili öğretim uygulamaları akran etkileşimi ile öğrenmeyi gerekli kılar ve akran geri bildirimini bunu gerçekleştirmenin etkili bir yöntemidir. Zaman kısıtlamaları nedeniyle, bir öğretim elemanının kalabalık sınıflarda öğrencilerin derslerdeki sözlü/yazılı performanslarına/ödevlerine geri bildirim vermesi büyük bir sorundur. Bu nedenle öğrencileri geri bildirim sürecine dahil etmek yararlı olacaktır. Bu, hem öğretim elemanına zamandan tasarruf ettirecek hem de akran etkileşimi ile öğrenmeyi teşvik edecektir. Örneğin, öğrenciler ödevin niteliğine göre birbirlerinin sözlü/yazılı çalışmaları hakkında ikili veya grup halinde sözlü/yazılı geri bildirim verebilirler.

Elbette ki akran geri bildiriminin dezavantajları vardır ve bazıları bu geri bildirim yönteminin öğretmenin sağlayabileceği kadar etkili bir geri bildirim olamayabileceği için riskli olduğunu iddia edebilir. Böyle bir kaygının üstesinden gelebilmek için, bazı hususları göz önünde bulundurmanız gerekir. Aşağıdaki öneriler bu durumlarda size yardımcı olabilir.

- **Öğrencilerinizi eğitin:** Bazı öğretmenler ya da öğretim elemanları zamanları olmadığı için öğrencilerin pedagojik eğitimine önem vermemektedir. Ancak öğrenciler birbirlerine geri bildirim verme konusunda baştan eğitilirse, öğretim elemanı sonradan zaman kazanacaktır. Öğrencileri bu konuda eğitmek için iki noktaya dikkat edilmelidir. İlk olarak öğrencilerin 'nasıl' yazılı/sözlü geri bildirim verecekleri konusunda eğitilmeleri gerekir. İkinci olarak ise öğrencilere bir değerlendirme şablonu (rubrik) verilmesi gerekir. Eğitim amacıyla öğretim elemanı kendi örnek yazılı geri bildirimini tüm sınıfla paylaşabilir. Bu kılavuzda, örneklerle bir değerlendirme şablonunun nasıl hazırlanacağı ve bu şablonun nasıl kullanılacağı ile ilgili açıklamaları bulabilirsiniz.
- **Bir kriter/değerlendirme şablonu verin:** İyi hazırlanmış bir değerlendirme şablonu, öğrencilere geri bildirim verirken neler yapmalarının beklendiğini gösterecektir. Başlangıçta, öğrencilerin yorum ya da soru yazması zordur ve bunu yapmaları istenmeden önce iyi bir eğitim verilmesi gerekir. Bu nedenle, akran-geri bildirim öğrencinin yazdığı bir ürünü kontrol edip işaret koyabilecekleri Evet/Hayır tablosu kadar basit bir liste kullanılabilir. Böyle bir değerlendirme listesi, 'Yazı üç soruyu da cevaplıyor mu?', 'Yazı kişisel bir görüş sunuyor mu?', 'Yazıdaki fikri destekleyen örnekler var mı?', 'Gereksiz bilgiler var mı?', 'Yazı kelime sınırının altında/üstünde mi?' vb. gibi sorular içerebilir (bk. 'Geri Bildirim verme').

Bir değerlendirme ya da ölçüt şablonu yardımıyla öğrencilerin birbirlerine geri bildirim vermesi konusunda öğretim elemanının öğrencileri eğitmesi zaman alır ve geri bildirim vermek çok hassas bir konu olduğu için geri bildirim tamamen öğrencilere bırakılmaması, öğretim elemanın gözlem yapması önemlidir. Bazı öğrenciler için akranlarına geri bildirim vermek fazladan bir yük gibi gelebilir, ya da geri bildirim verdikleri arkadaşlarını yanlış yönlendirebilir. Bu sebeple sınıfın ve öğrencilerin bu konuda hassasiyetle eğitilmesi ve bilgilendirilmesi gerekir.

Tüm-sınıf Geri bildirim

Kalabalık sınıflarda, yazılı ödevler ve sınavlarla ilgili bireysel geri bildirim almak zordur. Bu, büyük oranda gerekli geri bildirim miktarının çok fazla olmasından kaynaklanır; farklı öğrencilerin farklı geri bildirimlere ihtiyacı vardır. Bununla birlikte, eğer öğretim elemanı bu durumda tüm-sınıf geri bildirim yöntemini uygularsa, öğrenci bireysel performansını değerlendirerek zayıf ve güçlü yönlerini görme fırsatı bulacaktır.

Tüm-sınıf geri bildirim vermenin yolları:

Alternatif 1. Tüm-sınıf geri bildirim vermenin yollarından birisi cevap anahtarını yansıtmak, soru-cevabı incelemek ve öğrencilerden kendi çalışmalarına/ödevlerine/yazılarına ilk önce kendilerinin bakmasını ve eğer cevaplarında sorunlar varsa birbirlerine yardımcı olmaları için ikili olarak veya küçük gruplar halinde arkadaşları ile konuşmalarını istemektir.

Alternatif 2. Alternatif bir yol ise, görevin/ödevin türüne bağlı olarak rastgele bir sıra ile hem soruları hem de cevapları yansıtmak ve öğrencilerden sorularla cevapları eşleştirmelerini, sonra da kendi cevaplarını bunlarla karşılaştırmasını istemektir.

Alternatif 3. Buna ek olarak, öğrencilere değerlendirmeleri için örnek yazılı bir öğrenci çalışması /ödev veya bir sözlü performans örneği verilerek bir değerlendirme şablonu kullanarak değerlendirme yapmaları istenebilir. Daha önce de belirtildiği gibi öğrencilere geri bildirimde bulunmak ciddi bir iştir ve her ihtiyaç duyulduğunda eğitim elemanının rehberlik yapmaya hazır olması gerekir.

Alternatif 4. Son olarak, eğitmen en yaygın sorunları/yanıtları belirleyip tüm sınıf için kısa bir geri bildirim oturumu yapabilir. Ancak ortak sorun ve hatalar listesinin çok fazla uzun olmaması gerekir. Birçok sorunu ya da hatayı vurgulamaya çalışmak aslında hiçbir şeyi vurgulamamak demektir ve hiçbirini akılda kalmaz.

Geri bildirim verirken, çeşitli öğrenci örnekleri büyük yarar sağlar. Ayrıca öğrencilerle bazı iyi örneklerin yanı sıra bazı sorunlu olanları paylaşmak da faydalı olabilir (bk. 'Geri Bildirim Vermek'). Öğrencilerin yazılı ya da sözlü ürünlerinden bir havuz oluşturup bunları geri bildirim amacıyla kullanmadan önce öğrencilerden izin alınmalıdır. Öğrencilerin ürettiklerinin aynı akademik yıl içinde ya da takip eden yıllarda isimsiz olarak eğitimsel amaçlarla kullanılması halinde izlenede ders materyalleri içerisinde belirtilmesi gerekir.

Kalabalık Sınıflarda Bazı Özel Problemleri Nasıl Çözebilirim?

Öğrencilerim birbirini dinlemiyor: Öğrencinizin sorusunu/yorumunu/yanıtını tekrarlamaktan kaçının. Diğer öğrencilerin söylenenleri tekrar etmelerini isteyin. Ayrıca, diğer öğrencilere, sunum yaparken veya çalışmalarını anlatırken birbirlerini dinlemeleri için bir amaç verin (ör. Performansı değerlendirmek için bir tablo doldurma). Örneğin, akranları 'kültür şokunun aşamaları' hakkında bir slayt gösterisi sunarken öğrencilerin ilgili tabloda sunumda adı geçen isimleri yazmasını isteyebilirsiniz.

Her bir öğrenciye geri bildirim vermek için çok fazla ev ödevi/sınav kâğıdı var: Bütün sınıfa genel geri bildirim vermek için öğrencilerin çalışmalarından sınav kâğıtlarından ortak önemli noktalar toplayın. Alternatif olarak, öğrencileri eşleştirebilir veya gruplayabilir, kâğıtlarını değiştirebilir ve birbirlerine geri bildirimde bulunmalarını isteyebilirsiniz.

Bir soru sorduğumda öğrencilerim huzursuz hissediyor ve konuşmaktan çekiniyor: Bu sorun çeşitli sebeplerden kaynaklanmaktadır. Her şeyden önce, büyük sınıflarda utangaç öğrenciler, heyecan ve kaygı yüzünden cevabı bilseler bile konuşmak istememektedirler. İkincisi, bazı öğrenciler sınıfa hâkim olabilir ve bu nedenle diğer öğrenciler herhangi bir sorumluluk almak istemez. Çoğu durumda öğrenciler, kalabalık bir sınıfta kolayca gizlenebileceklerine inanmakta ve öğretim elemanının sorusuna cevap verecek birisinin çıkacağını düşünmektedirler. Dahası, bazı öğrenciler öğretim elemanının soruyu eninde sonunda cevaplayacağını ve konuşmaları gerekmediğini düşünebilirler.

Böyle bir probleme getirilebilecek ana çözüm, öğrencilere cevap vermeden önce düşünmek ve düşüncelerini organize etmek için yeterli zamanı vermek olacaktır. Daha girişken ve başarılı öğrenciler kadar utangaç veya zayıf öğrencileri de dahil etmek için **Düşün-Eşleş-Paylaş (T-P-S)** tekniğini kullanılabilir. Bu teknikte, öğrenciler bir süre düşündükten sonra bir akranla (veya gruplar halinde) eşleştirilir, cevaplarını tartışır ve sonunda bütün sınıfla paylaşır. Bu düşünme zamanı, baskın olan öğrencilerin anında cevap vermelerini de engelleyecek, tüm öğrencileri cevap vermeleri için cesaretlendirecektir.

Temel sorunumuz tüm öğrencileri dâhil etmektir. Bu anlamda teknoloji yararlı olabilir. 'Answer Garden' aracını kullanarak öğrencilerinizin cevaplarını yazmalarını sağlayabilirsiniz (bk. 'Öğrencinin Derse Katılımını Destekleyecek Yenilikçi Çevrimiçi ve Mobil Uygulamalar'). Unutulmamalıdır ki, derste konuşmayan bir öğrencinin arkadaşlarını dinlemediğini söyleyemeyiz. Bazı öğrenciler topluluk içinde, özellikle kalabalık bir sınıfta utangaç oldukları için konuşmayabilirler ama aktif olarak dinliyor verilen görevleri yerine getiriyor olabilirler. Öğrencinin diğer tepkileri (göz teması, başını sallama, el kaldırma gibi) hem dersi hem de arkadaşlarını dinlediğinin ve aktif katılımın bir göstergesidir.

Öğrencilerin dersi dinlediğinden emin değilim: Bu sorun özellikle Çevrimiçi Canlı derslerde karşılaşılabileceğimiz en temel sorunlardan biridir. Bazı öğrencilerin kameralarını aktif hale

getirmedikleri durumda ise öğrencilerin dersi dinlediklerinden emin olmak neredeyse mümkün değildir. Hem yüz yüze hem de çevrimiçi canlı derslerde şu öneriler göz önünde bulundurulmalıdır:

- Dersinizin herhangi bir aşamasında durun ve sınıftan birbirleri ile konuşmalarını, eğitmenin bir sonraki aşamada ne anlatacağını/tartışacağını tahmin etmelerini isteyin.
- Veya dersinize başlamadan önce dersin konusu/içeriği ile ilgili 2-3 soru sorun, öğrencilerden sorulardan en az birisine cevap verebilmek için ders boyunca not almalarını isteyin. Dersin sonunda her bir öğrencinin cevabını toplayın. Çevrimiçi derslerde öğrencilerden bunu 'Beyaz Tahta/Kalem, Sohbet araçları üzerinden alabilirsiniz.
- Bir toparlama aktivitesi olarak, öğrencilerden dersi özetlemelerini veya ana noktalarını yazmalarını, bunları ekranları ile karşılaştırmalarını ve sonra da tüm sınıf ile paylaşımlarını isteyin.
- Dersin uygun bir zamanında durun ve öğrencilerinizden çevrimiçi platforma giriş yaparak o ana kadarki ders içeriği ile ilgili önceden hazırladığınız bir mini testi yaptırın. Önceden hazırladığınız çevrimiçi sınavı ders esnasında aktif olacak şekilde planlayabilirsiniz. Zoom üzerindeki 'Anket/Poll' aracı ve Quizizz, Mentimeter, Quizizz, Kahoot, Socrative vb. diğer yenilikçi çevrimiçi araçlar bu amaç için uygun araçlardır. Bu sayede, özellikle kamerası aktif olmayan, sözlü ya da yazılı tepki vermeyen öğrencilerin dersi dinleyip dinlemediğini test edebilir, bu öğrencilerin katılımını artırabilirsiniz.
- Çevrimiçi canlı ders esnasında uygun yerlerde sorular sorup sözlü ya da yazılı (Sohbet/Chat) cevap vermelerini isteyin. Uzun süre sözlü ya da yazılı tepki vermeyen öğrencilere sohbet aracı üzerinden 'Özel/Private' soru sorun. Ayrıca, mümkün olduğunca Sohbet mesajlarına göz atın, yorumlar yapın, ilave sorular sorun. Arada bir 'Tepki-Reaksiyon' emojiiler kullanmalarını teşvik edin; 'El Kaldırma' fonksiyonunu kullanmalarını isteyin.

Arka sıralarda oturan öğrencilerin derse katılımını sağlamak zor: İkili ve grup çalışması aktiviteleri bu öğrencilerin katılımını sağlayabilir.

- Arkada oturan öğrenciler ile önde oturan öğrencileri eşleştirin, ancak bunu yapmayı reddederlerse kararlı olun ve vazgeçmeyin – alışkanlıkları değiştirmek zaman alır.
- Diğer bir öneri ise arkada oturan bir öğrenciden kâğıtları sizin için sınıfa dağıtmasını istemektir. Ders süresince o öğrencinin yardımına ihtiyaç duyacağınız için öğrenci önde oturmak zorunda kalacaktır.
- Aynı zamanda, öğretim elemanının dersi anlatırken kürsünün arkasında veya sınıfın önünde kalmaması, sınıfta dolaşması ve bir ders sunarken arkada biraz zaman geçirmesi de önerilir.
- Daha fazla görsel materyal, teknolojik araçlar kullanarak (ör. Kahoot, Answer Garden, sosyal medya) arka sıralarda oturan öğrencilerin dikkatini çekebilir ve onların da derse katılımını sağlayabilirsiniz.

İlginç bir nokta olarak şunu aklımızdan çıkarmamız gerekir. Çevrimiçi canlı derslerde özellikle kamerası aktif olmayan öğrenciler bizim için yüz yüze derslerde arka sırada oturan öğrenciler anlamına gelebilir.

GERİ BİLDİRİM VERME

Öğrencilere düzenli ve yapıcı geri bildirim vermek öğrenme sürecinde son derece önemlidir. Hem öğretim elemanı hem de öğrencilerin gelişimi gözlemleyebilmelerini sağlar. Geri bildirim aynı zamanda öğrenmenin pekişmesi ve hataların giderilmesi için öğrenme sürecinin sonraki aşamalarında üzerinde çalışılması gereken noktaların belirlenmesine yardımcı olur.

Geri Bildirim Nedir?

Farklı geri bildirim türlerini ve tekniklerini paylaşmadan önce 'geri bildirim' kavramı ile neyi kastettiğimizi vurgulamamız gerekir. Bazı öğretim elemanları için geri bildirim sadece bir 'veri' (ör. Bir cevabın doğru olup olmaması), ya da sayısal bir değer (ör. 100/A), bazıları için bir öğrencinin teslim ettiği yazılı bir çalışma/ödev ya da herhangi bir performans ile ilgili olumlu ya da olumsuz yorumlar anlamına gelir. Öğretim elemanının geri bildirimden ne anladığı vereceği geri bildirim şeklini ve türünü etkileyecektir. Öğrencinin bir yazılı ve sözlü performansına sadece sayısal bir not olarak geri bildirim vermek öğrenci gelişimi için yeterli değildir. Öğrencilerin aldıkları sayısal not kadar değerlendirme konusu ödev/yazı/sınav, her türlü performansları üzerine geliştirilmesi gereken zayıf yanları ve güçlü yanları ile ilgili geri bildirim verilmesi gerekir.

Yüz-Yüze Dersler Sırasında Kalabalık Gruplara Geri Bildirim Verme:

Değerlendirme şablonu yoluyla geri bildirim vermek

Değerlendirme ve geri bildirim için bir 'Değerlendirme Şablonu' geliştirilmelidir. Her bir ödev/sınav vb. için bir şablon hazırlamak gerekir. Öğretim elemanı benzer ödevler ve öğrenci çalışmaları için ortak olarak kullanılacak değerlendirme şablonu hazırlayabilir. Bu sayede öğrenciler farklı değerlendirme şablonlarına alışmak zorunda kalmayacak, öğrencilere fazladan yük yüklenmeyecek, öğretmen elemanı zaman kazanacaktır. Öğrenciler için hazırlanan değerlendirme şablonlarında kullanılan dil basitleştirilmelidir, böylece öğrenciler çalışmalarının nasıl değerlendirileceğini anlamış olurlar. Değerlendirme şablonları nesnel ve standart bir değerlendirme yapmayı sağlarken öğretim elemanının iş yükünü de önemli ölçüde azaltmaktadır (bk. 'Değerlendirme Şablonu').

Aktivite 1: Değerlendirme şablonu ile not verme

Adım 1. Çeşitli başarı düzeylerindeki (mükemmel, ortalama, zayıf) öğrenci çalışmalarından birkaç örnek seçin. Bunlar isimsiz olabilir veya bir önceki gruptan veya farklı sınıflardan alınabilir, ancak gerekli durumlarda öğrenciden 'kullanım hakkı' için önceden izin alın.

Adım 2. Öğrencileri küçük gruplara ayırın ve her bir örneğin birer kopyasını ve değerlendirme şablonunun bir kopyasını birlikte dağıtın. Öğrenciler artık değerlendirme şablonunu kullanarak farklı örneklerle not verebilecektir.

Adım 3. Öğrencilerden değerlendirme şablonuna başvurarak değerlendirdikleri örneği yorumlamalarını ve verdikleri notu gerekçelendirmelerini isteyin.

Adım 4. Devamında ise örnekler üzerinde bir sınıf tartışması yaptırılabilir. Sınıf tartışması sırasında örneklerin kopyasını projektörden/ekrandan göstermek iyi bir fikir olacaktır.

Aktivite 2: Öğrencilerin kendi çalışmalarını kendilerinin düzeltmelerini için bir model kullanma

Adım 1. Ödevin gereksinimlerini başarı ile tamamlamış örnek bir öğrenci çalışması seçin (yazılı bir ödev gibi). Bu örnek önceki yıllardan ya da aynı dersi alan başka sınıftan bir öğrencinin çalışması olabilir (yine öğrencinin onayını almak şartıyla). Alternatif olarak kullanılacak model çalışma (ya da cevap anahtarı) öğretim elmanı tarafından hazırlanabilir.

Adım 2. Örnek olarak seçtiğiniz öğrenci çalışmasını sınıfa dağıtın ve öğrencilerden verilen örneğe değerlendirme şablonu kullanarak not vermelerini isteyin.

Adım 3. Öğrencilere hangi notu vereceklerini sorun ve onlardan tüm-sınıf geri bildirim sırasında verdikleri notları gerekçelendirmelerini isteyin.

Adım 4. Sonra öğrencilerden kendi çalışmalarını inceleyerek benzerlikleri bulmak için model çalışmayı kullanmalarını isteyin. Ayrıca, öğrencileri kendi çalışmalarına not verme konusunda teşvik edin.

Adım 5. Bulgularınızı sınıf olarak tartışın. Bir alternatif olarak, öğrencilerin grup geri bildirimine alışkın olduğu durumlarda, dile hâkim ve yetkin bir öğrenciyi geri bildirim sürecini ve tartışmayı yürütme konusunda cesaretlendirin. Bu uygulanması zor bir strateji olduğu için çok daha iyi performans gösteren sınıflarda ya da yüksek lisans öğrencileri ile yapılması tavsiye edilebilir.

Değerlendirme şablonu kullanmadan geri bildirim vermek

Değerlendirme şablonları, tutarlılık ve adaleti sağlamak için mükemmel bir yoldur, ancak kalabalık sınıflarda bir değerlendirme tablosunun yokluğunda da anlamlı ve öğrenci-merkezli geri bildirim sağlamanın farklı yolları vardır.

Aktivite 1: Ortak güçlü ve zayıf yönler listesi:

Adım 1. Sınıf dışı ödevleri okurken veya bunlara not verirken tekrarlayan sorunlar hakkında bir liste yapabilir ve bunları tüm sınıf ile paylaşabilirsiniz. Öğretim elemanları çoğunlukla geri bildirim verirken genellikle sadece öğrencilerin hataları ve eksikliklerine odaklanmakta, öğrencilerin güçlü yanları ve iyi yaptıkları şeyler üzerine olumlu geri bildirim vermeyi ihmal ederler. Bu sebeple öğrencilere geri bildirim verirken sadece hataları ve sorunlu noktaları paylaşmak yerine aynı zamanda başarılı örnekleri de paylaşmak iyi öğrencileri de teşvik etmek için önemlidir. Dahası, başarılı örnekler diğer öğrenciler için model oluşturacak, iyi bir öğrenci çalışmasının neden iyi not aldığı konusunda fikir verir.

Adım 2. Listeyi öğrencilere dağıtın veya projektörde gösterin. Öğrencilerden kendi çalışmalarına bakmalarını ve bu liste ile karşılaştırmalarını isteyin. Öğrenciler hem güçlü yönlerin hem de zayıf

yönlerin örneklerinin üzerini işaretleyebilirler. Öğrencilerin güçlü ya da zayıf yönlerini listelerken, listenin çok uzun olmamasına dikkat edilmelidir. Dolayısıyla üzerine eğilecek noktalar konusunda seçici olmak önemlidir.

Adım 3. Öğrencilerinizi yakından gözlemleyin ve yardım etmek için hazır olun. Eğer hala akıl karıştıran bir konu varsa, bunları sınıfça tartışın.

Aktivite 2: Cevap anahtarı

Adım 1. Bir cevap anahtarı hazırlayın.

Adım 2. Öğrencilere birer cevap anahtarı verin ve onların kendi cevaplarını kişisel olarak kontrol etmesine izin verin. Ardından, anladıklarından emin olmak için 3 veya 4 kişilik gruplar halinde öğrenciler diğerlerine sorular sorabilirler. Grupta bir kişiyi “not-tutma” ile görevlendirip, grup çalışırken hala mevcut olan problemleri not alması konusunda teşvik edin.

Adım 3. Bu problemleri bütün sınıfla geri bildirim yolu ile tartışın.

Hem çoktan seçmeli hem de açık uçlu soruları içeren bir sınavın cevap anahtarını çeşitli teknikler ve araçlar kullanarak paylaşmak mümkündür. Örneğin, projektörde paylaşmak, fotokopi olarak vermek, QR Code okuyucu gibi araçlar kullanmak yararlı olabilir (bk. ‘Öğrencinin Derse Katılımını Destekleyecek Yenilikçi Çevrimiçi ve Mobil Uygulamalar’). Ayrıca Moodle çevrimiçi araçları, sesli çevrimiçi mail araçları kullanılabilir. Bazı öğretim elemanları bir problemin çözümünün nasıl yapıldığını örneklemek ve öğrencilere göstermek için kendi videolarını çekmekte ve öğrencilerle paylaşmaktadır. Bu teknik özellikle sayısal ve mühendislik derslerinde ve problem takibi zorlaştıracak kadar çok aşamalı olduğunda oldukça faydalıdır. Hatta sosyal bilimler derslerinde bile kavram öğrenciler için karmaşık ise cevap anahtarı ile birlikte öğretim elemanının açıklamalı bir videosunu yüklemesi yardımcı olacaktır.

Akran geri bildirim

Akran geri bildirim etkin bir şekilde kullanıldığında öğretim elemanı üzerindeki sınav okuma ve birebir geri bildirim verme yükünü azaltacaktır. Öğretim elemanları genellikle öğrencilerin birbirlerine verdikleri geri bildirimlerin güvenilirliği ve etkinliği hakkındaki endişelerini dile getirirler, ancak bu konuda eğitilmiş, dikkatli öğrencilerle akran geri bildirim tüm katılımcılar için değerli bir geri bildirim yöntemi olabilir.

Etkin ve güvenilir bir akran geri bildirim için ipuçları:

Öğrencilerin eğitilmesi:

Adım 1. Öğrencileri kademeli olarak akran geri bildirim için kullanılacak değerlendirme ölçütleri konusunda eğitin (Yukarıdaki aktivitelere bakınız).

Adım 2. Öğrencilerin küçük gruplar halinde veya ikili olarak çalışmalarını beklemeyen önce başlangıçta tüm sınıf olarak çalışın. Ardından sınıfta ikili/grup değerlendirme aktivitelerini başlatın.

Bu sırada ikili/grup çalışmalarını gözlemleyebilir, dinleyebilir, gereken şekilde yorumlar yapabilir ve önerilerde bulunabilirsiniz. Bu bir matematik probleminden bir karşılaştırmalı edebiyat makalesine kadar değişik konularda olabilir.

Adım 3. Öğrenciler bu konuda yetkin hale geldiğinde ders dışında akran geri bildirim konusunda görevlendirilebilirler.

Daha önce de vurgulandığı gibi akran geri bildirim tekniği akademik becerileri yüksek öğrencilerin olduğu, özellikle yüksek lisans sınıflarında daha sağlıklı sonuçlar verir. Aksi takdirde öğrenciler birbirlerini yanlış yönlendirebilir ve kemikleşmiş hatalara yol açabilir.

Öğrenci farkındalığının artırılması:

Öğrencilerin akran değerlendirmesi ve ortak çalışmaya dayalı öğrenme yöntemlerinin değerinin farkında olmalarını sağlamak önemlidir. Sürecin arkasındaki mantığın farkında olmaları gerektiği için, birkaç kısa bilinçlendirme alıştırmaları yapılabilir:

Aktivite 1: Akran geri bildirim avantajları ve dezavantajları üzerine beyin fırtınası

Adım 1. Öğrencilere üçer veya dörder kişilik gruplar halinde akran değerlendirmesinin artıları ve eksilerini beyin fırtınası yaparak listelemelerini isteyin.

Adım 2. Bunları sınıf olarak tartışın ve verilen cevapları kendi hazırladığınız liste ile karşılaştırın (öğretim elemanının kendi listesini olası öğrenci cevaplarını da düşünerek hazırlaması gerekir).

Aktivite 2: Akran geri bildirim hakkında öğrencilerin fikirlerini sorma

Adım 1. Aşağıdaki soruları tartışmaları için öğrencilere dikte ettirin.

- *Akran editörünün rolü nedir?*
- *Akran editörlüğü neden iyi bir öğrenme gerecidir? Hangi beceriler gerekir?*
- *Akran editörlüğünün olası sorunları ve istenmedik sonuçları nelerdir?*
- *Akran editörlüğü konusunda ne hissediyorsunuz?*

Adım 2. Cevapları bir sınıf geri bildirim oturumunda tartışın.

Öğrencilerin birbirlerine geri bildirim verirken ve sınıf arkadaşlarının çalışmalarını değerlendirirken dikkate alması gereken bazı noktalar ve öneriler aşağıda belirtilmiştir:

Değerlendirme Kriteri: Öğrencilere, geri bildirimlerini yaparken temel alacakları yardımı sağlamak için değerlendirme şablonu ve kontrol listeleri şeklinde anlaşılır değerlendirme kriterleri kullanın. Detaylı bilgi için videoyu izleyin (İngilizce): [giving further tips on peer-assessment](#)

Sandviç Yöntemi: Öğrencileri tarafsız geri bildirim vermeleri hususunda motive etmek ve cesaretlendirmek için öğrencilere ‘sandviç geri bildirim yöntemini’ anlatın. Bu geri bildirim benzetmesinde ‘bir dilim övgü’ üstüne bir adet ‘yapıcı eleştiri’ ve onun üzerine ‘bir dilim daha övgü’ kullanılır. Bu sayede öğrencilerin sadece olumsuz yönler değil olumlu yönler de odaklanmaları sağlanır. Detaylı bilgi için tıklayınız (İngilizce): [the Sandwich Method](#)

Öğrencilerin şüphelerini gidermek: Öğrenciler genellikle akran değerlendirmesine şüphe ile yaklaşmaktadır ve öğretim elemanı yeterince açıklamıyorsa, bu yöntem her zaman ilgi ile karşılanamayabilir. Bu sebeple, öğretim elemanının öğrencilerin şüphelerini gidermek amacı ile akran değerlendirmesinin önemini sürekli vurgulaması ve vazgeçmemesi gerekir. Detaylı bilgi için tıklayınız (İngilizce): [Reading University link](#)

Öğrencilere Yazılı Geri bildirim:

Hazıra alıştırma: Geri bildirim sırasında öğrencilere cevapları doğrudan vermektan sakının. Cevaplar hazır olarak verildiğinde öğrenciler daha az öğreneceklerdir. Bunun yerine, öğrencilerin hatalarını bulmalarına yardım edecek yorumlar, ipuçları verip sorular kullanın.

Öğrenci tarafından belirlenen düzeltme: Bir ödevi verirken, öğrencilerin üzerinde geri bildirim isteyecekleri yalnızca bir veya iki alan belirtmelerini isteyin. Bu bir soru şeklinde olabilir: "Benim argümanlarımı destekleyecek yeterli kanıt verdim mi?", "... 'in Temel kavramlarını anladım mı? vb ...". Bunu ilk birkaç kez yaptıklarında, onlara seçim yapabilecekleri olası önerilerin bir listesini verebilirsiniz. Alternatif olarak, ödevi verirken öğrencileri sınıfın olası sorularına katkıda bulunmaya teşvik edebilir önerileri onlardan alabilirsiniz. Bu aynı zamanda öğrencilerin ödevin kriterlerini ve beklentilerini anlamalarını sağlar.

Kodlar, semboller veya genel terminoloji kullanma: Öğrencilerin yazılı çalışmalarına geri bildirim verirken karışıklığı ve öğretmenin yapması gereken işi azaltmak, uzun yazılı ifadelerden kaçınmak için öğrencilerin anlayacağı bir dizi kod, sembol veya genel terimler oluşturun. Onları kullanmaya başlamadan önce öğrencilerle birlikte bunların üzerinden geçmeyi unutmayın. Her bir kod, sembol ve terminolojinin ne anlama geldiğini gösterin. Geri bildirim anlamayı kolaylaştırıcı bu araçları öğrencilerinizi de dahil ederek birlikte hazırlayabilirsiniz.

Cevap Anahtarları: Sınırlı cevapların bulunduğu ya da kesin bir cevabın olduğu (ya da alternatif cevapların olduğu durumlarda) geri bildirimler için bir cevap anahtarı oluşturun. Nasıl kullanılacağı ile ilgili öneriler için ‘Aktivite 2: Cevap Anahtarı’ bölümüne bakın.

Öğrencilere bireysel sözlü geri bildirim verme.

Öz-değerlendirmeyi teşvik etmek: Geri bildirim vermeden önce öğrencilerin çalışmalarını kendi başarılarına incelemelerini ve kendi performanslarıyla ilgili bazı yorumlar yapmaya hazır olarak gelmelerini isteyin. Sizin yorumlarınız öncesinde, öğrencileri güçlü yanlarını, daha sonra zayıf

yanlarını söylemeleri ve yazılı çalışmaları ile ilgili diğer kişisel hisleri/düşünceleri hakkında konuşmaları için teşvik edin.

Sadece birkaç önemli noktaya odaklanın: Bir ödeve geri bildirim verirken öğrencilere aşırı yükleme yapmaktan kaçının. Öğrencinin geliştirmesi için bir veya iki önemli alanı seçin ve sadece bunlarla ilgili yorum yapın.

Not-alma: Öğrencileri siz geri bildirim verirken kısa notlar almaları için teşvik edin. Ardından geri bildirim vermeniz bitince öğrencilerden onlara ne söylediğinizi notlarına bakarak kısaca özetlemelerini isteyin. Bu aynı zamanda öğrencilerin sizin geri bildiriminizi ne kadar anladıklarını da gösterecektir.

DEĞERLENDİRME ŞABLONU – NE, NEDEN, VE NASIL

Değerlendirme Şablonu Nedir?

Değerlendirme şablonu, öğrenme kazanımları, ödevler ve performans görevleri ile ilgili beklentiler listelenen kriterlere göre ifade eden ve her bir kriter için kalite düzeylerini tanımlayan bir öğrenme ve değerlendirme aracıdır. (Andrade, 2000; Stiggins, R., Arter, J., Chappuis, J., & Chappuis, S. (2006).

Bir değerlendirme şablonunun bileşenleri

Örnek değerlendirme şablonu – Oku ve görevlendirmeyi yansıtt						
	14 – 20 Mükemmel	11-15 İyi	6- 10 Geliştirme gerekiyor	1- 5 Zayıf		
Beklenecek ve değerlendirilecek boyutlar	Sorunun tüm bölümlerine ayrıntılı bir şekilde cevap verilmektedir. Metin takip edilebilir ve anlaşılabilir. Soru sorulduğu aşamada cevaplanmıştır.	Sorunun çoğu kısmı cevaplanmış, ancak her zaman ayrıntılı bir şekilde cevaplandırılmamış. Metin izlenebilir ancak fikirler arasındaki bağlantı daha net olabilir	Sorunun bazı bölümleri yanıtlanmış ancak ayrıntılı bir şekilde cevaplandırılmamış. Fikirler arasındaki bağlantı yeterince net olmadığı için metin zorla takip edilebilir	Sorunun çok az kısmı yanıtlanmış ve cevaplanan kısımlar detaylı bir şekilde değil. Fikirler arasındaki bağlantı yeterince net olmadığı için metin zorla takip edilebilir	Yalnızca cümle	Konu ile tamamen ilgisiz.
Yansıtmının derinliği	Metin, yazarın okuduğu kavramlar ve kendi deneyimleri ile yaşam arasındaki ilişkiyi yansıttığını ve okunan kavramların net olduğunu gösteriyor.	Metin çoğunlukla en çok çalışılan kavramların yansımalarını göstermektedir ve kendi yaşam deneyimleri ile çalışılan kavramlar arasındaki bağlantı açıktır.	Metin yazarın çalışılan kavramların bazılarının yansımalarını göstermektedir ancak kendi yaşam deneyimleri ile okunan kavram arasındaki bağlantı çoğunlukla net değildir.	Metin okunan kavramın yazar üzerindeki yansımalarına yakındır ve kendi yaşam deneyimleri ile okunan kavram arasındaki bağlantıdan bahsedilmemiştir veya hiç açık değildir.	Yalnızca birkaç cümle	Konu ile tamamen ilgisiz.
Verilen okumayı anlama ve bağlantı kurma	Metin verilen okumada sunulan kavramların anlaşıldığını gösteriyor. Okumada verilen kavramlara sorulan soruda atıf yapılmış.	Metin verilen okumadaki kavramların bir çoğunun genellikle anlaşıldığını gösteriyor. Okumada verilen kavramlara sorulan soruda çoğunlukla atıf yapılmış.	Metin verilen okumadaki kavramların bazılarının biraz anlaşıldığını gösteriyor. Okumada verilen kavramlara sorulan soruda nadiren atıf yapılmış	Metin verilen okumadaki kavramların neredeyse hiç anlaşılmadığını gösteriyor. Okumada verilen kavramlara sorulan soruda atıf yapılmamış.	Yalnızca birkaç cümle	Konu ile tamamen ilgisiz.

Şablon neyi değerlendirmeyi amaçlıyor – şablonun adı

Aşağıda tanımlanan performansa verilecek ölçek / Başarı seviyesi ve / veya derece

Her bir performans düzeyi için performans beklentisinin tanımı

Sınıf-İçi Uygulamalar İçin Değerlendirme Şablonu Kullanmanın Faydaları

- Özel değerlendirmeyi nesnelleştirir.
- Not vermeyi kolaylaştırır.
- Daha şeffaf notlar verilmesini ve beklentilerin daha net olarak ifade edilmesini sağlar.
- Performans beklentilerini öğrenciler ve öğretim elemanları için anlaşılır hale getirir

- Öğretim elemanlarının beklentilerini belirlemesine ve odaklanmasına yardım eder.
- Bireysel ve grup geri bildirim için pratik bir geri bildirim aracı olarak hizmet eder (bk. “Öğrencilere nasıl geri bildirim verilir”).
- Bir kez açıklanıp paylaşıldığında öğrencilerin bu şablonlara başvurması sağlanarak zaman kazanılır – öğretim elemanı aynı şeyleri tekrar anlatmak zorunda kalmaz.

Önerilen Dört Değerlendirme Şablonu oluşturma adımı

“Değerlendirme Şablonu Oluşturma” (n.d.) den uyarlanmıştır.

Adım 1. Değerlendireceğiniz görevi/ödevi/sınav sorusunu/öğrenme kazanımını belirleyin.

İpucu: Benzer görev/öğrenme kazanımları için mevcut olan hazır değerlendirme şablonlarını uyarlayabilirsiniz.

Adım 2. Görevi/ödevi/sınav sorusunu/ öğrenme kazanımlarını değerlendirirken değerlendirmek istediğiniz boyutları tespit edin.

- Örneğin, sözlü sunumu değerlendirirken göz önünde bulundurulacak kriterler, sunumun gerçekleştirilmesi, organizasyonu, fikir gelişimi, uygun çıkarımlar yapabilme ve hedef dinleyici kitlesi farkındalığı ile ilgili olabilir.

İpucu: Bunu yaparken, değerlendireceğiniz alan/boyut hakkında bir fikir vermesi için önünüze birkaç örnek öğrenci çalışması alın.

Adım 3. Belirlediğiniz her bir değerlendirme boyutu için tanımlayıcı kriterler yazın.

İpucu: Çoğu kişi, öncelikle her bir boyut için beklenen en iyi başarı düzeyini ve daha sonra beklenen en kötü düzeyi tanımlamayı tercih eder. Son olarak, her açıklama için diğer orta boyutları tanımlayın. Bir ucundan diğerine tanımları yazmak için aşağıda verilen "performans kalitesini tanımlamak için faydalı sıfatlar ve zarflar" başlığı altındaki tabloya bakın.

Adım 4. Değerlendirme şablonunun doğruluğunu test etmek için şablonu kullanarak öğrenci çalışmaları örneklerini değerlendirin; ardından değerlendirme şablonunu herhangi bir anlam kargaşasına engel olmak için gözden geçirin ve gerekli düzeltmeleri yapın.

Performans Kalitesini Tanımlamak İçin Faydalı Sıfatlar ve Zarflar

“SAS® Müfredat Yolları®” (n.d.)’ndan uyarlanmıştır.

Zayıf	Geliştirilmesi gerekli	İyi	Mükemmel
Hiç yok	...den az ___/Bazı	En çok	Tüm
Yok	Nadir, Seyrek	Bazen, sıkça	Daima
Asla	Tamam’dan Az	Kısmen/nerdeyse	Tamam
Eksik	Yeterli’den az	tamam	Üstün
Yetersiz	Minimal	Yeterli	Maksimum

Tatmin edici değil Açık değil Nadiren açık ...Kabul edilebilir düzeyde değil Öğelerini içermiyor Açık değil Uygun değil ... yönünden eksik	Belirsiz Bazen açık değil ve doğru değil Minimal düzeyde ...’in çok az ögesini içeriyor Bazen uygun değil Kısmen açık değil Sınırlı Minimum... miktarı	Tatmin edici Anlaşılabilir Sıklıkla açık / sıklıkla doğru Kabul edilebilir düzeyde ...’in birçok ögesini içeriyor Bazı derecelerde açık Yeterli ... miktarı Önemli	İfade edici Açık, doğru En üst düzeyde ... ’in tüm ögelerini içeriyor Açık Gerekli tüm... Kayda değer
--	---	---	---

Değerlendirme Şablonu Kullanım İpuçları

- Değerlendirme şablonunuzu öğrencilerinizle önceden paylaşın. Değerlendirilecek çalışmadan neler beklendiğini ve öğrencilerin bu doğrultuda nasıl ilerleyeceklerini göstermek açısından bu tür şablonlar önemlidir. Eğer mümkünse ve hazırsa değerlendirme şablonunu izlenice ile birlikte paylaşın.
- Gerekiyorsa değerlendirme şablonunuzu zaman içerisinde gözden geçirip geliştirin.
- Yeni bir değerlendirme şablonu oluştururken mevcut benzeri değerlendirme şablonlarını inceleyip kendi özel gereksinimleriniz doğrultusunda uyarlayın.
- Değerlendirme şablonlarını yalnızca not vermek için kullanmayın, geri bildirim verme amacı ile de kullanın.

Değerlendirme Şablonu Tipleri

Değerlendirme şablonu türünün seçimi öğretim elemanının tercihlerine ve verilen görevin niteliğine bağlıdır.

Değerlendirme şablonları birçok farklı yolla sınıflandırılabilir, bununla birlikte, bu kılavuzda temel olarak Analitik ve Holistik (Bütüncül) değerlendirme şablonu tiplerine odaklanacağız.

Analitik Değerlendirme Şablonu

Bir **analitik değerlendirme şablonu** ile, öğretim elemanı ilk önce notlanacak ödev/görev/performansı önceden belirlenmiş ayrı ayrı kısımlarına not verir ve ardından toplam notu elde etmek için bu ayrı ayrı verilmiş notları toplar. (Nitko, 2001).

Örnek Analitik Konuşma performansı Değerlendirme Şablonu:		Not
4	Cevap anlaşılabilir, hiçbir yorumlama gerektirmez	
3	Yanıt anlaşılabilir, minimal yorumlama gerektirir	

Anlaşılabilirlik	2	Yanıt çoğunlukla anlaşılabilir, yorum gerektirir	
	1	Yanıt zorlukla anlaşılabilir	
	0	Yanıt anlaşılabilir değil	
Akıcılık	4	Konuşma, çok az duraklama ya da kesintiyle devam ediyor	
	3	Bazı çekingenlikler devam ediyor ve düşünceleri tamamlıyor	
	2	Konuşma sık sık duraklamalarla dalgalı ve / veya yavaş; Bazen düşüncelerini tamamlamakta zorluk çekiyor	
	1	Uzun duraklamalar ve / veya eksik düşüncelerle konuşma duraklı ve düzensiz	
	0	Hiç akıcı değil	
Kelime dağarcığı	4	Kelime dağarcığının çeşitlilik ile etkin kullanımı (seviyenin sınırları dahilinde)	
	3	Çok çeşitli olmayan kelime dağarcığının doğru kullanımı	
	2	Kelime dağarcığının kısmen yetersiz ve / veya yanlış kullanımı	
	1	Çoğunlukla yetersiz ve / veya doğru olmayan sözcük dağarcığı kullanımı	
	0	Kelime dağarcığının yanlış ve/veya yetersiz kullanımı	
Dil kullanımı	4	Temel dil yapılarının kontrolü	
	3	Küçük hatalarla temel dil yapılarının ortaya çıkması	
	2	Bazı önemli hatalarla temel dil yapılarının ortaya çıkması	
	1	Temel dil yapılarının yetersiz ve / veya yanlış kullanımı	
	0	Temel dil yapıları üzerinde hiçbir yetkinlik yok	
Toplam Not:			

Holistik/Analitik Değerlendirme Şablonu

Bu tür değerlendirme şablonu, Holistik ve Analitik yaklaşımların bir karışımıdır. Bu kılavuzdaki 'Değerlendirme Şablonunun Bileşenleri' bölümündeki değerlendirme şablonu, bu tür bir değerlendirme şablonu için bir örnektir.

Holistik Değerlendirme Şablonu

Bir holistik değerlendirme şablonu öğretmenin, bileşen parçalarını ayrı ayrı değerlendirmeksizin bir sürece veya süreç neticesinde ulaşılan sonuca bir bütün olarak not vermesini gerektirir (Nitko, 2001).

Örnek Holistik Paragraf Sınavı Soruları

21-25 Mükemmel

- Sorulan kavramlara tam kavrayış gösteriyor.
- Sorulan belirli merkezi soruları tam olarak cevaplıyor
- Hem sınıf tartışmasından hem de verilen okumalardan (uygulanabilir ise) ayrıntılı bilgi içeriyor, gerekli kanıtları sunuyor.
- Ana temaya odaklanıyor / ilgisiz fikirlerden kaçınıyor
- Tüm bilgileri açıkça ve öz olarak ve düzenli bir şekilde sunuyor.
- Soruyu yalnızca ifade etmekten fazlasını yapıyor ve kısa bir yanıt veriyor.

16-20 İyi

- Sorulan sorulara neredeyse tam bir kavrayış gösteriyor.
- Sorulan belirli temel soruları çoğunlukla cevaplıyor.
- Sınıf tartışmalarından ve verilen okumalardan bazı bilgileri içeriyor, bazı gerekli kanıtları içeriyor, ancak daha az kapsamlı ve/veya ilgili.
- Genellikle ana konuya odaklanıyor, ancak bazen ana konudan sapıyor
- Bilgileri oldukça açık ve öz olarak sunuyor ancak ufak organizasyon problemleri var.
- Soruyu sadece ifade etmekten fazlasını yapıyor ve kısa bir yanıt veriyor.

11-15 Yeterli

- Sorulan kavramla ilgili bazı kavrayışlar gösteriyor.
- Belirli temel soruları kısmen cevaplıyor, ancak dorudan soru ile ilgili değil veya tüm gerekli öğelere değinmiyor.
- Sınıf tartışmalarından veya verilen okumalardan yeterli seviyede bilgi içermiyor ve desteklenmemiş ifadelere ve genellemelere dayanıyor.
- Bazen belirlenmiş bir konudan uzaklaşıyor.
- Bilgi bazen açık olmayacak şekilde sunuyor ve/veya önemli organizasyon sorunları var.
- Soruyu sadece tekrar ifade ediyor ve kısa ve gelişmemiş bir yanıt sunuyor.

6-10 Gelişmeye ihtiyacı var

- Sorulan sorulara kısmi anlayış gösteriyor.
- Sorulan belirli temel soruyu doğrudan cevaplamıyor.
- Sınıf tartışmalarından veya verilen okumalardan bilgi içermiyor veya minimum düzeyde içeriyor ve/veya konuyla ilgisiz.
- Belirlenmiş konudan çok fazla uzaklaşıyor.
- Açıklık, özetleme ve organizasyon konularında önemli sorunları var, sunulan bilginin okuyucu tarafından anlaşılmasını güçleştiriyor.
- Soruyu sadece tekrar ifade ediyor ve kısa ve yetersiz bir cevap sunuyor.

1-5 Zayıf

- Sorulan kavrama ilişkin bir kavrayış göstermiyor.
- Sorulan belirli temel soruyu hiçbir şekilde cevaplamıyor.
- İlgili sınıf tartışmalarından ve/veya verilen okumalardan bilgi içermiyor.
- Anlaşılabilir veya belirli bir konu ile ilgili bilgi sunmuyor.
- Tanınabilir organizasyon eksikliği olabilir.

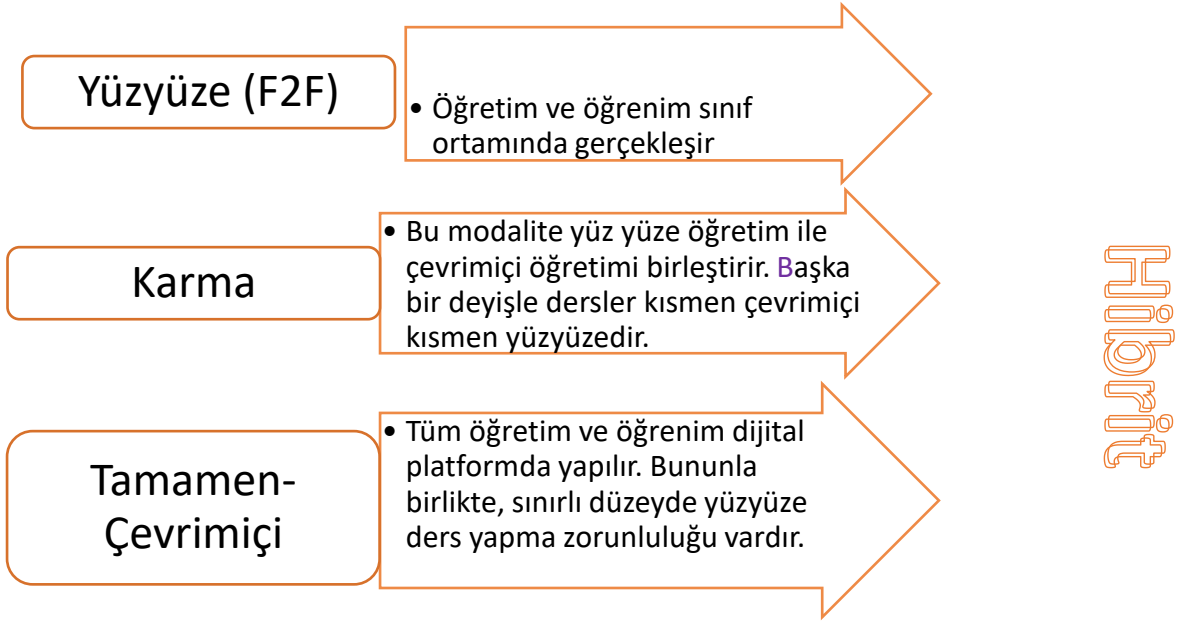
ÇEVİRİMİÇİ ÖĞRETİM VE ÖĞRENME

Bilgi Üniversitesi'nde uzaktan eğitim 2000 yılında e-MBA programı ile başlamıştır. Özellikle 2014 yılında Bilgi Uzaktan Eğitim Merkezi'nin (UZEM) kurulması ile lisans ve yüksek lisans programlarında pilot derslerin yüz yüze modelden hibrit ya da tamamen çevrimiçi modele dönüştürülmesi ile uzaktan eğitim uygulamaları çeşitli fakülte ve bölümlerde hayata geçmiştir. Bu süreçte UZEM ve daha sonradan faaliyetlerine başlayan Kurumsal Gelişim ve Kalite Koordinatörlüğü Akademik Mesleki Gelişim Birimi teknik ve pedagojik destek vermeye başlamıştır. İlerleyen dönemlerde gerek öğretim elemanlarının tercihi gerekse fakülte ve bölümlerde yürütülen projelerle çevrimiçi derslerin sayısı artmıştır.

Ancak 2019-2020 Bahar döneminde tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde ortaya çıkan pandemi sebebiyle yüz yüze eğitimden tamamen uzaktan eğitime ani bir geçiş gerçekleşmiştir. Bu nedenle Bilgi Üniversitesi'nde de tüm dersler tamamen çevrimiçi modele dönüştürülmüştür. Karşılaşılan yeni durumda eğitim ve öğretimin etkin ve nitelikli bir şekilde yürütülmesi için uzaktan eğitimin temel unsurlarının değerlendirilmesini gerektirmiştir. Bilgi Üniversitesi bu ani geçiş sürecinin başından itibaren çevrimiçi eğitime ilişkin teknik ve pedagojik destek sağlamaya başlamıştır. 2021-2022 Akademik yılı başından itibaren kampüslere dönüş ile birlikte kısmen de olsa üniversitemizde 'yüz yüze' eğitime geri dönüş gerçekleşmiş veya bazı derslerde karma eğitim modeline geçilmiştir; yasal sınırlar çerçevesinde bazı dersler (teorik ağırlıklı veya içeriğin teorik kısmı) karma ya da tamamen çevrimiçi olarak devam etmektedir. Bu en yeni durumla birlikte eskiye dönüş gerçekleşmiş gibi görünse de, eğitim ve öğretim faaliyetlerinin yeniden düzenlenmesi, öğretim teknik ve yöntemlerinin var olan duruma uyarlanması gerekliliği vardır. Her ne kadar yüz yüze eğitime dönüşmüş olursa da çevrimiçi unsurların etkin bir şekilde yüz yüze ve karma eğitime entegre edilme ihtiyacı devam etmektedir. Bununla birlikte üniversitemiz eğitim platformu olarak Moodle'a geçmiştir. Bu sebeple, bu geçiş sürecinde öğretim elemanlarına Moodle kullanımına ilişkin teknik ve pedagojik destek eğitimleri verilmeye başlanmıştır. (bk. 'Bilgi Öğretim Elemanlarına Sağlanan Hizmet-içi Eğitimler').

Dijital bir platformda öğretim yapmak, öğretme ve öğrenme sürecini geliştirme ve zenginleştirme fırsatı vermektedir. Öğretim Kılavuzunun bu bölümü temel öğrenme modelleri, çevrimiçi aktivite türleri ve ilgili sınıf içi uygulama önerilerini içermektedir. Kılavuzumuzun bu bölümünde ayrıca çevrimiçi platformda ders tasarımı konusuna da yer verilmiştir. Yine bu bölümde çevrimiçi ders tasarımının en önemli parçalarından biri olan 'Senkron/Canlı' ders uygulamalarına değinilmiştir.

Ders Tasarımı Modelleri

Yukarıdaki grafik temel öğrenme modellerini, diğer bir deyişle, İstanbul Bilgi Üniversitesi tarafından sunulan ders türlerini göstermektedir.

Yeni Yüz Yüze Eğitim Anlayışı

Yüz yüze eğitimin geleneksel yapısı da pandemi ile ders sunum modelinin çevrimiçi modele dönüşmesi ile başlayan yeni bir sürece doğru gitmektedir. Bazı dersler (ya da programlar) yeniden tamamen yüz yüze eğitime geçiş gerçekleştirmiş olsa da, eski geleneksel yüz yüze eğitim anlayışının dışında bir yaklaşım benimsenmesi ihtiyacı doğmuştur. Yeni yaklaşımla birlikte yüz yüze derslerde de çevrimiçi yöntem ve teknikler ve çevrimiçi araçlar kullanarak eğitim desteklenmeye devam edecektir. Bunu da ötesinde, pandemi sürecinde öğretim elemanları tamamen çevrimiçi dersler sayesinde çevrimiçi araçların sunduğu avantajları kullanmayı isteyeceklerdir. Böylece, bir çevrimiçi ders platformu olan Moodle'ı (ve diğer harici çevrimiçi araçları) aktif bir şekilde kullanmaya devam edeceklerdir.

Karma (Blended) Derslerde Göz Önüne Alınması Gereken Hususlar

Hibritlik ifadesi, sadece ders türünü değil programı bir bütün olarak tanımlamak için kullanılan bir terimdir. Bununla birlikte, genel olarak, hibrit terimi karma dersleri tanımlamak için de kullanılabilir.

Bir karma dersi tasarlarken aşağıdaki hususlar hesaba katılmalıdır:

Ders İçeriği: Ders materyalinin hangileri çevrimiçi olarak kullanılacak? Hangileri yüz yüze derste kullanılacak? Dersin yüz yüze ve çevrimiçi bileşenlerinin birbiriyle uyum içerisinde olmasını sağlamak için neler yapılabilir? F2f'den çevrimiçi eğitime, çevrimiçi eğitimden yüz yüze eğitime geçişlerde öğretimin olumsuz yönde etkilenmemesi için ne yapılabilir? Öğrenimin kesintisiz, düzgün bir şekilde gerçekleşmesini sağlamak için ne yapılabilir?

Bu sorulara verilecek cevaplar kesinlikle ders materyalini, aktivite türlerini ve ödevleri etkileyecektir. Örnek vermek gerekirse, yüz yüze ders materyalinin orijinal içeriğini çevrimiçi bir platforma olduğu gibi aktarmak, karma bir ders oluşturmak için etkili bir yol değildir. Çevrimiçi bir derste kullanılacak materyaller, öğretim elemanının rolü aynı olmamakla birlikte, öğretim elemanın yüz yüze bir derste kadar aktif olması gerektiği unutulmamalıdır.

Bir düşünceye göre, öğretim elemanının mevcut bir yüz yüze anlatılan dersin özgün içeriğini olduğu gibi koruma eğiliminde olabileceği ve bu mevcut içeriğe bazı çevrimiçi materyaller veya aktiviteler ekleyerek kolay yoldan karma bir ders oluşturma yolunu isteyebileceği düşünülür. Ancak şunu unutmamak gerekir ki, bu işlem öğrencinin iş yükünü veya dersin zorluk seviyesini arttırır. Bunun bir diğer dezavantajı, öğretim elemanının dersin öğrenme kazanımlarına ulaşmak için yeterli zamanı olmayacağıdır (daha fazla bilgi için 'Ders Tasarımı' bölümüne bakınız).

Öğretim elemanı: Eğitim felsefeniz nedir? Dersinize kaç öğrenci kayıt yaptırdı? Derslerinizin içeriğini öğrencilerinize nasıl aktarıyorsunuz? PowerPoint sunumu ile mi? Makale okuma ödevi şeklinde mi? Yoksa başka bir yolla mı? Derslerinizde bireysel çalışmalarını mı ya da grup çalışmalarını mı tercih ediyorsunuz?

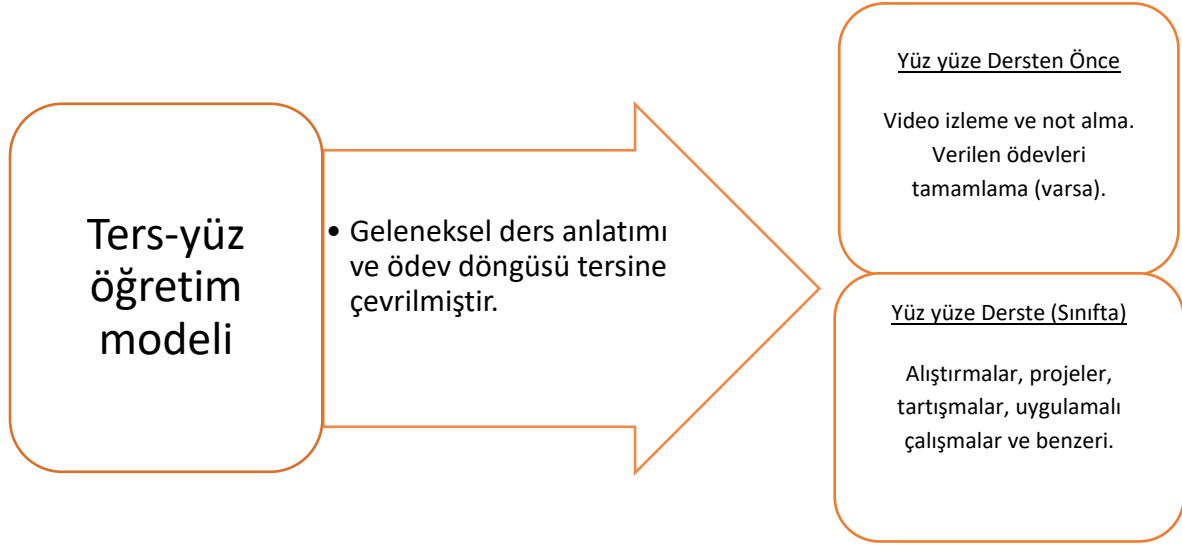
Bu soruların cevapları, karma dersinizin çevrimiçi bileşenini nasıl tasarlayacağınızı belirlemenize yardımcı olacaktır. Örneğin, bir öğretmen olarak, sınıflarınızdaki öğrenci-öğrenci arasındaki etkileşimini artırmak ve yüz yüze sınıfta verilen ders içeriğine dayanarak bir çevrimiçi platformda bir Forum Tartışma Panosu aktivitesi tasarlamak isteyebilirsiniz. Alternatif olarak, PowerPoint sunumunuzu dijital bir platform yardımıyla kaydedebilir ve çevrimiçi ortama yükleyebilirsiniz ve yüz yüze dersinizde PowerPoint sunumunuzun içeriğiyle ilgili bir sınıf içi tartışma aktivitesi tasarlayarak öğrencilerinizin birbirleriyle etkileşimini arttırma yolunu seçebilirsiniz. Her iki durumda da, bu kararlar sizin kendi öğretim ilkeleriniz tarafından belirlenecek ve öğrenme ortamının daha iyi hale getirilmesini sağlamanıza yardımcı olacaktır.

Öğrenci: Dersinize kimler kayıt yaptıracak (örneğin Dijital okuryazarlığı olan veya hiç teknik beceri sahibi olmayan öğrenciler)? Onların ihtiyaç ve beklentileri nelerdir? Bir yüz yüze dersi kaçırdıklarında çevrimiçi ders sorumluluklarını ve ödevlerini ne şekilde öğrenecekler?

Unutmamak gerekir ki, öğrenciler çevrimiçi öğrenme ortamını bilmediklerinde veya çevrimiçi görevlerinden haberdar olmadıklarında cesaretlerini kaybederler. Bunu göz önünde bulundurarak öğretim elemanları, dijital platformda duyurularla ya da gerekirse Uzaktan Öğrenme Merkezi (UZEM) 'den yardım istemek ihtiyacını duyabilirler.

Yukarıda belirtilen tüm bu hususlar karma dersinizin tasarlanmasını ve geliştirilmesini etkileyecektir. Bu hususların göz önünde bulundurulması, ders öğrenme kazanımlarına ulaşabildiğiniz daha iyi bir öğrenme ortamı sağlayacaktır.

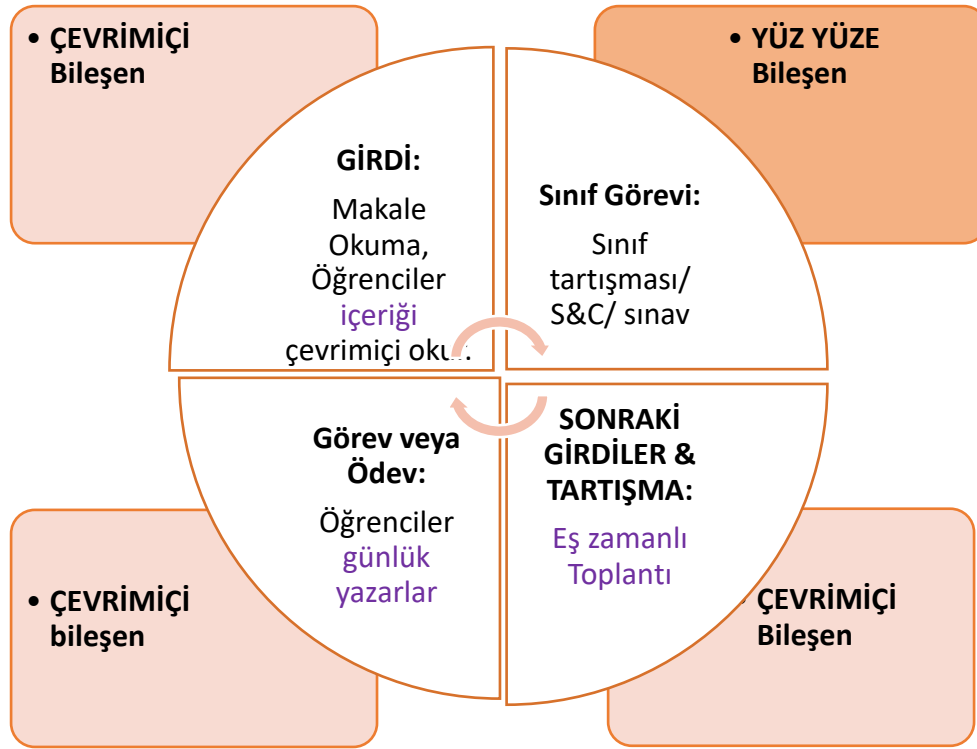
Ters-yüz öğretim modeli

Teknoloji ile zenginleştirilmiş sınıf, geleneksel sınıf öğretim döngüsünün tersine çevrildiği bir pedagojik modeldir. Kavram, aktif öğrenme, öğrenci katılımı, hibrit ders tasarımı ve internet üzerinden ders yayını gibi kavramlara dayanmaktadır (Educase, 2012). Bilgi aktarımı için, öğretim elemanı kendi dersini videoya çeker veya çevrimiçi arşivlerden bir video içeriğini seçerek çevrimiçi bir platforma yükler. Yüz yüze derse öğrenciler videoları izleyip gelirler, ders zamanı video izlemek için kullanılmamış olur. Böylelikle derste videolardan edinilen bilgileri uygulayabilir ve öğretim elemanına sormak istedikleri sorular için daha fazla vakitleri olur ve konuları daha ayrıntılı bir şekilde öğrenebilirler. Yüz yüze derste konu anlatmayarak kazanılan zamanı öğretim elemanı bir soru & cevap oturumu, değerlendirme, görevler, grup çalışması projeleri, uygulamalı etkinlikler ve benzeri konulara yer vererek kullanabilir. Bu şekilde, sınıf zamanı, daha üst düzey düşünmeyi gerektiren görevler için kullanılabilir (bk. Bloom'un Sınıflandırma Modeli).

Örnek Bir Çevrimiçi & Yüz yüze Dersin Öğeleri

Örnek 1:

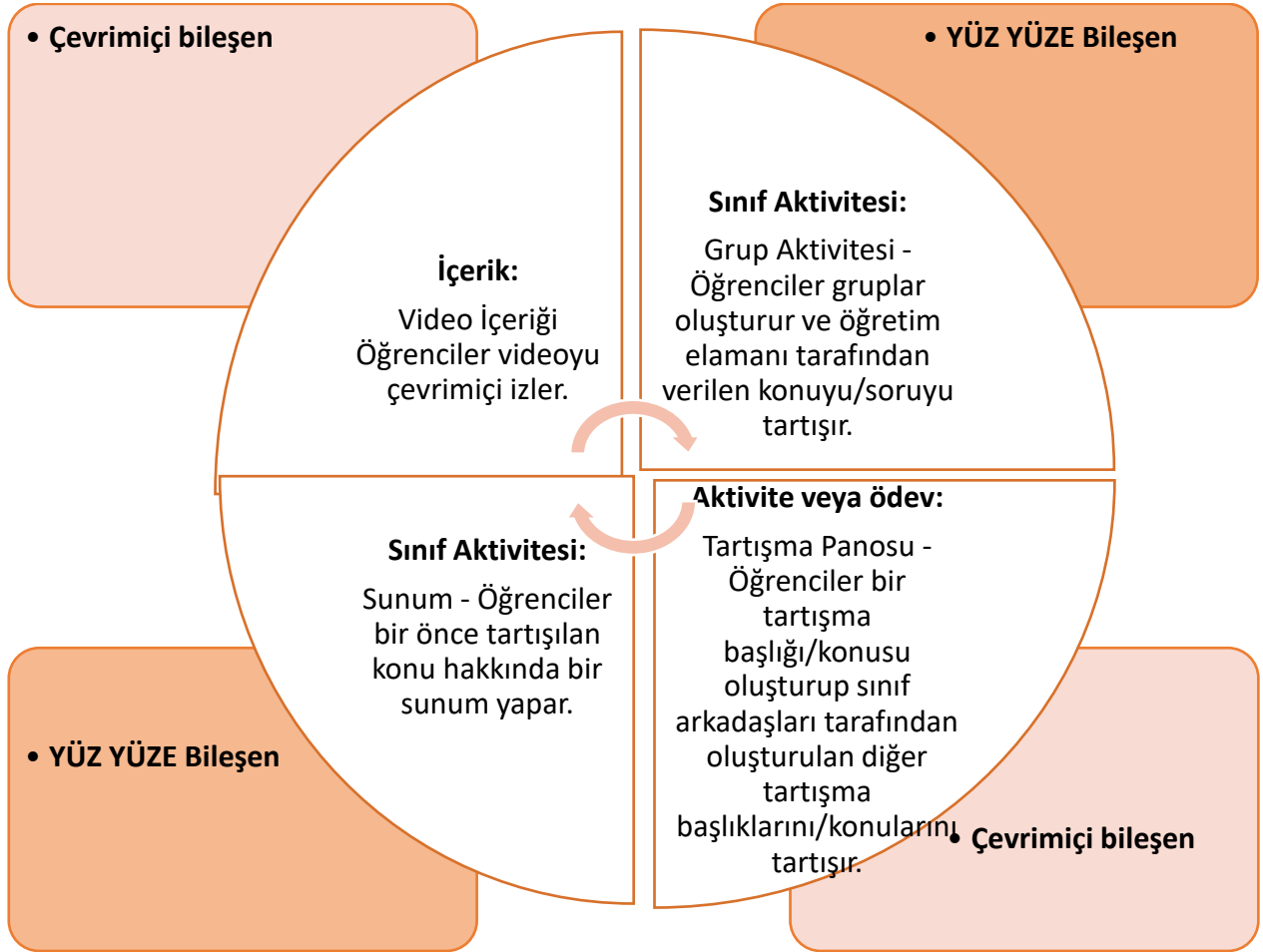

Yukarıdaki karma ders örneğinde, öğretim elemanının dersi öğrencilere önceden verdiği makaleyi ve/veya ders materyalini çevrimiçi platformda okumaları ile başlar. Ardından, yüz yüze yapılan öğretimde, öğrenciler verilen okumalarla ilgili bir sınıf tartışmasına katılırlar ve bir Soru-Cevap (S & C) aktivitesi yapılır. Daha sonra, öğretim elemanı, kendisinin ve öğrencilerin aynı yerde bulunmasına gerek olmayan eş zamanlı çevrimiçi bir toplantı yapar. Eş zamanlı toplantı yapılırken, öğrenciler bilgisayarlarını veya akıllı cihazlarını kullanarak dijital platformda oturum açabilir ve çevrimiçi tartışmaya gerçek zamanlı olarak katılabilirler. Yukarıdaki karma ders modelinin son adımında, öğretim elemanı öğrenme sonuçlarını değerlendirmek ve öğrencilere kendilerini değerlendirme fırsatı vermek için öğrencilere bir günlük yazma ödevi verir ve böylece haftalık döngüyü kapatır. Bu çevrimiçi günlük görevi, öğrencilerin yazdıklarının sınıf arkadaşları tarafından görülme kaygısı olmadan kendi performanslarını değerlendirmelerini ve öğretim görevlisi ile paylaşımlarını sağlar.

Yukarıda paylaşılan örnekte, bunun, bütün dersin değil, karma bir dersin haftalık dağılımının bir örneği olduğunu belirtmekte fayda vardır. Öğretim elemanları bu örneği kalıp ya da bir şablon olarak tutmayı ve materyali ve içeriği değiştirerek diğer haftalara kopyalamayı seçebilir. Ya da öğretim elemanı karma dersin tasarlanma biçimine çeşitlilik katmayı ve diğer tasarım kalıplarını seçmeyi tercih edebilir. Alternatif olarak, bazı öğretim elemanları da aynı tasarım kalıbını koruyabilir ve diğer olası çevrimiçi araçları kullanmayı seçebilir (bk. 'Öğrencinin Derse Katılımını Destekleyecek Yenilikçi Çevrimiçi ve Mobil Uygulamalar').

Örnek Bir Karma Dersin Çevrimiçi & Yüz yüze Öğeleri

Örnek 2

Yukarıdaki ikinci karma ders örneğinde öğretim elemanı, öğrencilere önceden verilen videoyu izleterek dersi başlatır. Öğrenciler video içeriğini seyrettikten sonra, yüz yüze derste, öğrencilerin öğretmen tarafından verilen soruları tartışmak için gruplar halinde çalışması istenir. Bu sorular, çevrimiçi platformda tartışma panosunda da kullanılır. Öğrenciler bir tartışma başlığı/konusu oluşturup sınıf arkadaşları tarafından oluşturulan diğer tartışma başlıklarını/konularını tartışırlar. Yukarıdaki karma ders modelinin son adımında, yüz yüze derste, öğretim elemanı öğrencilerden daha önce sınıflarda veya sanal bir sınıf ödevinde tartışılan bir konuyu kapsayan ve daha önce kendilerine verilen bir konuyu sunmalarını ister. (bk. 'Öğrencinin Derse Katılımını Destekleyecek Yenilikçi Çevrimiçi ve Mobil Uygulamalar').

Çevrimiçi Öğretim Aktiviteleri Tipleri

Pedagojik amacınıza bağlı olarak, aşağıdaki çevrimiçi öğretim aktivitesi türlerinden bazılarını veya tümünü kullanmak isteyebilirsiniz. Aktiviteler, daha verimli bir dersi tasarlamaya ve takip etmenize olanak tanımak için bir dizi başka türden özenle seçilmiştir.

Aktivite tipi	Açıklama	Önerilen Kullanım
Günlük	<p>Öğrencilerin öğrendiklerini platform üzerinden sanal günlüklerine yazabildikleri bir araçtır.</p> <p>Genellikle öğrenme sürecini değerlendirmek için kullanılan bir araçtır. Öğrenciler sanal günlük yazıları aracılığıyla kendi öğrenmelerini değerlendirebilir veya öğretmenleri tarafından değerlendirilebilirler.</p> <p>Bu araç öğrenci-öğretmen etkileşimini güçlendirebilir veya Öğrenci-öğrenci etkileşimini geliştirmek için ortak bir çalışma aracı olarak kullanılabilir.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Sanal günlük girişleri her haftanın veya konunun sonunda öğrencilere belirli bir konu veya özel bir soru hakkında öğrendiklerini yansıtma veya öz-değerlendirme yapma fırsatı sunmak için kullanılabilir. • Öğrenciler laboratuvar sonuçlarını günlüklerine kaydedebilirler. <p>İPUCU: Öğrencilere günlüklerine yazdıklarının eğitmen tarafından aksi söylenmedikçe sınıf arkadaşları tarafından okunamayacağını söylenmesi gereklidir.</p> <p>İPUCU: Ayrıca, bu araçla ilgili ödevler için minimum kelime sayısının belirlenmesi iyi olacaktır.</p>
Forum	<p>Kullanıcıların mesajları yayınlamaları ve yanıtlamaları için bir forum çalışmasıdır.</p> <p>Bazı konuları tekrar gözden geçirmek veya öğrencilerin bir konudaki bilgileri hakkında veri toplamak amacıyla çevrimiçi bir tartışma başlatmayı amaçlamaktadır.</p> <p>Aynı yazıyla ilişkili yanıtlar birlikte gruplanır ve bir başlık ('thread') oluşturulur.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Öğrencilerin tartışmalarını sürdürebilmeleri için taraf belirleyerek takım kurmaları ve argümanlarını savunmak için destekleyici yazılar yayınlamaları gerekmektedir. • Tartışma panoları ve konuları bir önceki çalışılan konuyu gözden geçirmek ve sınıf tartışmalardan doğan soruları sormak ve yanıtlamak için kullanılabilir. • Alternatif olarak, eğer öğretim elemanı öğrencilerinin bir önceki haftaya dair bilgileri veya gelecek konuya dair bilgileri hakkında veri toplamak isterse bir tartışma konusu bu araç kullanılarak açılabilir. <p>İPUCU: Bazı öğrenciler, yeterince yansıtma yapmadan yalnızca "Kabul ediyorum" gibi bir yorum yazma eğiliminde olabilirler, bu</p>

		<p>da bir gönderiye verilmiş kısa ve verimsiz bir yanıt olacaktır. Bu problemin üstesinden gelmek için, notların yalnızca katılım baz alınarak değil, üretkenliğe dayandığı bir 'Çevrimiçi Tartışma Değerlendirme Şablonu' yüklemek çok önemlidir. (daha fazla bilgi için 'Değerlendirme Şablonları' bölümüne bakın).</p> <p>İPUCU: Bu çevrimiçi araç özellikle utangaç öğrencilere fikirlerini daha özgürce ifade etme ve sınıf tartışmalarının bir parçası olma şansını verir.</p>
<p>Wiki</p>	<p>Kullanıcıların içerik yaratma, ekleme ve/veya önceki kullanıcılar bir şey gönderdiyse onları düzeltme fırsatına sahip olduğu ortak çalışmaya dayalı bir çevrimiçi araçtır.</p> <p>Bu araç kullanıcıların bilgi toplamasına, yeni fikirler üretmesine, kaynakları paylaşmasına ve iş birliği içinde yazmasına imkân tanımayı amaçlar.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Wiki sayfaları derste yeni bir konuya geçmeden önce her haftanın başında kullanılabilir. Bu araç, öğretim elemanına o haftanın konuları hakkında öğrencilerin ne kadar bilgi edindiklerini test etme şansı verir. • Wiki'ler öğrencilerin bir konu etrafında bilgi toplayabildikleri grup araştırma projeleri için çok uygun bir araçtır. <p>İPUCU: Öğretim elemanı wiki'nin düzeltme özelliğini kapatabilir, böylelikle yalnızca öğretim elemanı içeriği değiştirme hakkına sahip olur.</p> <p>İPUCU: Wiki'lerin <i>geçmiş detaylandırma</i> fonksiyonu eğitmenin tüm içeriğin geçmişini izlemesine olanak verir, ki böylelikle eğitmen her bir öğrencinin wiki'ye ne kadar katkıda bulunduğunu görebilir.</p> <p>İPUCU: Her bir öğrencinin katkısının içeriğe ve wiki için verilen görev talimatları</p>

		<p>formatına uygun olduğundan emin olmak için bir kişinin moderatör veya editör olarak belirlenmesi iyi bir fikir olacaktır (E-Eğitimde Wiki'lerin Kullanımı'ndan uyarlanmıştır).</p> <p>İPUCU: Moodle üzerinde iki temel türü bulunmaktadır: 'Ortak/Collaborative Wiki' ve 'Bireysel/Individual Wiki'; pedagojik açıdan öğrenciler arası etkileşimi artıracığı için 'Ortak Wiki' daha çok tercih edilebilir.</p>
<p>Çevrimiçi toplantı araçları</p> <p>(Eş zamanlı & Eş zamanlı olmayan)</p>	<p><u>Eş zamanlı toplantı:</u></p> <p>Öğretim elemanı ile öğrenciler arasındaki iletişim aynı anda gerçekleşir ancak aynı yerde bulunmaları gerekmez (Bk. Moodle Sanal Sınıf/Zoom).</p> <p>Sanal sınıf deneyimi yaşatmayı ve öğretim elemanından ve akranlardan anında geri bildirim almayı amaçlar.</p> <p>Daha verimli tartışmalara imkân tanır.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Eş zamanlı toplantılar, gerçek zamanlı sınıf tartışmaları veya konferanslar düzenlemek için yeni bir konuya giriş yapmadan evvel veya aktivite sonrasında çok uygundur. • Öğretmenler bu toplantıları bir önceki haftanın materyallerini özetlemek ve gözden geçirmek amacıyla kullanabilirler. • Ara sınavlar veya finaller gibi değerlendirme sınavlarından önce, öğretmenler eş zamanlı toplantıları 'Soru & Cevap' oturumu için kullanabilirler. <p>İPUCU: Teknik talimatların toplantıdan önce çevrimiçi platforma yüklenmesi önem taşımaktadır. Öğretmenlerin, öğrencilerin minimum teknik gereksinimlerin farkında olduklarından emin olmaları gerekir.</p> <p>İPUCU: İlk senkronize toplantı için, ufak bir tanışma aktivitesi hazırlaması gerekir. Bu görevin amacı yalnızca katılımcılar arasında kaynaşma sağlamak değil ayrıca öğrencilerin sisteme ve platforma alışmasını sağlamaktır.</p> <p>İPUCU: Öğretmen öğrencilerin video fonksiyonunu kapatmasına izin verebilir;</p>

		<p>böylelikle utangaç öğrenciler daha rahat bir şekilde katılabilirler.</p> <p>İPUCU: Video işlevinin 'sessiz & sesi açık' fonksiyonlarını kullanarak öğretmenler kendi rollerini moderatör veya konuşmacı olarak belirleyebilirler. Bu fonksiyon ayrıca diğer öğrencilerin dikkatini dağıtacak arka plan gürültüsünün engellenmesine de yardımcı olur.</p> <p>İPUCU: Öğretmenlerin sanal ortamda bir denge yaratması gerekebilir, böylelikle tüm katılımcılar çevrimiçi tartışmaya katılma fırsatına sahip olur.</p>
	<p>Eş zamanlı Olmayan Toplantı:</p> <p>Öğretim elemanı ile öğrenciler arasındaki iletişim bağımsız olarak gelişir. Öğrenciler ile gerçek zamanlı şekilde toplantı yapması gerekmez.</p> <p>Diğer bir deyişle, bu toplantının yapılabilmesi için öğretim elemanı ve öğrencilerin aynı anda sanal bir sınıfta bulunmaları gerekmez.</p>	<p>Eş zamanlı olmayan toplantılar, öğretim elemanlarına ders planlarında daha esnek olabilmeye olanağı verir. Şayet öğretim elemanı planlanan ders akışının gerisindeyse, eş zamanlı olmayan toplantı aracını bir bilgi aktarım aracı olarak kullanabilir.</p>

Çevrimiçi Bir Ders Nasıl Tasarlanır

Bir çevrimiçi dersin tasarım aşamalarını belirleyen parametreler yüz yüze ders tasarımı parametrelerine oldukça benzemektedir. Bu nedenle, bir çevrimiçi ders tasarlamaya karar vermeden önce, Ders Tasarımı hakkında bir bilgiye sahip olmanız gerekmektedir (bk. 'Yüksek Öğretimde Ders Tasarımı').

Eğitim Kılavuzunun bu bölümünde, bazı pratik öneriler paylaşılacaktır. Bir çevrimiçi ders tasarlarken göz önüne alınması gereken bu ilkeler, dersin çevrimiçi niteliğini de dikkate alarak listelenecektir.

Prensip 1: Öğrenme Yöntemine Karar Vermek

Bu ders için hangi öğrenme yöntemi kullanılacak? Karma mı (hem çevrim içi hem yüz yüze eğitim) yoksa tamamen çevrimiçi mi olacak? Eğer karma yöntem kullanılacaksa; dersin kaç saati yüz yüze ve çevrimiçi olarak verilecek? Bu orana nasıl karar vereceksiniz? (bk. 'Hibrid Öğrenme Yöntemi').

Hangi yöntemin kullanılacağına karar verirken kurum tarafından belirlenen kısıtlamalara ve dersin niteliğine ek olarak eğitmenin kendi öğretim tarzı ve güçlü yönleri de önemli bir rol oynayacaktır.

Prensip 2: Farklı Uzmanlıkların Harmanlanması

Öğretim elemanının alandaki uzmanlığı ve öğretim tekniklerine ve pedagojik bilgiye sahip olması çevrimiçi öğrenmede kullanılan teknik araçlar ve uygulamalara ilişkin bilgiye hâkim olmadan başarıya ulaştırmayacaktır. Başka bir deyişle, bir çevrimiçi dersi tasarlarırken ve yürütürken, öğretim elemanı ve teknik ekip arasındaki iş birliği kaçınılmazdır.

Teknolojinin içinde bulunduğu tüm sistemlerde olduğu gibi, bir elektrik kesintisi, İnternet erişiminin kesilmesi, uygulama hatası veya kopuk bağlantılar gibi sistem arızaları olasılığını dikkate almak gerekir. Bu sorunlara karşı daha hazırlıklı olmak için, olabilecek herhangi bir kesintiye önlemek adına beklenmedik durumlara karşı ikinci bir plan yapmak gereklidir. Öğrencileri bu tür teknik sorunlarla karşılaşabileceği konusunda bilinçlendirmek ve böylesi durumlara baş edebilmeleri için çevrimiçi sistem hakkında bilgilendirmek gerekir.

Prensip 3: Kaynakları Gözden Geçirmek

Yüz yüze kaynaklar için telif hakkı ve lisans hakkı kuralları, bu kaynaklar çevrimiçi bir platformda kullanılıyorsa geçerli olmayabilir. Öğretim görevlilerinin çevrimiçi dersleri için kullanmayı planladıkları kaynakları önceden kontrol etmesi ve güncellemeleri son derece önemlidir. Eğitmenler, kaynaklarını gözden geçirirken aşağıdaki birimlerden yardım isteyebilirler.

- İstanbul Bilgi Üniversitesi Kütüphanesi http://library.bilgi.edu.tr/index_tr.html
- Telif Hakkı Açıklama Merkezi <http://www.copyright.com/academia/annual-copyright-license/>

Prensip 4: Çevrimiçi Dersler & Açıklamalar Vermek

Hem karma hem de tamamen çevrimiçi olarak tasarlanmış bir derste, öğretim elemanı öğrenciden beklediği işleri, görevleri açıklamak için fiziksel olarak her an mevcut olamayacağı için, öğrencinin yapacağı görevleri/etkinlikleri ve iş yükünü anlaması açısından duyuruların ilgili platforma yüklenmesi çok büyük önem arz etmektedir. Bu nedenle, başlangıçta biraz zaman almasına rağmen, eğitmenin çevrimiçi platforma açıklayıcı bilgiler yüklemesi gerekir. Bu bilgiler, ödevlerin açıklamaları, gerekli talimatlar, takip edilmesi gereken adımlar, ortak çalışmaya dayalı araçların kullanıma yönergeleri vb.

açıklamaları içerebilir. Bu bilgiler, öğrencilerin dersin uygulanması sırasında sorabileceği ilave soruları azaltacaktır.

Moodle Sanal Sınıf (Zoom)

2021-2022 Akademik yılı Güz Dönemi ile birlikte Bilgi Üniversitesi'nde canlı dersler Moodle'a entegre edilmiş bir sanal sınıf aracı olarak Zoom kullanılmaktadır. Öğrencilerin senkron olarak takip ettikleri bu dersler ayrıca Cloud üzerinde kayıt altına alınabilmektedir. Öğrenciler, Bilgi Learn'deki öğrenci sayfasında dersinizin linkine Sanal Sınıf aracını tıklayarak doğrudan ulaşabilirler. Öğretim elemanı her hafta belirtilen gün ve saat için bir link oluşturabileceği gibi, her hafta aynı gün ve saat için tekrarlanacak canlı dersler için önceden bütün dönem için otomatik olarak haftalık ders linklerini oluşturabilirler (Recurring Meetings).

Zoom Toplantı Odasının temel özellik ve işlevleri şöyle özetlenebilir:

- i. **Video ve Ses Erişimi:** Hem öğretim elemanı hem de öğrencilerin video ve mikrofon erişimine izin verebilir ya da engelleyebilirsiniz. Bu ayarları ders öncesi link oluştururken yapabileceğiniz gibi ders sırasında da gerçekleştirebilirsiniz.
- ii. **Ders Kaydı:** Ders kaydını linki oluştururken önceden otomatik olarak seçebileceğiniz gibi ders esnasında istediğiniz zaman başlatabilir, kaydı durdurabilir, tekrar başlatabilirsiniz. Ders kaydını bilgisayarınıza ya da Cloud'a yapabilirsiniz (Ders kaydının sistem üzerinde YÖK düzenlemeleri gereği resmi olarak arşivlenmesi zorunluluğu olduğundan derslerinizi kaydederken Cloud seçeneğini tıklamanız önemlidir. Ayrıca, öğrencilerin ders kayıtlarına ulaşabilmesi için kayıtların Cloud'da yüklenmiş olması gerekmektedir). Cloud'a kaydedilen dersler, siz dersi/toplantıyı bitirdikten sonra otomatik olarak sisteme düşmüş olacaktır. Ancak, sistemin yoğunluğuna göre bu biraz vakit alabilir. Cloud'a yüklenmiş kayıtları dilerse sonradan bilgisayarınıza indirebilirsiniz. Canlı ders için kullandığınız Zoom Toplantı Odasını ders dışı destek toplantılarınız için kullanabilirsiniz. Bu durumda kayıt yapma zorunluluğunuz yoktur ya da tercih ederseniz bilgisayarınıza kayıt edebilirsiniz.

Canlı ders kayıtları dersi tekrar izlemek isteyen ya da o derse katılamamış öğrenciler için en değerli ders materyal ve kaynaklarıdır. Özellikle öğrencilerin yaşadıkları teknik aksaklıklardan dolayı (ya da özel sebepler) derse katılamamış olma ihtimali göz ardı edilmemelidir (bu pandemi sürecindeki sıkıntılar, teknik problemler, yoğunluk gibi öngörülemeyen birçok sorun dikkate alındığında). Derse katılamayan öğrencilerden ders kayıtlarını izlemeleri, varsa sorularını not etmeleri ve daha önce belirlediğiniz ofis/tutorial saatinde paylaşmalarını isteyebilirsiniz. Asenkron olarak gerçekleştirilmiş ders kayıtları alternatif olarak kullanılabilir. Örneğin, bir canlı ders öncesi öğrenciler ders kaydını (PowerPoint sunum gibi) izleyip canlı derste tartışma, soru-cevap aktivitelerine katılabilirler.

- iii. **Sohbet/Chat:** Öğretim elemanı ve öğrenciler olarak tüm sınıfa ya da kişilere özel mesaj yazabilir, ya da engelleyebilirsiniz.

Sohbet/Chat uygulaması öğrencilerinizin derse katılımını sağlayacak en temel araçlardan biridir. Özellikle kalabalık sınıflarda öğrencilerin sözlü olarak derse katılımını sağlamak hiç kolay değildir. Kaldı ki, önceki bölümlerde de belirtildiği gibi öğrencinin derse katılımı sadece konuşması anlamına gelmez. Ayrıca, sözlü olarak cevap vermeye çekinen utangaç öğrencilerin derse katılımı için iyi bir fırsattır sohbet aracı. Yine de, her ne kadar utangaç olsalar da bu öğrencilerin azami ölçüde konuşmaya teşvik edilmesi önemlidir. Zoom sohbet özelliğini etkin kullanmak için aşağıdaki önerileri dikkate almak faydalı olabilir:

- Derse sözlü ya da chat/sohbet üzerinden mesaj yolu ile katılmayan öğrencileri 'özel/private' mesaj göndererek yumuşak bir şekilde uyarıp teşvik edin.
- Ders esnasında kullanacağınız herhangi bir internet bağlantı linkini öğrencilerin vakit kazanması için sohbet aracından mesaj olarak iletin.
- Uygun olmayan davranışlarla karşılaştığınızda sadece ilgili öğrenciyi 'özel mesaj' göndererek kibarca uyarın. Genel uyarı mesajı kullanmak diğer öğrencilerin hem dikkatini dağıtacak hem de heveslerini kıracaktır. Gerekirse, önceden sohbet aracı kullanımı (etik) kurallarını öğrencilerinizle müzakere edin (ör. dil, üslup, kısa/uzun cevap, vb.)
- Tüm sınıfa bir soru sorduğunuzda öğrencilerinizden hangi araç ile cevap vermelerini bekliyorsanız önceden öğrencilerinize söyleyin. Sohbet aracından yanıt vermelerini bekliyorsanız öğrenci mikrofonlarını sessize alın; sözlü cevap vermelerini istiyorsanız sohbet özelliğini engelleyin. Her ikisinin özellikle böyle durumlarda aynı anda aktif olması karışıklığa sebep olacak, hem siz hem öğrencileriniz için takibi zor olacaktır.
- Tüm sınıfa ders esnasında soru sormak yaygın olarak kullanılan faydalı tekniklerden biridir. Ancak bu durumda en sık karşılaşılan sorunlardan biri soru sorduğunuzda baskın ve göreceli olarak daha güçlü olan öğrenciler hemen cevap verecek, nispeten daha yavaş ve çekingen öğrenciler cevap vermekten kaçınacaklardır. Bu durum hem sözlü hem yazılı cevaplar için geçerlidir. Öğrencilerinizin sorunuza sohbet mesajı ile cevap vermelerini istiyorsanız, önce sohbet erişimini engelleyin (aynı zamanda mikrofona erişimlerini kapatın); sorunuzu sorup makul bir düşünme süresi verin. Ardından sohbet özelliğini aktif hale getirip cevapları alın.
- Ders esnasında mümkün olduğunca sohbet mesajlarını takip edin; fırsat buldukça beğendiğiniz, tüm sınıfın dikkatini çekmesini istediğiniz mesajları sesli olarak sınıfla paylaşın. Mesaj sahibinin ismini mutlaka söyleyin; bu öğrencilerinizi daha çok motive edecektir.
- Kalabalık sınıflarda tüm sohbet mesajlarını takip etmek kolay olmayacaktır. Bu sebeple, öğrencilere dersten sonra mesajları tekrar gözden geçireceğinizi atladığınız bir şeyler olursa daha sonra onlarla paylaşacağınızı söyleyin. Bir sonraki derste önemli gördüğünüz birkaç mesajı, varsa cevaplanmamış soruyu paylaşın. Bunun için ayarlardan sohbet mesajlarını kaydetme özelliğini kullanın. Alternatif olarak, mesajları takip için her ders bir ya da birkaç öğrenciyi görevlendirin ve sizin kaçırdığınız önemli bir mesaj/soru varsa not almalarını ve ders sonunda sizinle paylaşmalarını isteyin. Böylece en azından bu öğrenciler için alternatif bir derse katılım fırsatı yaratmış olacaksınız. Dersin farklı aşamalarında farklı öğrencileri bu iş için görevlendirin.

iv. **Bekleme Odası / Waiting Room:** Önceden ders linkini oluştururken ya da alternatif olarak ders esnasında öğrencilerinizi bekleme odasında tutabilirsiniz. Ders öncesi bu seçenek tercih

edilmişse öğrencileriniz canlı ders odasının linkine girdiklerinde bekleme odasına alınacak ve sizin 'Kabul/Admit' etmenizi bekleyeceklerdir.

- v. **Ekran Paylaşımı/Share Screen:** Bu uygulama ile bilgisayar ekranınızı doğrudan paylaşabileceğiniz gibi bilgisayarınızdaki herhangi bir dosyayı (Word, PowerPoint, PDF vb. dosyası gibi) paylaşabilirsiniz. Ayrıca ekran paylaşımı uygulaması aracılığı ile Tahta/Whiteboard aracını aynı yüz yüze bir sınıfta kullanılan yazı tahtası gibi kullanabilirsiniz.

Ekran/dosya paylaşımını öğrencilere de açmak katılımı artıracaktır. Örneğin, bir grup çalışmasının sonuçlarını rapor halinde bir Word/PowerPoint sunum dosyası ile tüm sınıfla paylaşabilirler. Aynı şekilde paylaştığınız Whiteboard (Tahta) üzerinde öğrenciler de katkıda bulunabilirler.

- vi. **Breakout Rooms (Ara Odalar):** Grup çalışmaları, proje, tartışma gibi etkinlikler için sınıfınızı gruplara bölebilir, her bir grubu bir odaya gönderebilirsiniz. Grupları otomatik olarak ya da manuel olarak oluşturabilirsiniz. Otomatik gruplamayı seçip oda sayısına karar verdiğinizde sistem o an katılımcı olarak görünen öğrencileriniz eşit olarak (+1, -1) gruplara/odalara dağıtacaktır. Öğrenciler atandıkları odalara 'join' seçeneğini tıklayarak katılacaklardır. Ancak, katılımcıların belirlenen odalara gittiğinden emin olmak için 'Katılımcı Listesi' ve/veya Ana Oda (Main Room) ekranından takip etmeniz ve katılmayanları uyarmanız gerekmektedir. Dilediğinizde katılımcı listenizden istediğiniz öğrenci ya da öğrencileri başka bir odaya manuel olarak aktarabilirsiniz. Bu özellikle gruplardaki öğrenci dağılımı ve sayısı makul olmadığı durumlarda tavsiye edilir. Öğrenciler Ara Odalarda çalışırken rasgele istediğiniz odaya istediğiniz zaman katılabilir ve gözlem yapabilirsiniz. Yine seçeneklerden grupların odalarda kalacağı süreyi belirleyebilirsiniz. Süre bitiminde tüm gruplar Ana Odaya döneceklerdir. Şu noktayı özellikle hatırlatmak isteriz: sistem sadece Ana Odadaki etkinlikleri kaydetmektedir; Ara Odalarda kayıt özelliği yoktur.

Çevrimiçi canlı derslerde aktif katılım ve öğrenciler arasında iletişim ve etkileşim özellikle kalabalık sınıflarda çok kolay sağlanabilecek bir şey değildir ve en temel sıkıntılardan biri olarak karşımıza çıkan bir sorundur. Zoom Toplantı Odasındaki Ara Odalar özelliğini kullanarak derse katılım ve etkileşim artırılabilir. Özellikle kalabalık bir grup önünde sözlü katılım tüm öğrenciler için mümkün değildir. Daha küçük gruplar halinde daha çok öğrencinin aktif katılımı (özellikle çekingen öğrenciler) sağlanacaktır. Ara Oda aktivitelerinin pedagojik olarak etkin kullanımı için şu noktalara dikkat edilmesi önerilebilir:

- Grupları oluştururken o anki katılımcı sayısına dikkat edip, aktivitenin özelliklerine de uygun olarak, grup/oda sayısını ve her bir odada bulunacak öğrenci sayısını belirleyin. Öğrenciler atandıkları odalara gidip aktiveye başladıktan sonra Ara Odalar listelerindeki öğrencilerin sayısını gözlemleyip gerekirse az sayıda katılımcı bulunan öğrencileri (bazı öğrenciler sonradan sistemden düşebilir, ayrılabilir) başka odalara gönderin.
- Öğrenciler daha önce Ara Odalarda etkinlik deneyimi edinmemiş olabilirler; bu sebeple önceden Ara Oda kullanımı üzerine öğrencilerinize bilgi verin; gerekirse Ara Oda kurallarını belirleyip öğrencilerle paylaşın. Bu kuralları, alışkanlık haline gelinceye kadar her Ara Oda aktivitesi öncesi hatırlatın.

- Her grup çalışmalarında olduğu gibi Ara Oda aktivitelerinde sıklıkla karşılaştığımız en temel sorun bazı öğrencilerin grubun hakimiyetini ele geçirmesi diğerlerinin sessiz kalmasıdır. Bunu engellemenin en temel yollarından biri her bir odadaki öğrencilere farklı rol, görev ve sorumluluklar vermektir. Örneğin öğrencilere odaya gittiklerinde ilk iş olarak bir grup sözcüsü, bir moderatör, sekreter, editör vb. seçmelerini isteyebilirsiniz.
 - Gruplar atandıkları odalara gittikten ve aktivite başladıktan sonra makul bir süre Ana Odada kalın (her öğrencinin odalara gittiğinden emin olmak, öğrencilerin odalarda bir şeyler konuşmalarına yeterli zaman vermek için). Aktivite boyunca zaman elverdiğince rasgele odalara katılın. Odaya girdiğinizde hemen müdahale etmeyin; dinleyin ve katılımı gözlemleyin. Gerekliğinde bir katılımcı gibi destek olun; gerektiğinde ilave sorularınızla grup üyelerini yönlendirin. Daha sonra paylaşmak istediğiniz notlar alın. Sizin gruplara rasgele ziyaretiniz öğrencilerinizin tetikte olmasını sağlayacak ve her an gelebileceğinizi bilecektir. Bu nedenle bunu alışkanlık haline getirin.
 - Ara Odalar özellikle tartışma, kişisel fikirleri paylaşma, bir probleme ortak çözüm bulma, ortak karara varma vb. becerilerin gelişmesine olanak veren bu tür aktiviteler için uygun bir platformdur. Bir Ara Oda aktivitesinin adımları şu şekilde tasarlanabilir (örnek):
Adım 1: (Ana Oda) Bir tartışma konusu/sorusu verin ve öğrencilerin konu üzerinde fikirlerini cevaplarını düşünmeleri için bireysel zaman verin. Bu aşamada mikrofon ve sohbet özelliklerini engelleyin.
Adım 2: (Ara Odalar) Öğrencileri uygun gördüğünüz metot ile (otomatik/manuel) gruplayıp odalara gönderin. Her bir grup içinde yukarıda belirtildiği gibi öğrencilere farklı görevler verin (rol seçimini grup üyelerine bırakabilirsiniz). Ayrıca, aktivitenin nasıl yapılacağı, amaçları, kuralları, süre ve beklentiler hakkında bilgilendirin. Verdiğiniz makul süre içerisinde odaları ziyaret ederek gözlemleyin; gerektiğinde geri bildirim vermek üzere notlar alın.
Adım 3: Öğrenciler Ana Odaya döndüğünde grup sözcülerinden raporlamalarını isteyin (ör. neler konuşuldu, tartışıldı, kim ne dedi, grup olarak hangi karara varıldı, neden, vb.?). Bu esnada diğer grupların dinlemelerini isteyip o grubun fikirlerine katılıp katılmadıklarını ve nedenini sorabilirsiniz. Diğer öğrencilere dinlemek için bir amaç verilmesi önemlidir.
 - Ara Oda aktiviteleri öğrencilerin hazır olma ve alışkanlık durumları dikkate alındığında ilk zamanlarda başarılı olamayabilir ve beklenen verimi alamayabilirsiniz. Bu noktada en önemli olan şey tutarlı olmak ve bu tür aktivitelerden vazgeçmemektir. Hatta farklı zamanlarda benzer bir aktiviteyi tekrarlamak faydalı olabilir. Aynı sorun yüz yüze grup çalışmalarında da karşılaşılan bir durumdur.
- vii. **Anket/Polls:** Ders sırasında uygulamak üzere önceden anket hazırlayabilirsiniz. Bunun için ilgili gün/saatteki dersinizin Ana Odasına gidip 'Polls' aracını tıklayarak anketinizi oluşturmaya başlayabilirsiniz. Anketinize istediğiniz kadar soru ekleyebilir her bir sorunun cevabı için bir ya da daha fazla seçenek tercihi sunabilirsiniz. Anket sorularınızı hazırladıktan sonra 'Kaydet' seçeneğini tıkladığınızda, toplantıyı sona erdirmeniz durumunda bile daha sonra tekrar toplantı odasına girdiğinizde erişilebilir olacaktır. İlgili oturum linkine ait anketinizi istediğiniz zaman Zoom ana sayfanızda yeniden düzenleyebilir tekrar kaydedebilirsiniz.

Zoom Anket aracı pedagojik amaçla çevrimiçi bir dersin başında o dersteki içerikle ilgili öğrencilerin fikir ve görüşlerini almak, dersin ortasında öğrencinin neyi anlayıp anlamadığını test etmek, dersin sonunda anlaşılmayan noktaları belirlemek (öğretim elemanına geri bildirim amacıyla) gibi farklı amaçlarla kullanılabilir. Anket sonuçları siz anketi sonlandırıp sınıfla paylaşılıncaya kadar öğrenciler tarafından görülemeyecektir. Dolayısı ile sonuçları paylaşmadan önce öğrencilerin sonuçlarla ilgili tahminlerini almak faydalı bir tartışma aktivitesi olabilir, merak uyandıracığı için öğrenciyi derse daha çok çekebilir.

- viii. **Zoom Annotation/Kalem Aracı:** Bu araç öğretim elemanının Zoom üzerinde ekranda paylaştığı 'beyaz tahta', bir 'Word/PDF dokümanı' ya da bir 'resim' üzerinde öğrencilerin yazı yazmalarını sağlayan bir araçtır. Bu özelliği ile, öğrencinin derse aktif katılımını artırır ve öğrenciyi motive eder. En önemlisi de 'akran öğrenimi, öğrenciler arası etkileşim' bakımından oldukça faydalıdır. Dersin her aşamasında öğretim elemanı uygun gördüğünde 'Kalem' özelliğini aktif hale getirebilir ya da engelleyebilir. Annotation/Kalem aracı şu pedagojik amaçlarla kullanılabilir:
- Dersin başında o günkü dersin konusu ile ilgili öğrencilerin ne bildiğini test etmek için bir beyin fırtınası aktivitesi,
 - Dersin sonunda öğrencilerin ne anladığını neler hatırladığını test etme aktivitesi,
 - Dersin her hangi bir aşamasında Soru-Cevap oturumu,
 - Bir Ara Oda aktivitesi sonrası Grup Sunumu.
 - Ekran üzerinde tüm öğrenci (ve öğretim elemanının yazdıklarını kaydedebilirsiniz).

Annotation/Kalem Aracının Kullanımına İlişkin Olası Sorunlar ve Öneriler:

Annotation/Kalem aracı özellikle çok kalabalık sınıflarda ekran üzerinde son derece karmaşık ve düzensiz bir görüntü yaratabilir, öğrenciler birbirlerinin yazılarının üzerine denk gelecek şekilde yazabilirler. Bu sebeple, Kalem aracı faydalı bir araç olmaktan çıkabilir ve öğretim elemanı kontrolü kaybedebilir. Öğrencilerin özgürce beyin fırtınası yapmasını, onları ders başında derse çekmek ve katılımını sağlamak için bu pek önemli değildir; ancak daha önemli içerik paylaşımı için düzenli, anlaşılır ve organize bir görüntü öğrencilerin takibi için dikkat edilmesi gereken bir unsurdur. Bunu sağlamak için öğretim elemanı belli işaretlemeler (imler, kutucuklar, sütunlar vb.) ile öğrencileri nereye nasıl yazabilecekleri konusunda yönlendirebilir; ayrıca, zaman zaman öğrencilerin yazdıklarını bizzat kendisi ekran üzerinde düzenleyebilir. Yine çok kalabalık sınıflarda gruptan sadece bir kişinin yazmasını, belli sütunlara belli öğrencilerin yazmasını isteyerek daha düzenli bir görünümün oluşmasını sağlayabilir. Karşılaşılabilecek bir diğer sorun, öğrencilerin istenmedik zamanlarda (örneğin siz ekranda paylaştığınız sunumunuza devam ederken) 'kalem' aracını olur olmaz kullanma riskidir. Bunu önlemek için 'Annotation/Kalem' aracını belli bir aktivite ve amaçla sınırlayın ve sonrasında Kalem aracının öğrenciler tarafından kullanımını 'engellemeyi' unutmayın. Son olarak, öğrencilerin 'Kalem' aracını kullanma konusunda eğitilmeleri ve bir takım kuralların belirlenmesi faydalı olacaktır.

- ix. **Güvenlik/Security:** Yukarıda belirtilen bazı ayarları (ör. Bekleme Odası) dersinizin linkini oluştururken önceden yapabileceğiniz gibi, ders esnasında Güvenlik/Security aracını

kullanarak da yapabilirsiniz (ör. Bekleme Odasını Aktifleştir/İptal et, Katılımcıların dosya paylaşmasına izin ver, Sohbet mesajlarına izin ver/engelle, vb.)

- x. **Oturum Yöneticisi / Host:** Dersin öğretim elemanı olarak toplantının varsayılan yönetici siz olup ders/toplantı esnasında katılımcı listesindeki seçtiğiniz öğrenciyi toplantı yöneticisi (host) atayabilir ve tüm yetkilerinizi devredebilirsiniz.
- xi. **Eş-yönetici (Co-host):** Bir öğrenci ve bazı öğrencileri eş-yönetici olarak atayıp, yetkilerinizi kısmen devredebilirsiniz (ör. ekran paylaşma).

Pedagojik açıdan öğrencinin derse katılımını artırmak, öğrenci motivasyonunu yükseltmek için uygun olduğunda belli öğrencilere kısa süreli (ör. bir aktivite süresince) toplantı/oturum yöneticiliği yetkisini vermek iyi bir uygulama olabilir. Böylece öğrencilerde sorumluluk, özgüven duygusunun gelişimine katkıda bulunulabilir.

Yukarıda da görüldüğü gibi Zoom üzerinde gerçekleştirilen senkron ve asenkron dersler çevrimiçi derslerin ana unsurlarından biridir; ancak ders tasarımı için tek başına anlamlı ve yeterli değildir. Haftanın belli bir gün/saatinde yapılan derslerle sınırlı bir yaklaşım etkin öğretim/öğrenme ortamı sağlamayacaktır. Etkin bir ders tasarımında öğrencinin sürecin tamamına aktif olarak katılabilmesi sağlanmalıdır. Bunun için canlı ders öncesi ve sonrası tamamlayıcı aktivitelerle süreci pekiştirmek gereklidir (bk. 'Çevrimiçi Ders Tasarımı Modelleri'). Böyle bir bütüncül yaklaşım sayesinde öğrenciyi sürece tümüyle dahil etmek mümkün olacaktır. Özellikle tüm derslerin tamamen çevrimiçi olduğu bir durumda öğrencilerin sınırlı ders saatleri ile öğrenme sürecine odaklanmaları çok zor olacaktır. Öğrencilerin, özellikle ön lisans ve lisans öğrencilerin daha fazla yönlendirmeye ihtiyacı vardır. Bunu sağlamanın en temel yolu çevrimiçi canlı derslerin Moodle üzerindeki diğer asenkron araçların kullanımıyla desteklenmesi kaçınılmaz bir ihtiyaçtır. Öğrencilerin yakından takip edilmesi, sürekli yönlendirilmeleri ve teşvik edilmeleri şarttır.

Çevrimiçi Derslerde (Senkron ve Asenkron) Öğrenci Katılımı ve Takibi

Yüz yüze derslerde öğrencilerin derse devamını (fizikse olarak) ve derse katılımını gözlemlemek ve takip etmek çevrimiçi derslere oranla daha kolaydır. Bu durum çevrimiçi derslerde öğretim elemanları için daha zor gelebilir. Moodle üzerinde yapılan resmi sınavlar, ödevler dışında devam ve katılımı resmi olarak listelemek ve belgelemek başlı başına bir sorun gibi algılanabilir. Ancak, Moodle üzerinde 'Katılımcılar' listesinde tüm öğrencilerin en son erişiminin üzerinden ne kadar süre geçtiği bilgisi yer alır. Ana listede öğrenci ismine tıkladığında, öğrencinin Moodle'a aktif erişimine ilişkin her türlü bilgiye 'Raporlar' başlığının altında ulaşılabilir (Ör. 'Bugünün kayıtları, Bütün Kayıtlar, özet rapor, Notlara genel bakış).

Öğrenciye ait tüm bilgilerin bulunduğu Bütün Kayıtlar altında Moodle üzerindeki öğrencinin tüm etkinliklere ilişkin erişim zaman bilgilerine (ör. ders modülü görüntüleme, dosya görüntüleme, sınav inceleme, puanlama raporu inceleme, vb.) 'Etkinlik Adı' listesinden ulaşılabilir. Bu listede genel bir

ifade olarak yer alan 'Ders Görüntüldü' bilgisi öğrencinin dersin ana sayfasına giriş yapıldığını gösterir. 'Ders Modülü Görüntüldü' sekmesine tıklanıldığında, öğrenci tarafından açılmış olan bir etkinlik ya da indirilmiş olan bir dosyanın ne olduğu bilgisine ulaşılır.

'Özet Rapor' öğrencinin kronolojik olarak erişim gerçekleştirdiği içerik ve etkinliklerin listesini gösterir (ör. sırasıyla her 'hafta' için). Ayrıca, listede öğrencinin erişim yapmadığı her bir içerik ya da etkinlik adı altında 'Hiç Görülmemiş' bilgisi yer alır.

Ayrıca katılımcılar listesindeki her bir öğrenciye özel 'mesaj' ya da 'seçilen öğrencilere toplu mesaj' gönderilebilir.

Katılımcılar listesindeki raporlar ve kayıtlardan elde edilen veriler öğretim elemanına çok değerli ipuçları sunmaktadır. Dahası buradan edilecek veriler sayesinde öğretim elemanı tüm sınıfın genel performansı ve her bir öğrenci için elde edilen erişim verileri ile öğrencilerin akademik başarı arasındaki ilişkiyi gözleme ve değerlendirme fırsatı elde edilecektir. Bu anlamda, elde edilen bu veriler çok sağlıklı ve anlamlı sınıf içi araştırma aracı olarak kullanılabilir. Bu verileri anonim olarak öğrencilerle zaman zaman paylaşmak, performansı düşük öğrencileri bireysel olarak takip etmek ve zamanında uyararak, performansı yüksek öğrencileri bizzat takdir etmek (hatta tüm sınıfla bu öğrencilerin isimlerini paylaşmak) başarılı bir 'ders yönetimine' büyük katkı sağlayacaktır.

ÇEVİRİMİÇİ ÖLÇME-DEĞERLENDİRME VE GERİ BİLDİRİM

Etkin öğretimin gerçekleştirilip gerçekleştirilmediğinin, öğrenme kazanımlarına ne ölçüde ulaşıldığının göstergesi olarak ölçme ve değerlendirme eğitim etkinliklerinin en önemli unsurlarından biridir. Bu bölümde gerek yüz yüze gerekse çevrimiçi eğitimde 'Ölçme-Değerlendirmenin temel unsurlarına genel bir bakışın ardından çevrimiçi eğitimde 'Ölçme-Değerlendirme ve Geri bildirim' yöntem ve tekniklerine değinilecektir.

Ölçme-Değerlendirme Türleri ve Amaçları

1. *Biçimlendirici Değerlendirme (Formative Assessment)*: Bütün bir ders ve akademik dönem boyunca dersin kazanımlarına ulaşıp ulaşılamadığının bir göstergesi olarak gerçekleştirilen geri bildirim amaçlı her türlü eğitim etkinliklerinin yer aldığı bir süreçtir. Bu bağlamda, biçimlendirici bir değerlendirmeyi belli araç, yöntem ve türlerle sınırlandırmak mümkün değildir. Dersin başında bir önceki dersle ilgili 2-3 soruluk kısa bir sınav, dersin ortasına anlamayı test etmek için küçük bir çevrimiçi araç aktivitesi, dersin sonunda öğrencilerin ne öğrendiklerini bir cümleyle özetlemesi bile bu amaca hizmet eden bir araç, yöntem veya teknik olabilir. Not verme kaygısından uzak, belli bir zamanı ve yeri olmayan her türlü eğitim etkinliği biçimlendirici değerlendirme sürecinin bir parçası olabilir. İster yüz yüze ister çevrimiçi olsun, süreç odaklı bir yaklaşım olan biçimlendirici değerlendirme öğretim elemanına öğrenmenin ne ölçüde gerçekleştiğini, ne tür eksiklikler olduğunu gösteren ve bir sonraki aşamada ne gibi önlem, değişiklik ve planlama yapması gerektiği konusunda ışık tutan oldukça değerli veriler sunar.

2. *Özetleyici/Formal Değerlendirme (Summative Assessment)*: Eğitim etkinliklerinin belli bir aşamasında (ör. dönem ortası, dönem sonu), öğrenmeyi test etmeyi amaçlayan, öğrencinin başarı düzeyine karar vermede kullanılan sonuç odaklı her türlü sınav, ödev/proje Özetleyici/Summative Değerlendirmeyi oluşturur. 'İleriye yönelik' amaca hizmet eden 'Biçimlendirici' değerlendirmenin aksine, 'Özetleyici' değerlendirmenin 'geriye/geçmişe yönelik' olduğu söylenebilir.

Ölçme-Değerlendirme yaparken şu noktalar dikkate alınmalıdır:

- Ölçme-değerlendirme yöntem ve araçları dersin 'Öğrenme Kazanımlarını' test etmelidir.
- Sınavların (not verme amaçlı) öğrenme üzerindeki potansiyel olumsuz etkisi (Backwash Effect) dikkate alınmalıdır. Diğer bir deyişle, 'Sınav için Öğretme' ile 'Öğretmek için Sınav' arasındaki fark gözetilmelidir.
- Hangi amaçla kullanılırsa kullanılsın, değerlendirme öğretim elemanı için bir geri bildirim fırsatı ve bir sonraki eğitim etkinliklerini planlarken dikkate alacağı bir araç olmalıdır.

Çevrimiçi Ölçme Değerlendirme Araçları

Moodle üzerinde gerek 'Biçimleyici Değerlendirme' gerekse 'Özetleyici Değerlendirme' amacıyla kullanılabilecek araç ve kaynaklar bulunmaktadır. Şimdi bunlara kısaca bakalım:

Sınav/Quiz Aracı:

Moodle Sınav aracı Çoktan Seçmeli, Doğru-Yanlış, Eşleştirme, Yazılı, Kısa Cevap gibi çok temel bilindik soru tiplerinin yanı sıra, hazırlanışları bakımından nispeten karmaşık görünen Tümüleşik Yanıtlar (Embedded – Cloze), Sürükle Bırak (Metne, Resme Sürükle Bırak, İşaretleyiciyi Sürükle Bırak), Eksik Kelimeleri Seç gibi soru tipleri bulunmaktadır. Ayrıca, sayısal ders içerikleri için tasarlanmış 'Hesaplanmış, Basit Hesaplanmış, Hesaplanmış Çoklu Seçim' soru tipleri bulunmaktadır. Son olarak, daha önce hazırlanmış 'Kısa Cevap' sorulardan otomatik olarak istenilen sayıda 'Rastgele Kısa Cevap Eşleştirme' tarzında soru hazırlamak mümkündür. Bu sınav soruları tiplerinde hazırlanan her bir soru, daha sonra kullanılabilmesi için 'Soru Bankasına' doğrudan kaydedilmektedir.

Moodle Sınav Aracı hem 'Biçimlendirici Değerlendirme' hem de 'Özetleyici Değerlendirme' amacıyla kullanılabilir. Dahası, bu araç üzerinde hazırlanan bir sınav 'Değerlendirme' amacının dışında bir 'Öğrenme ve Ders Aktivitesi' amacıyla ders planlamasının bir parçası olabilir. Özellikle, bu araç 'Biçimlendirici Değerlendirme' ve/veya 'Öğrenme Aktivitesi' amacıyla kullanıldığında pedagojik olarak şu noktalar göz önünde bulundurulmalıdır:

- Sınav aracı öğrenmenin ne ölçüde gerçekleştiğini belirleyen bir geri bildirim aracı olabilir.
- Bu amaçla hazırlanan sınavlar bir ders sonrası o derste ne öğrenildiğini, ne kadar öğrenildiğini, öğrencilerin nerelerde güçlük çektiğini belirlemeye yardımcı olur.
- Bu araç, bir ders öncesi aktarılacak dersin içeriği ile ilgili öğrencinin ar bilgisini test etmek amacıyla kullanılabilir.
- Bu araç üzerinde hazırlanacak sınavlar mümkün olduğunca kısa olmalıdır. Bu sayede daha sık sınav verilebilir.
- Not verme, öğrencinin kopya çekme kaygısı olmayacağı için öğrenciye birden fazla deneme hakkı verilmesi önerilir.
- Öğrenmeyi test edeceğiniz için bazı soruları öğrencilerin hazırlamasını isteyebilirsiniz.
- Notlandırma amacı olmadığı için bazı öğrencilerin bu tür sınav/görevleri yapmama eğiliminde olması temel bir sıkıntı olabilir. Öğrenciyi teşvik amacıyla bu tür sınavların küçük 'derse katılım' puanları olarak değerlendirmeye alınması faydalı olabilir. Ayrıca, bu tür görevleri cazip hale getirmek için görsellerle (video/ses, resim, karikatür) desteklemek, öğrencinin bilgiyi kişiselleştirebileceği kendisi ile ilgili deneyim, bilgi, tutum ve düşüncelerini ifade edebileceği sorular ve hatta ilgi çekici sorular sormak yerinde olur. Aslında bu ister 'Biçimlendirici' isterse 'Özetleyici' değerlendirme olsun her türlü ölçme-değerlendirme ve 'öğrenme' aktiviteleri için geçerlidir.
- Bu amaçla hazırlanan sınavların öğrenmeyi pekiştirmesi için araç üzerinde öğrenciye detaylı bir geri bildirim, açıklama ve cevap anahtarı sağlanması önemlidir.
- 'Ders öncesi' verilen bir sınav aynen 'Ders sonrası' verilerek öğrencinin ders öncesi ne bildiği ile ders sonrası ne öğrendiği karşılaştırılabilir (soru ve seçeneklerin yerleri farklı olabilir, sorularda birkaç ufak değişiklik yapılabilir).

Yukarıda belirtilen Moodle Çevrimiçi Sınav Aracına destek olabilecek ve özellikle 'Biçimlendirici Değerlendirme' amacına hizmet eden Quizizz, Socrative, Quizizz, Mentimeter gibi harici yenilikçi birçok mobil çevrimiçi araç ders öncesi, ders esansında ve ders sonrasında kullanılabilir (Bk. 'Öğrencinin Derse Katılımını Destekleyecek Yenilikçi Çevrimiçi ve Mobil Uygulamalar').

Ödev Aracı:

Ödev Aracı hem 'Biçimlendirici' (Kısa ödevler) hem de 'Özetleyici' değerlendirme amacı için kullanılabilir. Bu aracı hangi amaçla kullanırsanız kullanın, 'Sınav Aracında' olduğu gibi doğrudan bir 'Cevap Anahtarı' olmayacağı ve değerlendirmenin 'objektif' olmasının güçlüğü dikkate alındığında bir Değerlendirme Şablonu oluşturulması esastır (Bk. 'Değerlendirme Şablonu – Ne, Neden ve Nasıl' ve 'Çevrimiçi Ödevlerde Değerlendirme Şablonu').

Turnitin Ödevi 2 Aracı:

Turnitin öğrencinin teslim ettiği bir yazılı dokümanda (ödev) intihal olup olmadığını tespit etmekten ziyade öğrenci çalışmasının Moodle'daki veri tabanında yer alan kaynaklarla ne oranda 'benzer' olduğunu denetleyen ve raporlaştıran bir programdır. Farklı renklerle kodlanmış 'benzerlik' oranları doğrudan ödev notunu belirleyen bir unsur değildir. Bu oranlar öğretim elemanının (ya da kurum/program) kendi belirlediği kriterlere göre yorumlayıp değerlendireceği ve kullanabileceği verileri sağlar. Şüphesiz, bu derece akademik çerçevede değerlendirme programının kullanıldığı ödev Formal bir değerlendirmede aracı olarak düşünülmemelidir. Diğer bir deyişle, bir Turnitin ödevi geri bildirim amaçlı 'biçimlendirici' değerlendirme için gerekli olmayabilir.

Anketler:

Anketler tamamıyla 'Geri bildirim' amacıyla kullanılacak araçlardır. Moodle öğretim elemanına bir ders için farklı amaç ve yöntemlerle geri bildirim alabileceği anket alternatifleri sunmaktadır. Bu araçlar şu şekilde özetlenebilir:

- *Mini Anket (Choice) Aracı:* Bir ders ile ilgili kısa genel geri bildirim almak için uygun bir araçtır. Öğretim elemanı istediği sayıda seçenekler oluşturarak tek bir soruluk kısa anket oluşturabilir. Kısa anket yoluyla öğrencilerin ders sonunda 'nasıl hissettiklerini, dersi ne oranda öğrendiklerini' sorabilirsiniz. Ayrıca bu araç ders içeriği ile ilgili 'ne öğrendiklerini' test etmek için de kullanılabilir.
- *Geri bildirim (Feedback) Aracı:* Tek soruluk seçenekli Mini Anket (Choice) aracından farklı olarak, Geri bildirim aracında öğretim elemanı farklı soru tipleri ekleyerek (çoktan seçmeli, açık uçlu kısa metin cevap, uzun metin cevap, vb.) daha detaylı geri bildirim alabilir. Ders sonu öğrencilerin öğrenme deneyimleri ile ilgili sorular sorulabileceği gibi, bu araç üzerinde dersin içeriği ile ilgili kısa bir değerlendirme yapılabilir.
- *Hazır Ölçekli Anketler (Survey):* Moodle beş farklı hazır ölçekli anket sunmaktadır. Bu anketler standart sorulardan oluşmaktadır ve öğretim elemanı soru ekleme, çıkarma ve düzenleme

yapamaz. Ayrıca bu anketler genel olarak detaylı oldukları için yıl/dönem sonu genel geri bildirim amaçlı kullanılması tavsiye edilebilir. Alternatif olarak, öğretim elemanı uygun soruları seçerek yukarıda bahsedilen diğer iki anket aracında (Mini Anket ve Geri bildirim Araçları) kullanabilir.

Asenkron ve/veya senkron olarak kullanılacak bazı anket araçları Survey Monkey, Easypolls; Polleverywhere, Typeform gibi aynı zamanda öğrencilerin ilgilerini çekebilecek ve katılımı artıracak araçlardır. Zoom üzerinde çevrimiçi canlı ders esnasında kullanılacak en pratik araç şüphesiz 'Zoom Poll (Anket)' aracıdır.

H5P Interactive Content (Etkileşimsel İçerik) Aracı:

Öncelikle, Moodle'a entegre edilmiş bir aktivite aracı olarak yer alan H5P aracını salt bir değerlendirme aracı olarak değil, başlı başına çok yönlü bir 'içerik hazırlama' aracı olarak ele almak gerekir. Bu sebeple, bu bölümünde farklı amaç ve kullanımlara hizmet eden ve en önemlisi birçok aktivite aracının bir arada kullanılacağı bir 'ders hazırlama' platformu olan H5P aracı detaylı olarak incelenmiştir.

H5P içeriğin interaktif bir şekilde aktarılmasını sağlayan bir içerik paylaşım aracıdır. Bu araç üzerinde temel olarak şunları yapmak mümkündür:

- Course Presentation (Ders Sunumu) hazırlamak
- Interactive Video (Etkileşimli Video) aktivitesi hazırlamak
- Diğer H5P araçları kullanarak farklı aktivite türleri hazırlamak (Bk. "Diğer H5P Araçları ve Aktiviteler")

Aşağıda bu aracın detaylı kullanım amaç ve uygulamaları açıklanmaktadır.

H5P Course Presentation (Ders Sunum) Aracı

Course Presentation (Ders Sunumu): H5P aracının sağladığı özellikleri kullanarak bir ders sunumu hazırlayabilirsiniz. Bağımsız Mini Sınav/Alıştırma araçlarını Sunum Materyalinizin içine ekleyebilirsiniz. Tek bir Video aktivitesi oluşturmak için kullandığınız 'Etkileşimli Video' aracını sunum materyaliniz içinde de hazırlayabilirsiniz. Hazırladığınız sunum slaytları ekranında, sunum içerisine eklediğiniz H5P aktiviteleri (Bk. 'Diğer H5P Araçları ve Aktiviteler') işaretlenmiş olarak görebilirsiniz. Siz ve öğrencileriniz, hazırlanan bu sunumu bilgisayarınıza indirebilir ya da doğrudan çıktısını alabilirsiniz. Öğrencileriniz sunum materyali üzerindeki aktiviteleri tamamladıkları takdirde, bilgisayarlarına aktiviteler için verdikleri yanıtları ve doğru cevapları da içeren bir kopyasını indirebileceklerdir.

H5P Ders Sunum Aracının Pedagojik Olarak Kullanımı

Bazı durumlarda öğretim elemanı bir ders sunum materyalini önceden öğrencilerin kullanımına açmayı tercih edebilir. Ancak ders öncesinde ders sunum materyalini yüklemek ve öğrencilerden sunum materyalini inceleyip derse hazır gelmelerini istemek pedagojik açıdan doğru bir yaklaşım değildir. Ayrıca, ders öncesi paylaşılacak sunumun canlı derste içerik ne kadarını ya da hangisini kapsayacağı, kısacası sunumun ne amaçla paylaşılacağı son derece önemlidir. Salt içerik sunmak yeterli olmayacağı gibi öğrencilerin gerçekten bu materyal ile ders öncesi 'ne yapmaları' gerektiği belirtilmezse büyük bir olasılıkla öğrenciler bu içeriğe bakmayacaktır; daha da önemlisi, öğretim elemanı bu sunum içeriğine öğrencilerin bakıp bakmadığını, kimlerin baktığını bilemeyecektir.

PowerPoint vb. sunum araçları üzerinde hazırlanmış ders içeriği sunum materyali yukarıda belirtilen sebeplerle ders öncesi paylaşıldığında pek uygun bir uygulama olmayabilir. Zira öğretim elemanı paylaşılan içerik ile ilgili ayrıca bir takım araç ve etkinlik/aktiviteler kullanarak öğrencilere bir takım görevler vermeli ve ders öncesi bunların yapılıp yapılmadığını takip etmelidir.

Moodle'a entegre edilmiş olan H5P aracı tüm bunları bir arada yapma olanağı sağlayan bir platformdur. Öğretim elemanı, canlı dersin içeriğinin bir kısmını (ör. teorik bilgi, ön bilgi) H5P aracı sunum özelliklerini kullanarak sunum materyalini hazırlayabilir ve bu sunum üzerinde öğrencinin 'materyal ile etkileşim' kurabilmesi için yine H5P'nin sunduğu farklı araçları kullanarak sunum içerisine çevrimiçi etkinlik/aktiviteler ekleyebilir.

H5P Sunum aracı ile içerik paylaşırken şu noktalar dikkate alınmalıdır:

- H5P üzerinde hazırlanan ve paylaşılan içerik mutlaka bu araç üzerindeki diğer araçlar yoluyla hazırlanacak aktivitelerle desteklenmeli ve öğrencilere bu sunum materyalini kullanırken bir amaç ve görev verilmelidir.
- Canlı derste (Çevrimiçi ya da Yüz yüze) kullanılacak (eğer varsa) ders sunum materyalinin aynısı olmamalıdır.
- Sunum içeriği ve eklenen aktiveler ile canlı ders içerik ve aktivitelerle uyum içinde birbirini tamamlayıcı olmalı.
- Sunum içeriği çok detaylı olmamalıdır. Az sayıda kısa ve öz slaytlar kullanılmalı, öğrenciyi sıkacak bilgi bombardımanı şeklinde olmamalıdır.
- Sunum içerisine eklenecek çevrimiçi asenkron aktivitelerin sayısı/türü çok fazla olmamalıdır (örneğin bir Çoktan Seçmeli aktivitede 3-4 soru).

H5P Interactive Video (Etkileşimsel Video)

Eklediğiniz bir video üzerinde videonun istediğiniz yerde durdurup 'Çoktan Seçmeli ve Boşluk Doldurma, Doğru/Yanlış, Sürükle ve Bırak, Özetleme' soruları hazırlayabilirsiniz. Bu özelliği ile yine Moodle'a bir Etkinlik/Aktivite aracı olarak entegre edilmiş Edpuzzle'a benzetilmektedir (Bk. 'Öğrencinin Derse Katılımını Destekleyecek Yenilikçi Çevrimiçi ve Mobil Uygulamalar/ Edpuzzle'). Etkileşimli Video aktivitesini bağımsız olarak bu özellik üzerinde hazırlayabileceğiniz gibi bu aracı Course Presentation (Ders Sunumu) içerisine entegre edilmiş bir aktivite olarak tasarlayabilirsiniz. Ayrıca, 'Crossroads (Yol

Ayrımı) özelliği ile videonun belli bir kısmına öğrenciyi yönlendirebilirsiniz. Bir H5P Etkileşimli Video Aktivitesi üç aşamada hazırlanır:

Adım 1: Video Yükle/Göm – Bir video linki ya da var olan bir videonuzu yükleyin (yüklenecek ya da bu aktivite içine gömülecek video ile ilgili telif hakları konusunda dikkatli olmak gerekir).

Adım 2: Etkileşim Ekle – Sunulan alternatif aktivite araçlarından istediklerinizi seçip (uygun yer ve zamanda) aktivitelerinizi hazırlayın (Ör. Çoktan Seçmeli sorular, Kelimeyi Sürükle ve Bırak vb.).

Adım 3: Özetleme Aktivitesi Oluştur – Videonun içeriğini en iyi özetleyen ifadeyi seçme sorusu hazırlayabilirsiniz.

Diğer H5P Araçları ve Aktiviteler

'Course Presentation (Ders Sunumu)' veya 'Interactive Video' içerisinde entegre edilebilecek aşağıdaki özellikler, istenirse bağımsız birer etkinlik/aktivite olarak kullanılabilir. Örneğin, Moodle'a yüklenecek bir makale ile ilgili kısa bir (3-4 soru) bir Çoktan Seçmeli Sınav, veya o makaleyi özetleyen tek bir soruluk 'Summary/Özet' aktivitesi hazırlanabilir.

- Fill in the Blanks (Boşluk Doldurma)
- Drag the Words (Kelimeleri Sürükle ve Metindeki Kutucuklara Bırak)
- Drag and Drop (Resim üzerine Sürükle ve Bırak)
- Multiple Choice (Çoktan Seçmeli)
- True/False Question (Doğru/Yanlış Sorusu)
- Summary (Özet İfadesi)
- Mark the Words (Kelimeleri İşaretle)
- Exportable Text Area (Açık uçlu sorular için Metin Kutucuğu oluşturma)

Diğer Çevrimiçi Ölçme-Değerlendirme Araçları:

Moodle 'Sınav, Ödev, Anket' araçlarının yanı sıra 'Wiki, Forum, Günlük' gibi hem 'Biçimlendirici Değerlendirme' hem de 'Özetleyici Değerlendirme' amacıyla kullanılacak araçlar sunar. Bu araçların ortak ve yukarıda belirtilen ölçme-değerlendirme araçlarından farklı olan temel özelliği 'Süreç Odaklı' olmalarıdır (Bk. 'Çevrimiçi Öğretim Aktiviteleri Tipleri').

Bu araçlarda Formal Değerlendirme yapmak ve 'notlandırmak' öğretim elemanı için zorlayıcı olabilir. Özellikle öğrenci sayısının yüksek olduğu sınıflarda öğrenci ürünlerini değerlendirmek ve geri bildirim vermek öğretim elemanı üzerinde fazla bir yük yükleyebilir. Bu sebeple, ödev araçlarında olduğu gibi bu araçlarda oluşturulacak görevler için detaylı bir 'Değerlendirme Şablonu' hazırlamak gerekir (Bk.

'Değerlendirme Şablonu – Ne, Neden ve Nasıl' ve 'Çevrimiçi Araçlarda Değerlendirme Şablonu ve Geri bildirim').

Yukarıda da belirtildiği gibi Wiki, Forum ve Günlük araçları süreç odaklı olduğu için 'öğrenmeyi' test eden geri bildirim araçları olarak kullanmak oldukça doğru bir yaklaşım olur. Ayrıca bu araçlar 'öğrenciler arası etkileşimi, işbirlikli öğrenmeyi, özerk öğrenmeyi destekledikleri için daha genel çerçevede değerlendirmek, değerlendirme ve geri bildirim işini kısmen öğrenciye bırakmak (öz-değerlendirme, akran değerlendirme/geri bildirim, vb.) ve böylece öğretim elemanı üzerindeki yükü azaltmak gerekir (Bk. 'Kalabalık Sınıflarda Geri bildirim Verme').

Aynı şekilde Moodle araçları dışında benzer amaçlara hizmet edecek Padlet, Nearpod, Kialo, Tricider, Jamboard, Flipgrid, Wonder.me gibi çevrimiçi araçlar önerilebilir (Bk. 'Öğrencinin Derse Katılımını Destekleyecek Yenilikçi Çevrimiçi ve Mobil Uygulamalar').

Çevrimiçi Araçlarda Geri bildirim

Geribildirim gerek ölçme-değerlendirme gerekse öğrenme aracı olarak hem öğretim elemanı hem de öğrenciler için öğrenme kazanımlarını elde etmek için en temel unsurlardan biridir (Bk. 'Geribildirim Verme'). Moodle üzerinde 'Sınav Aracı' üzerinde geribildirim 'Yazılı/Essay' soru tipi dışında 'Cevap Anahtarı' şeklinde ya da bazı sorular için sınav soruları hazırlarken oluşturulan 'Geribildirim/Feedback' kısmına eklenebilecek 'kısa açıklama, yorum ve bilgi' olarak verilebilir. 'Yazılı/Essay' soru tipinde ise, yine 'Geri bildirim/Feedback' bölümünde verilebilecek 'Örnek/Model bir yazı' geri bildirim işlevi görür.

Bu bölümde temel olarak başta 'Ödev ve Turnitin Ödevi' olmak üzere Sınav Aracı dışında kullanılan diğer Moodle Araçları üzerinde yapılan değerlendirmede geri bildirim verme yöntem ve araçları üzerinde durulacaktır.

Çevrimiçi Araçlarda Değerlendirme Şablonu ve Geri bildirim

Değerlendirme ve geri bildirim objektif olarak sağlanmasının, somut bir cevap anahtarı ile öğrenciye dönüt verilmesinin mümkün olmadığı değerlendirme araçları için (Ödev ve Turnitin Ödevi başta olmak üzere) bir 'Değerlendirme Şablonu' yani 'Rubrik' kullanmak temel gerekliliktir. Yüz yüze eğitimde bu tür değerlendirme araçları için 'Değerlendirme Kriterlerinin' ve 'Başarı Düzeylerinin' açık ve net bir şekilde tanımlandığı bir 'Değerlendirme Şablonu' kullanmak etkin ve doğru değerlendirme için zaten önerilen bir durumdur (Bk. 'Değerlendirme Şablonu – Ne, Neden ve Nasıl'). Aynı şekilde, çevrimiçi araçlar üzerinden verilen ödev, proje gibi değerlendirilmesi ve notlandırılması (ve geri bildirim verilmesi) gereken öğrenci ürünleri için bir Değerlendirme Şablonu/Rubrik ihtiyacı vardır.

Çevrimiçi ortamda Değerlendirme Şablonu kullanımına ilişkin iki temel alternatiften bahsetmek mümkündür. Birinci alternatif, tıpkı yüz yüze eğitimde olduğu gibi Moodle'dan bağımsız ayrı bir doküman olarak bir Değerlendirme Şablonu kullanmaktır. Bu durumda öğretim elemanı yüz yüze eğitimde olduğu gibi bu dokümanı referans olarak kullanıp değerlendirme yapmak ancak ayrıca sözlü

ya da yazılı geri bildirim vermek zorundadır. Moodle üzerinde yapabileceği tek şey, değerlendirme aracı üzerinde bulunan 'Geribildirim/Feedback' bölümüne değerlendirme ile ilgili açıklayıcı yorum/bilgi yazmaktır.

İkinci ve burada üzerinde durulacak alternatif yöntem ise Moodle üzerinde bir Değerlendirme Şablonu yaratmaktır. Öğrencinin erişeceği bu değerlendirme şablonu sayesinde öğretim elemanı ayrıca yorum/açıklama yapma/yazma ihtiyacı duymadan geri bildirim sağlamış olacaktır. Moodle hem 'Ödev' hem de 'Turnitin Ödevi 2' araçları üzerinde iki farklı şekilde Değerlendirme Şablonu oluşturmayı mümkün kılar. Bu araçlar üzerinde 'Yeni bir Değerlendirme Şablonu Oluşturmak' ya da daha önce oluşturulmuş şablonların bir listesinden bir şablon seçmek ve bu şablonu kullanmak/uyarlamak mümkündür. Yeni bir şablon yaratırken yüz yüze derslerde daha önce kullanılmış olan değerlendirme şablonları araç üzerindeki formata uygun olarak girmek yeterlidir.

Yüz yüze eğitimde kullanılan değerlendirme şablonlarında olduğu gibi her bir ödev/görev için 'sıfırdan' bir değerlendirme şablonu oluşturmak hem zaman kaybıdır hem de gereksiz olabilir. Bu sebeple, yeni bir ödev/proje ya da her hangi bir öğrenci ürünün değerlendirmesi için iskelet oluşturabilecek ya da uyarlanabilecek 'Genel Değerlendirme Şablonları (Generic Rubrics)' ve dolayısıyla bir 'Değerlendirme Şablonu Bankası' oluşturmak sonraki dönemlerdeki değerlendirmeler için hem vakit kazandıracak hem de arzu edilen bir standardizasyon sağlanacaktır.

Moodle Ödev Aracı üzerinde Değerlendirme Şablonuna alternatif olarak daha farklı bir değerlendirme ve geri bildirim aracı olan 'İşaretleme Rehberi (Marking Guide)' kullanılabilir. İşaretleme Rehberi standart değerlendirme şablonundaki gibi 'Kriterler ve her bir Kriter için Başarı Düzeyi Tanımı' bulunmaz. Bunu yerine daha çok sayıda ve daha spesifik kriterler listesi ve her bir kriterin altında yorum/geri bildirim alanı, ve o kriter için verilebilecek en yüksek not bilgisi yer alır. Bu özellikleri ile hazırlaması hem daha kolay, değerlendirmesi çok daha basittir.

Turnitin Ödev 2 aracında Ödev aracından farklı bir Değerlendirme Şablonu oluşturmak söz konusudur. Turnitin Ödevi değerlendirme şablonu oluşturmak için 'Performans Değerlendirme Ölçeği Yöneticisine' giderek Değerlendirme Şablonu Menüsünden 'Yeni Değerlendirme Şablonu' oluşturmak gerekmektedir. Ayrıca, bu menü üzerinde çok sayıda hazır standart değerlendirme şablonlarının bulunduğu bir listeden seçilebilir; ancak, maalesef bu şablonları olduğu gibi almak mümkündür ve üzerinde değişiklik yapılamaz. Ödev değerlendirme şablonunda olduğu gibi bu şablonda da bir Kriterler Listesi/Sütunu ve Başarı Düzeyleri Sırası bulunmaktadır.

Özetle, Çevrimiçi Değerlendirme Şablonu kullanırken ve geri bildirim verirken şu noktaların dikkate alınması tavsiye edilir:

- Bir Çevrimiçi Genel Değerlendirme Şablonları Bankası oluşturulması sonraki değerlendirmelerin kolaylığı ve standardizasyonu açısından tavsiye edilebilir.
- Öğrencilerin Moodle üzerindeki Değerlendirme Şablonu ile ilgili bilgilendirilmeli, ödevlerini hazırlarken şablonu dikkate almaları konusunda teşvik edilmelidir.
- Turnitin Ödev'de 'intihal konusunda öğrenciler eğitilmeli ve beklentiler net bir şekilde öğrencilere aktarılmalıdır.

BİLGİ'DEKİ ÖĞRETİM ELEMANI EĞİTİMİ FIRSATLARI

Bilgi Öğretim Elemanlarına Sağlanan Hizmet-İçi Eğitimler

Bu eğitimler Bilgi öğretim elemanlarına BİLGİ bünyesindeki sertifikalı eğitici öğretmenleri tarafından sağlanmaktadır. Eğitimler yılın belirli zamanlarında verilir ve duyurular e-posta ve 'Kurumsal Gelişim ve Kalite Koordinatörlüğü' web sayfası aracılığıyla yapılmaktadır. Eğitimler, talep üzerine belirli bir fakülte grubuna talep edilen zamanda sağlanmaktadır. Yeterli zaman verildiğinde, eğitim ekibinin bir grubun özel ihtiyaçlarını karşılamak için alana özgü eğitimler hazırlayabileceğini unutmayınız. Böyle bir talep için Didem Mutçalıoğlu'na didem.mutcalioglu@bilgi.edu.tr adresinden ulaşabilirsiniz.

2017-2018 Güz döneminden itibaren yüz yüze verilen bu eğitimler, 2019-2020 Bahar dönemi tüm eğitim öğretim etkinliklerinin tamamen çevrimiçi modele geçişi ile birlikte çevrimiçi olarak düzenlenmeye başlamıştır. Özellikle ani geçiş sürecinde öğretim elemanlarına hem pedagojik hem de teknik destek vermek amacıyla çevrimiçi eğitimler tasarlanmış olup bu eğitimler devam etmektedir. 2021-2022 Güz dönemi itibarı ile yüz yüze ya da karma eğitime tekrar bir geçiş olsa da, yeni koşullarla birlikte hizmet-İçi eğitimler büyük oranda çevrimiçi olarak gerçekleştirilmektedir.

Ayrıca, 2019-2020 Güz döneminden itibaren Akademik Oryantasyon Programı çerçevesinde Bilgi Üniversitesi'ne yeni katılan öğretim elemanları için Akademik Oryantasyon Eğitimi verilmeye başlamıştır. Her akademik dönem başında planlanan bu eğitimler 2021-2022 Güz döneminde çevrimiçi olarak gerçekleştirilmiştir.

Bilgi Üniversitesi öğretim elemanları için verilen (yüz yüze ve çevrimiçi) eğitimler şu başlıklar altında düzenlenmektedir:

- Akademik Oryantasyon Eğitimi: Bilgi'de Eğitim Öğretim
- Yüz yüze ve Çevrimiçi Derslerde Etkin Ders Planlaması ve Tasarımı
- Temel Moodle Uygulamaları ve Moodle Araçlarının Pedagojik Olarak Etkin Kullanımı
- Sınıf İçi Öğretime Destek Olarak Teknolojinin ve Çevrimiçi Araçların Kullanılması
- Etkili Ders Verme Yöntemleri
- Öğrencilerin Çalışmaları/ Performansları üzerine öğretmen geri bildirim
- Ölçme ve Değerlendirme Teknikleri
- Kalabalık Heterojen Sınıflarda Etkin Öğretim
- Öğrenme Kazanımlarının Belirlenmesi
- Program Düzeyinde Öğrenme Kazanımı Belirleme Süreci

- Program Düzeyinde Öğrenme Kazanımı Belirlemek için Değerlendirme Şablonu Yazımı
- Sınıf İçi Kullanım İçin Değerlendirme Şablonu Yazımı

KAVRAMLAR DİZİNİ

Akran Geri bildirim (Peer Feedback): Öğrencilerin birbirlerine bir aktivite, ortaya çıkarılan bir ürün (ör. yazı), bir grup çalışması sırasında ya da sonrasında ortaya çıkan performans üzerine yaptıkları değerlendirme, verdikleri yardım ve destek amaçlı bilgidir.

Aktif Öğrenme: Öğrencilerin aktif olarak doğru bilgiyi ve farklı fikirleri edindiği; ders boyunca görev ve aktivitelerin tamamlanması için gerekli becerileri kazanma ya da geliştirme ile ilgilendiği; öğrenme sürecinde öğrenciyi içine alan ve öğrencinin öğrendiklerini gerçek yaşamla ilişkilendirdiği bir süreçtir.

Analitik Değerlendirme: Öğrencinin performansının (ör. ödev) her bir aşamasını detaylı kriterlere göre değerlendirildiği bir yaklaşımdır.

Ara Odalar (Breakout Rooms): Bir çevrimiçi ders esnasında, bir veya birden fazla grup oluşturup, katılımcıları oluşturulan sanal odalara atayıp, bireysel ya da grup çalışmaları yapmaya olanak veren bir özelliktir.

Art Bilgi (Background Knowledge): Öğrencinin bir ders ya da eğitim etkinliği öncesi bir konuda sahip olduğu bilgi ve deneyimlerin birikimidir.

Asenkron Ders: Öğretim elemanı ve öğrencilerin farklı yerlerde (uzaktan) ve farklı zamanlarda etkileşime girdiği, bilginin önceden üretildiği ve depolandığı, daha sonra öğrencilerin dilediği zaman ve dilediği sayıda tekrarda erişebildiği uzaktan eğitim şeklidir.

Backwash Effect: Ölçme-değerlendirmenin müfredat, öğretim aktivite ve uygulamaları, materyaller üzerindeki olası olumlu ya da olumsuz etkisidir.

Biçimlendirici Değerlendirme (Formative Assessment): Bir ders aktivitesi sırasında ve/veya sonrasında öğrenmenin gerçekleşip gerçekleşmediğini ya da ne ölçüde gerçekleştiğini belirlemeye yarayan, öğrencinin performansını notlandırma amacıyla değil ileriye yönelik öğrenim etkinliklerinin planlanmasına ışık tutan geri bildirim amaçlı değerlendirme türüdür.

Bloom Taksonomisi: Öğrencilerin bilişsel becerilerini kategorize eden, en temel beceri olan “bilgiyi hatırlamadan,” en zorlu beceri olan bilginin muhakeme edilmesine, yani “değerlendirmeye” kadar sınıflara ayıran bir sistemdir.

Değerlendirme Araçları: Biçimlendirici ve Özetleyici değerlendirme amacıyla öğrenmenin ne ölçüde gerçekleştiğini ve başarı düzeyini belirlemeye yarayan her türlü yüz yüze ya da çevrimiçi her türlü sınav, ödev, proje, sunum, forum, wiki, günlük vb. araçlardır (Bk. ‘Biçimlendirici Değerlendirme’ ve ‘Özetleyici Değerlendirme’).

Değerlendirme Kriterleri: Bir değerlendirme şablonu üzerinde bir öğrenci ürününün (ör. ödev) neye göre değerlendirileceğini gösteren ölçütlerdir (Bk. ‘Değerlendirme Şablonu’).

Değerlendirme Şablonu/Rubrik (Rubrik): Öğrencilere yaptıkları çalışmaların hangi ölçütlere göre değerlendirileceğini ve performanslarının hangi puana denk geldiğini gösteren objektif bir değerlendirme ve geri bildirim aracıdır. Rubrik kullanılarak öğrenci performansı daha önceden belirlenmiş ölçütlere göre objektif değerlendirilebilir.

Ders Tasarımı (Course Design): Bir dersin hedeflenen öğrenme kazanımlarına ulaşılması için gerçekleştirilen her türlü planlama, analiz, değerlendirme; içerik, kaynak, materyal, ölçme-değerlendirme yöntem ve araçlarının belirlenmesi ve hazırlanması ve uygulamaya hazır hale getirilmesi sürecidir.

Düşün-Eşleş-Paylaş (Think-Pair-Share): Öğrencinin bir problemi çözmek, bir soruyu cevaplamak vb. eğitim aktivitelerinde ilk adım olarak bireysel düşünce üretmesi, ardından bir başka öğrenci ile bir araya gelip üzerine tartıştığı ve en son olarak tüm sınıfla paylaştığı işbirlikli etkileşimsel bir öğrenme tekniğidir.

EMI (English as a Medium of Instruction): Ders içeriğinin ikinci dil olan İngilizce olarak aktarıldığı, tüm eğitim ve değerlendirme etkinliklerinin İngilizce dili yoluyla gerçekleştiği bir öğretim biçimidir.

Geri bildirim (Feedback): Öğrenenlerin hedefe ne kadar yakın ya da uzak olduklarıyla ilgili olarak öğretim elemanından ya da çevreden elde ettikleri öğrenmeyi pekiştiren ve geliştiren, bireyin öğrenme sürecinde güçlü ya da geliştirilmesi gereken yönleri ile ilgili ipuçları veren yazılı ya da sözlü bilgidir.

Geriye Doğru Ders Tasarımı: Bir dersi tasarlarken ilk adımda öncelikle öğrenci kazanımlarının belirlenip yazılması ardından bu kazanımlara ulaşmak için kullanılacak içerik, yöntem ve teknikler, değerlendirme araçlarının entegre edilmesi sürecidir.

Heterojen Sınıf: Birçok faktör bakımından (bilgi düzeyi, sahip olunan art bilgi, beceriler, ilgi ve ihtiyaçlar, önceki öğrenme deneyimleri, öğrenme tarzları, vb.) farklı öğrencilerin oluşturduğu eğitim ortamıdır.

Holistic Değerlendirme: Önceden hazırlanmış ölçütlere göre bir öğrencinin performansına (ör. ödev) yönelik genel başarısını belirlemeyi amaçlayan bir değerlendirme yaklaşımıdır.

İzlençe (Syllabus): Bir dersin amaçlarını, öğrenim kazanımlarını, haftalık içerikleri, değerlendirme yöntem araç ve tekniklerini, değerlendirme ölçütlerini, dersin gerekleri ve beklentilerini, ders kaynak ve materyallerini belirten bir dokümandır.

Karma (Blended) Ders: Harmanlanmış bir model olarak, yüz yüze eğitim ile çevrimiçi eğitim etkinliklerinin bir arada, bir birini destekleyecek bir uyum içinde uygulandığı bir ders biçimidir.

KWL Tekniği: Öğrencinin bir konu üzerinde eğitim etkinliği öncesi ne bildiğini, sahip olduğu bilgi dışında ne öğrenmek istediğini ve eğitim etkinliği sonrası o konu ile ilgili ne öğrendiğini belirlemeye yönelik öğrencinin aktif öz-değerlendirme yapmasını sağlayan bir stratejidir.

Öğrenci Merkezli Eğitim/Öğrenme (Student-Centered Teaching/Learning): Dersin öğrenme kazanımlarının gerçekleştirilmesi için öğrenme-öğretme süreçlerinde öğrencilerin yaparak yaşayarak öğrenmesini sağlayan yaklaşımları, yöntem-teknikleri ve öğretim teknolojilerini kullanarak aktif öğrenme uygulamalarının gerçekleştirilmesini hedefleyen bir öğretim/öğrenme yaklaşımıdır.

Öğrenme Kazanımları (Learning Outcomes): Bir ders sürecinin sonunda, öğrencinin bilmesi, yapması ve uygulaması hedeflenen bilgi, beceri ya da tutumlardır.

Öz Değerlendirme (Self-Evaluation): Bir öğrencinin öğrenme sürecinde kendi öğrenmesini, güçlü ya da geliştirmesi gereken yanların değerlendirilmesidir.

Özetleyici Değerlendirme (Summative Assessment): Bir ders içeriğinin aktarımı ya da bir öğrenme süreci sonunda (modül, dönem, staj) öğrencilerin başarılı olup olmadığını veya başarı düzeyini önceden belirlenmiş normlara göre ölçmeyi amaçlayan sonuç odaklı bir değerlendirme türüdür.

Senkron Ders: Öğretim elemanı ve öğrencilerin sanal ortamda aynı anda, aynı ya da farklı mekânlarda bir araya geldiği, birbirleriyle etkileştiği, deneyim paylaşımında bulunduğu ve öğretim elemanının yönettiği çevrimiçi bir öğrenme eğitimidir.

Ters-Yüz Öğretim Modeli (Flipped Learning): Öğretim elemanının bir ders öncesi o dersin içeriği ile ilgili öğrencilerin hazırlık yapmaları için görevler vererek (sunum materyalleri, video, makale ve ilgili kısa görevler) öğretim elemanı-öğrenci arasında yüz yüze (ya da çevrimiçi canlı) geçirilecek zamanın öğrencinin aktif katılımı ile daha anlamlı ve zengin öğrenme oluşturmaya amaçlayan bir öğretim yaklaşımıdır.

Turnitin: Öğrencinin bir platform üzerinde teslim ettiği yazılı dokümanın (ödev) veri tabanındaki ve diğer web sitelerindeki kaynakların içerikleri ile benzerlik oranlarını belirlemeye yarayan bir programdır.

Söyletim (Elicitation): Öğrencilerin bir konudaki duygu düşünce ve fikirlerini ya da bilgilerini öğrenmek amacı ile kullanılan bilgi toplama teknikleridir.

Etkileşim: Öğrencinin bir başka öğrenci ile, öğrencinin her hangi bir materyal ile soru sormak, sorgulamak, yorumlamak, analiz etmek vb. yollarla paylaşım içinde olma durumudur.

Diktogloss: Bir sınıf içi öğrenme aktivitesi olarak, öğretim elemanın kısa bir metni öğrencilere 'yazdırdığı (dikte ettirdiği) ve öğrencilerin öncelikli olarak anahtar kelimeleri not aldığı ve ardından öğrencilerin bireysel ya da gruplar halinde orijinal metni tekrar oluşturmaya çalıştıkları bir not alma tekniğidir.

Sandviç Yöntemi: Öğrencinin bir ürünü ya da performansı ile ilgili önce 'olumlu bir yorum', ardından 'yapıcı bir eleştiri' ve son olarak tekrar başka 'olumlu bir yorum' yapmak için kullanılan, öğrencinin motivasyonun artırmak ve cesaretini kırmamak amacı taşıyan bir geri bildirim tekniğidir.

REFERANSLAR

Andrade, H. (2000). Düşünce ve öğrenmeyi teşvik etmek için değerlendirme şablonlarını kullanma. Eğitimsel liderlik.

Barkley, E. F., & Major, C. H. (2018). Interactive lecturing: A handbook for college faculty. San

Bir dakikalık yazı – Kurs atölyesi. (2013). Aşağıdaki adresten 14 Ocak 2022’de alınmıştır:

<http://oncourseworkshop.com/self-awareness/one-minute-paper/>

Bir değerlendirme şablonu yaratma (n.d.). Aşağıdaki adres üzerinden 22 Ağustos 2016 da alınmıştır:

<http://academics.lmu.edu/spee/officeofassessment/assessmentresources/rubrics/creatingarubric/>

E-Öğrenim ve İşbirliği için Wiki’lerin kullanımı <http://theelearningcoach.com/elearning2-0/using-wikis-for-elearning/> (erişim 18 Ocak 2022 de)

Etkin öğrenim ve değerlendirmenin tasarlanması (n.d.). Aşağıdaki adres üzerinden 21 Ekim 2021’de

alınmıştır <http://syllabus.bostes.nsw.edu.au/support-materials/designing-programming/>

Formative Assessment: Biçimlendirici Değerlendirme Neidr?

<https://eflatunplatosucom.wordpress.com/2016/12/20/formative-assessment-bicimlendirici-degerlendirme-nedir/> (erişim 28 Aralık 2021’de)

Francisco, CA: Jossey-Bass.

Gagne, R. M., Wager, W.W., Golas, K. C. & Keller, J. M. (2005). Principles of Instructional Design (5th edition). Wadsworth, California.

H5P Araçlarının Kullanımı <https://h5p.org/> (erişim 14 Ocak 2022

Nitko, A. J. (2001). Öğrencilerin eğitsel değerlendirmesi. Upper Saddle River, NJ: Merrill.

Öğretim Konuşmaları, Stanford Üniversitesi Öğrenim ve Öğretim Merkezi - Kış 2004, Vol. 13, No.2,

<http://ctl.stanford.edu/Newsletter/>

Program Düzey Sonuçları (n.d.). Aşağıdaki adres üzerinden 12 Ocak 2022’de alınmıştır

<http://drexel.edu/provost/assessment/outcomes/developing-program/>

Stiggins, R., Arter, J., Chappuis, J., & Chappuis, S. (2006). Öğrenci öğrenimi için sınıf değerlendirme: *doğru yapmak—iyi kullanmak*. Portland, OR: Eğitsel Test Servisi.

Turnitin Ödev: Benzerlik Kontrolü <https://help.turnitin.com/tr/feedback-studio/ogrenciler/benzerlik-kontrolü.htm> (erişim 3 Ocak 2022’de)